

ΕΛΕ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Ίούλιος - Αύγουστος 2003

Αριθμός Τεύχους 178 - 179

PROCESSED

JUL 18 2006

STU LIBRARY

RECEIVED

FEB 10 2004

P.A.O.I. LIBRARY

Ο Άγιος Σπυρίδων

(Από τόν Ίερό Ναό Αγίου Δημητρίου Παραλιμνίου)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Αριθμός Τεύχους 178 -179

Ιούλιος - Αύγουστος 2003

Έτησια Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

First Published 1964

Third Period

July - August 2003

No.:178-179

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3 - 4	Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου, Ἐγκύκλιοι (α) Γιά τόν Δεκαπενταύγουστο καί (β) Γιά τό τέλος τῆς Σχολικῆς Χρονιάς 2002/3.
5 - 8	Χρονικό τῆς ἐπίσκεψης τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου στήν νήσο Gozo τῆς Μάλτας τήν 14 - 22 Ἰουλίου 2003.
9	Δρος Χριστίνας Κουλούρη, “Ἡ Ἀθηναϊκή Δημοκρατία ἐξακολουθεῖ νά εἶναι τό κοινά ἀποδεκτό σημεῖο ἀναφοράς γιά τήν Εὐρώπη”.
10 - 13	Χάρη Μεττή, “Τά Ποιητήρικα Τραγούδια-Πηγές Κυπριακῆς Μετανάστευσης” (γ’ μέρος).
14	Encyclical Letter for the Fifteenth of August & the Feast of the Dormition of the All-Holy Theotokos and Mother of our God.
15 - 18	Address of His Eminence Archbishop Gregorios on the occasion of the transfer of a relic of St. George the Great Martyr from Rome to the Basilica of St. George in Gozo, Tuesday, 15th July 2003.
19	Prayer to Saint George the Great Martyr.
20 - 22	M.R.C. Oakes, “Metropolitan Anthony of Sourozh (1914 - 2003)”.
23 - 24	M.R.C. Oakes, “Ecclesiastical News and Chronicle”.
25 - 28	Dr. Maria Vaiou, “Alexandria during the ‘Abbasid Times”.
29 - 32	Χρονικό Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου, (Ἑλληνιστί καί Ἀγγλιστί).

His Eminence Archbishop Gregorios preaching during the course of an ecumenical service in St. George's Basilica, Victoria (Gozo, Malta). 15th July 2003.

**ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ**

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου

ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ

“Καί ποῦ λοιπόν ἄλλην εὐρήσω ἀντίληψιν ; ποῦ προσφύγω; ποῦ δέ καί σωθῆσομαι; τίνα θερμὴν ἔξω βοηθόν, θλίψει τοῦ βίου καί ζάλαις, οἶμοι! κλονούμενος; Εἰς σέ μόνην ἐλπίζω καί θαρρῶ καί καυχῶμαι καί προστρέχω τῇ σκέπῃ σου, σῶσόν με.”

(Ὕμνος Μεγάλης Παρακλήσεως).

Αγαπητοί μας ἀδελφοί Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί,

Αξιωθήκαμε καί φέτος νά φθάσουμε τοῦτες τίς ἅγιες μέρες τοῦ Δεκαπενταυγούστου γιά νά τιμήσουμε καί ἐξυμνήσουμε τὸ θεοτίμητο πρόσωπο τῆς Παναγίας Μάνας τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦτος ὁ μήνας, ὅπως πολὺ εὐστοχα ἐλέχθη, εἶναι ὁ μήνας τῆς Παναγίας. Οἱ δὲ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί καί ἰδιαίτερα οἱ Ἕλληνες, γιορτάζουμε μέ πανηγυρικό τρόπο καί ξεχωριστὴ λαμπρότητα τὴν Κοίμηση τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Πρῶτα - πρῶτα, κάθε μέρα στίς πρῶτες δέκα πέντε μέρες τοῦ Αὐγούστου, ψάλλουμε τὴν ἱερὴ Παράκληση, τὴν μικρὴ καί τὴν μεγάλη, τῆς Παναγίας. Τούτῃ ἡ ἱερὴ Ἀκολουθία ἀποτελεῖται ἀπὸ θαυμάσια λυρικότατα καί ἐμπνευσμένα θρησκευτικὰ ποιήματα. Εἶναι ὕμνοι ἀφιερωμένοι στὴν Παναγία καί τὸ νόημα καί τὸ μήνυμά τους, ἀλλὰ καί ὁ τρόπος ψαλμωδίας τους μᾶς μυσταγωγοῦν καί μᾶς ἀνεβάζουν ψυχικὰ στοὺς ωραίους κόσμους τῆς πίστεως καί τῆς ἀρετῆς.

Οἱ ποιητὲς τῶν ὕμνων αὐτῶν εἶναι δόκιμοι συγγραφεῖς καί θεολόγοι καί κατέχουν κατὰ τρόπο θαυμάσιο τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιά τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας καί τὴ συμμετοχὴ τῆς στοῦ ἔργου τῆς θείας οἰκονομίας γιά τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους. Εἶναι δὲ γνωστόν ὅτι τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια δέν μᾶς δίνουν πολλές πληροφορίες γιά τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας καί ἰδιαίτερα γιά τὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου τῆς.

“Ὅτι ξέρουμε γιά τὸ ἀκράϊο τοῦτο γεγονός τοῦ θανάτου τῆς κυρίας Θεοτόκου, [ἢ ὅποια ἦταν παρούσα στὴν σταύρωση καί τὸ θάνατο τοῦ Θεανθρώπου καί τὴν παρουσίαν τῆς τὴν μαρτυροῦν ὅλοι οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελιστὲς καί τὴν περιγράφουν κατὰ τρόπο δραματικό] τὸ πληροφοροῦμαστε δὲ ἀπὸ διάφορες ἄλλες ἐμμεσες, ἀλλὰ ἀξιοπίστεες, πηγές.

Θέλω σήμερα σέ τοῦτο τὸ ἐγκύκλιο γράμμα ἰδιαίτερα νά ἀναφερθῶ στὸ γεγονός πού καταφεύγουμε στοὺς Ναοὺς καί ψάλλουμε τίς ἱερές

Παρακλήσεις πού εἶναι ἀφιερωμένες στὴν Παναγία καί ἀποτελοῦν μία ἰδιαίτερη ἔκφραση εὐλαβείας καί σεβασμοῦ πρὸς Ἑκείνη. Μέσα στοὺς στίχους αὐτῶν τῶν ὕμνων διαφαίνεται ἡ πίστη μας στὴ μεγάλη, τὴν μοναδικὴ προσφορά τῆς Παναγίας στὸ ἀνθρώπινο Γένος.

Εἶναι ἡ Μάνα πού μέ προσοχὴ καί στοργικὴ ἀγάπη ἀκούει τοὺς στεναγμούς τῆς καρδιάς τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι πρόθυμη καί ἐτοιμὴ νά σφογγίσει τὰ δάκρυα καί νά παρηγορήσει τοὺς ἁμαρτωλοὺς κι ἐκείνους πού ἔχουν ἀνάγκη βοήθειας καί συναντίληψης γιά νά σηκώσουν τὸν σταυρὸ τους.

Πρὸς ὅλους ἡ Παναγία στάθηκε ἡ καταφυγὴ καί ἡ ἀκαταίσχυνη ἐλπίδα γιά νά συνεχίσουν ἀνανεωμένοι καί δυνατοὶ τοῦ βίου τὴν θάλασσα. Τὸ ἔλεος καί ἡ εὐσπλαχνία τῆς πρὸς τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ παραμένουν παροιμιώδη καί συνεχῆ.

Γαυτὸ καί σ' ὅλα τὰ πλάτη καί τὰ μήκη τῆς Γῆς οἱ Χριστιανοί κάθε ὁμολογίας καί τάξεως ἔχουν θρονιάσει τὴν Παναγία μέσα στὴν ψυχὴ τους καί μέσα στίς καθημερινές δραστηριότητές τους καί γενικά σέ ὅλη τὴν ὑπαρξή μας. Πολύ δὲ εὐστοχα ὁ ποιητὴς τῆς Ἐκκλησίας ψάλλει ἱκετευτικά “Καί ποῦ λοιπόν ἄλλην εὐρήσει ἀντίληψιν; ποῦ προσφύγω; ποῦ δέ καί σωθῆσομαι; τίνα θερμὴν ἔξω βοηθόν θλίψει τοῦ βίου;”

Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ἔξω ἀπὸ τὴν πίστη στὸν Θεό, ἔξω καί μακριὰ ἀπὸ τὴ ζωὴ καί τὴν μαρτυρία τῶν Ἀγίων, ἀποξενωμένος ὁ ξεπεσμένος ἀπὸ τὴ θεία χάρη καί τὴν σκιά τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ ἀνθρώπου, παραμένει μετέωρος, εἶναι χαμένος. Εἶναι σάν καλάμι σαλευόμενο ἀπὸ τοὺς ποικίλους ἀνέμους, τίς περιπέτειες καί τὰ λυπηρὰ τοῦ βίου.

Γαυτὸ καί ἡ Παναγία, σάν Μάνα τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, σάν Βασίλισσα τῶν Ἀγγέλων, σάν ἡ Τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καί ἡ ἐνδοξότερα τῶν Σεραφεῖμ, ἀποτελεῖ ἐγγύηση καί σταθερὰ πυξίδα πού καθοδηγεῖ πρὸς τὸν θαυμάσιο δρόμο τοῦ Θεοῦ. Στηρίζει τὸν ἀνθρωπο, τὸν παιδαγωγεῖ, τὸν ἀνεβάζει στοὺς κόσμους τῆς χάριτος καί τῆς χαρᾶς τῶν Ἀγίων, οἱ ὁποῖοι εὐεργέτησαν τοὺς ἀνθρώπους μέ τὴν πίστη τους, τίς θυσίες τους καί τὴν ἀρετὴ τους. Αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι εὐεργετήθηκαν ἀπὸ τὸν Τριαδικὸ Θεὸ μέ ἐξαισία καί θαυμαστὰ ἔργα, ἐπικεφαλῆς δὲ τῶν Ἀγίων εὐρίσκεται ἡ Παναγία Θεοτόκος, συμπροσευχόμενη καί μεσιτεύουσα γιά ὅλους ἐμᾶς τοὺς ἐγγύς καί τοὺς μακράν, τοὺς δίκαιους καί τοὺς ἁμαρτωλοὺς, τοὺς σοφοὺς καί τοὺς ἀγρομάτους, τοὺς πλουσίους καί τοὺς φτωχοὺς.

15 Αὐγούστου 2003: Καθεδρικός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Wood Green, Βορείου Λονδίνου. (Ἀπὸ δεξιὰ): Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Ἀθανάσιος, ἡ Δήμαρχος Hammingay, Councillor Erline Prescott, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Γρηγόριος, καί ὁ Inspector Eric Prescott τῆς Ἀστυνομίας τῆς περιοχῆς, στὴν αἴθουσα δεξιώσεων τῆς Κοινότητος, μετὰ τὴ Θ. Λειτουργία.

Γιά όλους μας ή Παναγία είναι και παραμένει ή χαριτόβρυτος και ζωοδόχος πηγή, πού μέσα στά άγιασμένα σπλάγχνα της τελειουργήθηκε τό μυστήριό της ένανθρωπήσεως του Θεανθρώπου Χριστού, ό όποιος χάριν της Άνθρωπότητος "έκένωσεν έαυτόν" και "κεκοινώνηκε σαρκός και αίματος και αύτός παραπλησίως μετέσχε τών αυτών ίνα διά του θανάτου καταργήση τόν τό κράτος έχοντα του θανάτου τούτ' έστι τόν διάβολον, και άπαλλάξη τούτους, όσοι φόβω θανάτου διά παντός του ζήν ένοχοι ήσαν δουλείας." (Έβραίους, κεφ. Β', 14-15). Αύτήν τήν ιερή έλπίδα και τή χαρά και τή δόξα διακηρύσσουν οι έμπνευσμένοι ύμνοι της Παρακλήσεως τούς όποιους ψάλλουμε στους Ναούς μας τόν Δεκαπενταύγουστο, ό όποιος δικαίως ώνομάστηκε τό δεύτερο Πάσχα, τό καλοκαιρινό Πάσχα τών Όρθοδόξων Χριστιανών.

"Έχοντας όλα αύτά υπόψη οι πιστοί καταφεύγουμε μέ έμπιστοσύνη στην Παναγία και Μητέρα του Θεού ήμών και ζητάμε τή μεσιτεία της. Αύτήν τήν πίστη και αύτήν τήν βεβαία έλπίδα διακηρύσσει κατά τρόπο λυρικό και θαυμάσιο ό έστεμμένος ποιητής της Παράκλησης, μέ τούτους τούς ύμνους : "Τόν ποταμόν τόν γλυκερόν του έλέους σου, τόν πλουσίαις δωρεαίς δροσίσαντα τήν παναθλίαν και ταπεινήν, Πάναγγε, ψυχήν μου, τών συμφορών και τών θλίψεων καμίνω φλογισθείσαν, μεγαλύνω, κηρύττω και προστρέχω τή σκέπη Σου, σώσόν με." Γιαυτό μέ πίστη και εύλάβεια νά καταφύγουμε και φέτος στους Ναούς νά ψάλλουμε τήν Ίερή Παράκληση και μέ συντριβή καρδιάς νά ζητήσουμε τή βοήθεια και τήν προστασία της Παναγίας. Νά νηστεύσουμε και νά έτοιμαστούμε νά κοινωνήσουμε τών Άχράντων Μυστηρίων και νά γιορτάσουμε μέ ειρήνη και μέ χαρά και μέ άνανεωμένες έλπίδες τή γιορτή της Κοιμήσεως της Παναγίας Θεοτόκου και άειπαρθένου Μαρίας.

Μέ τίς πρεσβείες και τίς εύχές της Παναγίας Μάνας Σου, Κύριε Ίησού Χριστέ ό Θεός, έλέησε και σώσε τόν κόσμο σου και μάς τούς άμαρτωλούς ως μόνος αγαθός και φιάνθρωπος και έλεήμων Θεός. Άμήν.

Λονδίνο, Αύγουστος 2003.

ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2002/3

Άγαπητοί μας,

Απευθύνουμε τήν παρούσα γιά νά εκφράσουμε γιά άλλη μία φορά τίς εύχαριστίες, τά συγχαρητήρια και τήν εύαρέσκειά και ήμών προσωπικώς και της πολυπληθούς Όμογένειας πού ζει και προοδεύει στό Ήνωμένο Βασίλειο, γιά τό πολύτιμο, τό θεάρεστο και τό φιλογενές έργο πού έπιτελείτε όλοι σας στην καλλιέργεια τών Έλληνικών και Χριστιανικών Γραμμάτων πρός όφελος τών παιδιών μας και του Γένους και γενικότερα της κοινωνίας, μέσα στην όποία δρούμε και προοδεύουμε.

Υπάρχουν, βέβαια, αρκετά προβλήματα πού όφείλουμε όλοι μας, μέ στενή συνεργασία και μεγάλες προσπάθειες, νά τά ξεπεράσουμε. Είναι

κατ' άρχήν τό θέμα τών ιδιόκτητων σχολικών κτιρίων, στό όποιο ή Όμογένεια δυστυχώς ύστερεί πάρα πολύ. Μετά έχουμε ανάγκη δασκάλων άφοσιωμένων, προσοντούχων και, ει δυνατόν, νά προέρχονται από τήν ίδια τήν Όμογένεια ώστε νά διασφαλίζεται ή συνέχεια και ή συνέπεια στό όλο εκπαιδευτικό έργο. Είναι περιττό νά επαναλάβουμε ότι τό διδασκαλικό ύπόурγμα είναι και δύσκολο, αλλά άποτελεί και άποστολή, Αύτόν δε τόν ιεραποστολικό ζήλο πρέπει όλοι νά καλλιεργήσουμε.

Στό σημείο, πάντως, αύτό, θεωρούμε ύποχρέωση νά εκράσουμε τίς θερμές μας εύχαριστίες και τήν εύγνωμοσύνη μας πρός τίς Κυβερνήσεις της Ελλάδος και της Κύπρου γιά τήν άποστολή μεγάλου αριθμού διδασκάλων και διδασκαλισών γιά τίς ανάγκες τών Σχολείων μας. Όμως αύτό δέν μπορεί νά θεωρηθεί λύση, άφού ή ιδιομορφία στη λειτουργία τών Σχολείων μας ύποαπασχολεί έν πολλοίς τό άποστελλόμενο αύτό διδακτικό προσωπικό, τό όποιο, άλλωστε, πρέπει νά θεωρείται ως έπιτελικό, άφού ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός ώρομισθίων δασκάλων άπασχολείται στά Σχολεία μας.

Αύτά, άσφαλώς, είναι προβλήματα πού συνεχώς μελετούνται από τούς υπεύθυνους Φορείς και τίς Κυβερνήσεις της Ελλάδος και της Κύπρου και δέν είναι του παρόντος γιά νά γίνει εύρύτερη συζήτηση. Άπλως τά θίγουμε ως θέμα προληψιασμού γιά όλους, όσοι άσχολούνται - όπως έσείς - μέ τήν Παροικιακή Έκπαίδευση.

Μέ τήν εύκαιρία αύτή σας ύπενθυμίζουμε ότι στό Λονδίνο λειτουργούν ήδη μέ πολύ μεγάλη έπιτυχία τά ακόλουθα τρία Έλληνικά Όρθόδοξα Ήμερήσια Σχολεία: Τό Έλληνικό Κολλέγιο στην περιοχή Knightsbridge (τηλ. 020-7581 5040/5), τό Έλληνικό Σχολείο της Έλληνικής Πρεσβείας [τηλ. 020-8992 6156 (Δημοτικό) και 020-8881 9320 (Γυμνάσιο-Λύκειο)] και τό Έλληνικό Όρθόδοξο Όμολογιακό Σχολείο στό Croydon (τηλ. 020-8771 5425). Συμβουλευόμαστε δε πατρικά όλους σας όπως ύποστηρίζετε τά Σχολεία αύτά στέλνοντας τά παιδιά σας νά φοιτήσουν εκεί, έπειδή, όπως είναι φυσικό, στά ήμερήσια αύτά Σχολεία παρέχεται εύρύτερη, πλουσιότερη Έλληνική και Χριστιανική Όρθόδοξη Παιδεία και μόρφωση.

Ή παρούσα έγκύκλιος άποσκοπεί νά σας χαιρετίσει μέ τήν εύκαιρία του τέλους και της φετινής σχολικής χρονιάς. Νά σας εύχαριστήσουμε και πάλι γιά τούς κόπους και τίς φροντίδες σας, αλλά και γιά τήν έπιτυχία στό δύσκολο αύτό έργο. Νά σας ύπενθυμίσει όμως επίσης ότι έχουμε καθήκον όλοι νά αύξήσουμε τήν έθελοντική και οίκονομική μας προσφορά και θυσία γιά τήν παιδεία, γιατί χωρίς χρήματα, χωρίς κόπους και χωρίς συνεχή μέριμνα δέν μπορεί νά διαφυλαχθεί ή πολιτιστική και πνευματική μας παράδοση.

Νά σας εύχηθούμε δε καλό καλοκαίρι, και άνανεωμένοι νά συνεχίσετε νά προσφέρετε τίς άξιέπαινές σας ύπηρεσίες στά Έλληνικά μας Σχολεία και κατά τό έπόμενο άκαδημαϊκό έτος. Καί διατελούμε μετ' εύχών θερμών και της έν Κυρίω άγάπης.

Λονδίνο, 7 Ίουλίου 2003.

**ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
ΣΤΗ ΝΗΣΟ GOZO ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ ΤΗΝ 14 ΕΩΣ 22 ΙΟΥΛΙΟΥ 2003 ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝΤΑΣ ΤΗΝ Α.Θ.Π. ΤΟΝ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥΣ ΤΗΣ 1700ῆς ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΟΥ
ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΥ.**

Δευτέρα, 14-7-2003

Κατά τίς 11 τό πρωΐ, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος ἀνεχώρησε ἀεροπορικῶς γιά τή Μάλτα, συνοδευόμενος ἀπό τόν ἱεροδιάκονο Μελίτωνα Oakes, ἀφίχθησαν δέ στό ἀεροδρόμιον τῆς Βαλέττας Μάλτας στίς 3 τό ἀπόγευμα. Στό ἀεροδρόμιο τούς ὑποδέχθηκαν ὁ Ἐπίτιμος Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Παντελῆς Μαϊράγκας, μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς μικρᾶς καί ὀλιγαριθμοῦ μέν ἀλλά ἱστορικῆς Ἑλληνορθοδόξου Κοινότητος Ἀγίου Γεωργίου Βαλέττας Μάλτας, κ. Γεωργίου Σκληβανιώτη.

Ἐπίσης τούς ἀνέμενε καί τούς παρέλαβε ὁ Δρ. Paul Pisanì, δικηγόρος, ἐκπρόσωπος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Gozo. Στή συνέχεια τούς ὁδήγησε στό λιμάνι, ἀπό ὅπου ἀναχώρησαν γιά τή δεύτερη νῆσο τῆς Μάλτας, τό Gozo, ὅπου διοργανώθηκαν οἱ πανηγυρικοὶ ἐορτασμοὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου μέ τήν συμπλήρωση 1700 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ σεπτοῦ μαρτυρίου του.

Κατά τήν ἀφιξή τους στό Gozo, τούς ἐπεσκέφθηκε ὁ πρωθιερεὺς Ἰωσήφ Farrugia καί τούς καλωσόρισε ἐπίσημα στό σπίτι ὅπου διέμεναν. Κατά τήν ἐκεῖ δέ διαμονή τους φιλοξενήθηκαν ἀπὸ τόν μονασιότρο Ἰωάννη Dimich καί τήν ἀδελφή του Τερέζα, οἱ ὁποῖοι τούς φιλοξένησαν μέ πολλή ἀγάπη καί διάκριση, ἐπειδὴ προέρχονται ἀπὸ παλαιὰ ἀριστοκρατικὴ καί ἱερατικὴ οἰκογένεια τῆς Μάλτας.

Ὁ ἐν λόγω Ρωμαιοκαθολικὸς κληρικὸς - ὅπως καί ἡ ἀδελφή αὐτοῦ - εἶναι ἡλικιωμένοι μέν, ἀλλὰ ζωντανὰ καί ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῆς νήσου Gozo. Ὁ ἴδιος δέ ἐχρημάτισεν - ἐκτός τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ πρὸς τήν Ἐκκλησίαν του - ἰδιαίτερος Γραμματεὺς τοῦ διασήμευ Ἀρχιεπισκόπου Μάλτας, ἀειμνήστου Gonzi, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου ἐγίναν οἱ διαπραγματεύσεις, οἱ ὁποῖες κατέληξαν στὴν ἀνακήρυξη τῆς Δημοκρατίας τῆς Μάλτας τὸ ἔτος 1964.

Τό βράδυ τῆς Δευτέρας - πρώτης μέρας τῆς ἀφιξῆς τους - παρακολούθησαν εἰδικὴ συναυλία, ἣ ὁποία πραγματοποιήθηκε ἐντός τοῦ ἐορτάζοντος Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Ἡ συναυλία αὕτη ἀποτελεῖτο ἀπὸ ὕμνους ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Μουσικῆς Δρος Ἰωσήφ Βέλλα - μουσικοσυνθέτου, ὁ

ὁποῖος τούς συνέθεσε εἰδικῶς γιά τούς ἐν λόγω ἐορτασμούς.

Παρόντες, μετὰξὺ ἄλλων, ἦσαν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς νήσου Νικόλαος Cauchi, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀντάλλαξαν θερμὸν χαιρετισμόν, ἡ σύζυγος τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς κα. Tabone, ἡ Δήμαρχος τῆς Πρωτεύουσας Victoria τῆς νήσου, κα. Vivienne Galea Pace, καί ἄλλοι προσκεκλημένοι. Ἐπίσης ἀναγνώσθηκε ἕνα μακροσκελέςτατο ποίημα, ποῦ συντέθηκε καί ἀναγνώσθηκε ἀπὸ τόν Charles Bezzina, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Περί τό τέλος δέ τῆς συναυλίας ἀπευθύνθηκαν θερμοὶ χαιρετισμοὶ καί καλωσορίσματα ἐκ μέρους τοῦ πρωθιερέως Ἰωσήφ Farrugia.

Τρίτη, 15-7-2003

Τό πρωΐ ἐπισκέφθηκαν, συνοδευόμενοι ἀπὸ τόν μονασιότρο Ἰωάννη, διαφόρους Ναοὺς καί συγκεκριμένως τόν Ναόν τῆς Παναγίας Ta' Pinu, ὅπου κατὰ τήν παράδοση ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς Παναγίας Θεοτόκου σέ κάποια χωρικὴ τῆς περιοχῆς. Τό γεγονός τοῦτο δημιούργησε τόν περικαλλῆ Ναό, ὁ ὁποῖος κατέστη δημοφιλὲς τοπικὸ προσκύνημα καί καθημερινὰ πλεῖστοι ὅσοι Χριστιανοὶ τόν ἐπισκέπτονται καί ζητοῦν παραμυθία ἀπὸ τήν Παναγία.

Τό ἀπόγευμα ἔλαβαν χώρα διάφορες πανηγυρικὲς ἐκκλησιαστικὲς ἐκδηλώσεις μέ τὴ συμμετοχὴ πολλῶν πιστῶν, κληρικῶν - Ρωμαιοκαθολικῶν καί μὴ - οἱ ὁποῖοι προσκλήθησαν στοὺς ἐορτασμούς. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτὲς ἄρχισαν μέ λιτανεῖα στοὺς κεντρικοὺς δρόμους (πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου) ὅπου ἐγίνε καί ἡ ὑποδοχὴ καί παραλαβὴ τῶν λειψάνων τοῦ Ἀγίου ἀπὸ μέρους τοῦ τοπικοῦ Ἐπισκόπου Νικολάου Cauchi. Τὰ ἱερὰ λείψανα προσκόμισε ὁ Ἱταλοαλβανὸς Οὐνίτης Ἐπίσκοπος Lungro τῆς Καλαβρίας Mons. Ercole Lupinacci.

Μετὰ τήν ἐναπόθεση τῶν λειψάνων τοῦ Ἀγίου στὸν Ναό καί τήν προσκύνησή τους ἀπὸ τόν Ἱερό Κληρὸ ἀκολούθησε διάλειμμα, στή συνέχεια δέ

19 Ἰουλίου 2003: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος μέ τόν συνοδό του, Διάκονο Μελίτωνα Oakes, τόν Ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Παλέρμο, Καρδινάλιο Salvatore De Giorgi, τόν Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Μάλτας κ. Joseph Mercieca καί τόν κ. Joseph Farrugia.

τ ε λ έ σ τ η κ ε
π α ν η γ υ ρ ι κ ή ,
Οἰκουμενικὴ - ὅπως
ονομάσθηκε - ἱερὴ
Ἀ κ ο λ ο υ θ ί α .
Παρόντες ἦταν ὁ
Α γ γ λ ι κ α ν ὁ ς
Ἐ π ἰ σ κ ο π ο ς
Γιβραλτάρ Dr.
Geoffrey Rowell, ὁ
ὁποῖος καί μίλησε
καί μετέφερε τήν
ἀγάπη καί τήν
εὐλογία τῆς Α.Χ. τοῦ
Ἀρχιεπισκόπου
Canterbury Δρος
Rowan Williams, ὁ

Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγόριος καὶ ὁ τοπικὸς Ἐπίσκοπος κ. Ν. Cauchi. Ὁ διάκονος Μελίτων ἀνέγνωσε τὸ Εὐαγγέλιο στὰ ἑλληνικά καὶ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος ἐκήρυξε τὸ δεκάλογο, διεβίβασε τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ἀνέγνωσε δὲ εἰδικὴ εὐχή, ἐπὶ τούτῳ συνταχθεῖσα.

Ἡ ἐπιβλητικὴ αὐτὴ ἀκολουθία ἔκλεισε μὲ τὴν προσφορὰ θυμιάματος πρὸς τὰ ἱερὰ λείψανα καὶ τὴν προσκύνησίν τους ἀπὸ τὸν ἱερό Κλῆρο. Στὴ συνέχεια προσεφέρθηκαν ἀναψυκτικά καὶ ἐλαφρὰ ἐδέσματα πρὸς τοὺς κληρικούς καὶ τοὺς βοηθοὺς τους.

Τετάρτη, 16-7-2003

Τὸ ἀπόγευμα παρακολούθησαν Ἑσπερινὸ μὲ ρεσιτάλ θρησκευτικῶν ὕμνων λατινιστῶν, ἀφιερωμένων στὸν μεγαλομάρτυρα Γεώργιο. Οἱ ὕμνοι αὐτοὶ συνετέθησαν πρὸ 100ετίας ἀπὸ τὸν ἱερέα τοῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ ἀποτελοῦν μνημεῖο θρησκευτικῆς ὑμνολογίας τῆς Νήσου. Κατὰ τὸν ἑσπερινὸ αὐτὸ προΐστατο ὁ Ῥωμαιοκαθολικὸς Ἐπίσκοπος Salde κ. Silvestro Magro, ὁ ὁποῖος κατοικοεδρεύει στὴν Βεγγάζη Λιβύης ὡς ἀποστολικὸς Βικάριος. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, καθ' ἑκάστην ἑσπερινήν ὥραν τῆς ἐβδομάδος, ἐτελοῦντο ἱεραὶ Ἀκολουθίαι μὲ μακροσκελεῖς ὁμιλίες - κηρύγματα ἀπὸ διαφόρους κληρικούς, πάντοτε στὴν τοπικὴ Μαλτέζικη γλῶσσα.

Πέμπτη, 17-7-2003

Μὲ τὴν πρωτοβουλία τοῦ μονασιόρου Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος, - ὅπως ἤδη ἀνεφέρθη - τοὺς παρῆχε φιλοξενία, ἐπεσκέφθησαν τὸ πρῶτὶ διαφόρους Ναοὺς τῆς περιοχῆς, ἰδίως δὲ τὰ μνημεῖα τῆς Νεολιθικῆς ἐποχῆς, τὰ ὁποῖα ἀνάγονται στὴν Δ' - Γ' χιλιετηρίδα π.Χ. Ἡ νήσος Gozo εἶναι ἡ δεύτερη σὲ μέγεθος ἀπὸ τὶς τρεῖς κατοικημένες μεγάλες νήσους τῆς Μάλτας. Ὁ λαὸς τῆς νήσου αὐτῆς εἶναι ἰδιαιτέρως ἐργατικός, ἀσχολεῖται δὲ μὲ τὴ γεωργία καὶ τὴν κτηνοτροφία, εἶναι φιλόξενος καὶ φιλικὸς πρὸς τοὺς ξένους καὶ πολὺ φιλόθεος καὶ εὐλαβής. Ἔχει ὠραιότατους καὶ μεγαλοπρεπεῖς Ναοὺς καὶ πολλὰ παρεκκλήσια, ἔχει ὑψηλὴ μουσικὴ παράδοση, γιὰ τοῦτο καὶ διαθέτει καλῶς ὀργανωμένες χορωδίες, ποὺ ἀποτελοῦνται ἀπὸ γυναῖκες καὶ ἄνδρες.

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Gozo εἶναι ὄχι μόνο πιστοὶ καὶ φιλόθεοι Ῥωμαιοκαθολικοί, ἀλλὰ καὶ γενναῖοδωροί, φαίνεται δὲ τοῦτο καὶ ἀπὸ τὰ πλούσια ἀναθήματα, τὰ ὁποῖα στολίζουν τοὺς διαφόρους Ναοὺς τοῦ Νησιοῦ. Ἐπίσης, παρατηρεῖται μεγάλῃ κλίση πρὸς τὴν ἱερωσύνη, πολλοὶ δὲ νέοι γίνονται κληρικοὶ καὶ διαμένουν συνήθως μετὰ τῶν οικείων των, καθότι ἡ Ἐκκλησία δυσκολεύεται νὰ τοὺς μισθώσει καὶ συντηρήσει ἐπαρκῶς.

Ὅπως δὴποτε, ἐντυπωσιάζεται κανεὶς ἀπὸ τὴν καθολικὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὶς διάφορες Ἀκολουθίες καὶ ἐκδηλώσεις, τὶς ὁποῖες διοργανώνει ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία. Παρατηρεῖ, ἐπίσης, κανεὶς πολλὰς ὁμοιότητες μὲ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς

Μάλτας, μετὰ τὶς τόσες ἐθνικὲς καὶ κοινωνικὲς περιπέτειές της διὰ μέσου τῶν αἰώνων, πρωτοστάτησε ὄχι μόνον στὴ διαφύλαξη τῆς θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς γενικότερης πολιτιστικῆς καὶ ἐθνικῆς παραδόσεως καὶ ταυτότητος τοῦ Μαλτέζικου λαοῦ.

Φαίνεται ἀκόμη ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὸν Μεσαίωνα εἶχε μεγάλη ἐπίδραση στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἦθος τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἰδιαίτερη τιμὴ καὶ μνήμη πολλῶν ἁγίων τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολῆς, ὅπως ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἅγιος Δημήτριος, Ἅγιος Γεώργιος, Ἅγιος Ἀνδρέας, Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης, ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος & ἡ Ἁγία Ἐλένη, Ἀλέξιος Κομνηνός, Ἀθανάσιος ὁ Μέγας, ἡ Ἁγία Κυριακὴ καὶ Ἁγία Παρασκευή, καὶ ἄλλοι, ἐπιβεβαιώνουν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές.

Παρασκευή, 18-7-2003

Ἐπίσκεψη στὸν τοπικὸ Ἐπίσκοπο Νικόλαο Cauchi

Τὸ πρῶτὶ, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Πρωθιερέα Δρα. Ἰωσήφ Farrugia, τὸν μονασιόρο Ἰωάννη καὶ τὸν ἱεροδιάκονο Μελίτωνα, ἐπεσκέφθη ἐθιμοτυπικῶς στὸ Παλάτι τοῦ τόν Σεβασμιώτατο Ἐπίσκοπο Gozo κ. Νικόλαο Cauchi, ὁ ὁποῖος τοὺς ὑποδέχθηκε μὲ πολλὴν ἐγκαρδιότητα. Πρόκειται περὶ σπουδαίου Ἀρχιερέως ὁ ὁποῖος κατάγεται ἀπ' τὴ νήσο Gozo, εἶναι λόγιος εἰδικευόμενος στὸ σεβάσμιο πρόσωπο τῆς Παναγίας, μετέφρασε δὲ, μεταξὺ ἄλλων, τὸν Ἀκάθιστο Ὕμνο στὴ Μαλτέζικη γλῶσσα καὶ προγραμματίσει νὰ τὸν ἐκδώσει καὶ εἰσαγάγει στὴν λατρευτικὴ ζωὴ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν συνάντηση αὐτὴ, ἀνεφέρθη μετὰ στὸ σεπτὸ ὄνομα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, παρεκάλεσεν δὲ ὁ ἐν λόγω Ἐπίσκοπος ὅπως διαβιβάσουν σ' αὐτόν τὰ σεβάσματα καὶ τὴν ἀδελφικὴ του ἀγάπη. Ἄν καὶ ποτὲ δὲν τὸν συνήνητσε προσωπικά, ἐν τούτοις προσεύχεται γιὰ τὴν πολὺτιμη ὑγεία Του καὶ παρακολουθεῖ τὸ ἔργον Του. Πρὸς τὸν Σεβασμ. Ἐπίσκοπον Gozo, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γρηγόριος προσέφερε μικρὰ ἀναμνηστικὰ δῶρα.

Στὴ συνέχεια, ὁ πρωθιερέας π. Ἰωσήφ Farrugia παρέθεσε πρὸς τιμὴν τους γεῦμα σὲ ἐστιατόριο, στὸ ὁποῖο παρεκάθησαν καὶ ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος τῶν Οὐνιτῶν Ἀλβανῶν τῆς Καλαβρίας, μετὰ τῆς Συνοδείας του. Ὁ ὡς ἄνω Οὐνιτὴς Ἀρχιερέας ἐτέλεσε τὶς Ἀκολουθίες του στὴν Ἀλβανικὴ, τὴν Ἰταλικὴ καὶ τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὴν ὁποία διατυπώνουν μὲν ὀρθά, ἀλλὰ τὴν γράφουν μὲ λατινικοὺς χαρακτήρες.

Πρὸς τὸν πρωθιερέα - δραστηριώτατο καὶ ἐγκρατὴ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Θεολογίας καὶ τῆς Συγχρόνου Οἰκουμενικῆς Κινήσεως - τὴν ὁποία καὶ διδάσκει στὸ Πανεπιστήμιο Μάλτας - προσεφέρθησαν μικρὰ ἀναμνηστικὰ δῶρα. Ὁ ἴδιος φιλόφρονά τοὺς ξενάγησε στὸν Ναὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ μεταξὺ ἄλλων τοὺς ἐδείξε εἰκόνα τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποία ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐδῶρκε στὸν Ναὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Gozo, ἡ ὁποία ἔχει τοποθετηθεῖ σὲ περίοπτη θέσθ τοῦ Ναοῦ.

Στόν ἑορτάζοντα Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου οἰκοδομοῦν Βυζαντινὸ Ναῖδριο, τοὺς παρεκάλεσαν δέ ὅπως τοὺς συστήσουν εἰδικὸ διαπρεπῆ ἀγιογράφο γιὰ τὴν ἱστορήσῃ του. Οἱ Μαλτέζοι εἶναι, ὅπως ἤδη ἀνέφερα, πιστοὶ καὶ ἀφοσιωμένοι Ρωμαιοκαθολικοί, ἐντούτοις ὅμως διατηροῦν ζωηρὴ τὴν ἀνάμνηση ὅτι κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ Μεσαίωνα, Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι Ἱεραπόστολοι τοὺς ἀνεβίωσαν τὴν πίστη καὶ τὴν χριστιανικὴ παράδοση, τὴν ὁποία εἶχαν σχεδὸν λησμονήσει λόγω τῶν περιστάσεων καὶ τῶν συνεχῶν καταστρεπτικῶν ἐπιδρομῶν τῶν μουσουλμάνων τῆς περιοχῆς.

Σάββατον, 19-7-2003

Τό πρωῒ τελέστηκε λατινιστὶ Θεία Λειτουργία στὸν Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, προεξάρχοντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μάλτας Joseph Mercieca, βοηθουμένου ἀπὸ πολλοὺς Ἱερεῖς καὶ Διακόνους καὶ λαϊκοὺς, ἐκφωνήθηκε δέ καὶ πανηγυρικός λόγος ἀπὸ τὸν πρωθιερέα τοῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Πρὶν καὶ μετὰ τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Γρηγόριος συναντήθηκε μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ διαβίβασε τοὺς ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Οἱ πιστοὶ ξέσπασαν σὲ θερμὰ χειροκροτήματα ὅταν σὸ μέσο τοῦ Ναοῦ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος καὶ ὁ λειτουργῶν Ἀρχιεπίσκοπος ἀσπάσθηκαν ἀλλήλους.

Πρὸς τό τέλος δέ τῆς Ἱερῆς Ἀκολουθίας προσήλθε καὶ ὁ Καρδινάλιος Di Giorgi τοῦ Παλέρμο ἢ Πανόρμου τῆς Ἰταλίας, συνοδευόμενος ἀπὸ ἓνα νέο κληρικό. Τoὺς χαιρέτισε καὶ τοὺς ἀνέφερε ὅτι ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐπισκέφθηκε πρὸ διετίας τὴν Ἐπαρχία του καὶ διεβίβασε τοὺς ἀδελφικοὺς του ἀσπασμούς καὶ τὴν ἐκτίμησὴ του σὸ σεπτὸ πρόσωπό Του.

Στὴ συνέχεια μετέβησαν ὅλοι στοὺς χώρους τοῦ "Treatru Astra", ὅπου δόθηκε δεξίωση ἀπ' τὸν Πρόεδρο τῆς χορωδίας "La Stella", στήν ὁποία παρέστησαν πλῆθος πιστῶν, μεταξύ δέ τῶν Ἐπισήμων ἦταν ὁ Καρδινάλιος τοῦ Παλέρμο, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῆς Μάλτας Anton Tabone καὶ ἡ σύζυγός του, ἡ δήμαρχος τῆς πόλης Βικτώριας καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὑποδέχθηκε δέ ὅλους τοὺς ἐπίσημους ὁ πρόεδρος τῆς χορωδίας.

Τό ἀπόγευμα τελέστηκε πανηγυρικός Ἑσπερινός, προεξάρχοντος τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Ἐπισκόπου Gozo κ. Νικολάου, μὲ τὴ βοήθεια πολλῶν Ἱερέων τῆς περιοχῆς. Προσήλθαν οἱ μοναχικοὶ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Gozo, οἱ ὁποῖοι καὶ ἔφεραν ἐπισκοπικὲς τιάρες. Ὁ Ἑσπερινὸς τελέστηκε λατινιστὶ καὶ ἡ εἰδικὴ χορωδία μὲ ὄργανα μουσικὰ ἔψαλλε διαφόρους θρησκευτικοὺς ὕμνους, λατινιστὶ καὶ μαλτιστὶ.

Ἡ Ἀκολουθία αὕτη ἦταν σχετικὰ σύντομη, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ὁμιλία, ἐκτός ἀπὸ τὴν προσφώνηση τοῦ Πρωθιερέως τοῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Δρος Ἰωσήφ Farrugia, ὁ ὁποῖος προσέφερε ὡς δῶρο στὸν Ἐπίσκοπο μία εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (φωτογραφίαν τοῦ

ἀγάλματος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου) ὡς καὶ ἓνα μικρὸ Ρωμαιοκαθολικὸ κόκκινο ἐπισκοπικὸ σκουφάκι. Τό ἴδιο δῶρο προσφέρθηκε τό πρωῒ κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μάλτας, ὁ ὁποῖος καὶ χαιρέτισε τό Ἐκκλησίασμα μὲ σύντομο προσφώνηση. Τό αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ πρωθιερέας τοῦ Ναοῦ κ. Ἰωσήφ Farrugia.

Κυριακή, 20-7-2003

Νωρὶς τό πρωῒ τελέστηκε πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, προεξάρχοντος τοῦ Ἐξοχώτατου Καρδινάλιου Παλέρμο Salvatore De Giorgi, μὲ συλλειτουργοῦντες τὸν Σεβ. Ἐπισκόπου Gozo κ. Νικολάου καὶ τὸν Οὐνίτη Ἐπίσκοπο Lungro καὶ πλῆθος Ἱερέων καὶ Βοηθῶν. Εἰς τὴν Θεία Λειτουργία παρέστη καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῆς Μάλτας Καθηγητῆς Guido De Marco, ἡ Δήμαρχος τῆς πόλεως, καθὼς καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι καὶ πλῆθος κόσμου. Ἀξιοσημεῖωτο δέ εἶναι τό γεγονός ὅτι ὁ Οὐνίτης Ἐπίσκοπος μία καὶ μόνον ἐκφώνηση ἔψαλλε, λατινιστὶ.

Τό Εὐαγγέλιο ἀναγνώσθηκε ἐλληνιστὶ ἀπὸ τὸν ἱερολ. διάκονο Μελάωνα καὶ μαλτιστὶ ἀπὸ τὸν τοπικὸ διάκονο καὶ μίλησε κατάλληλα ὁ ἐν λόγω Καρδινάλιος Ἰταλιστὶ, τονίζοντας τὴν οἰκουμενικότητα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῶν κοινῶν χαρακτηριστικῶν τους στήν Ἀνατολή καὶ Δύση. Εὐφημα τοὺς καλωσόρισε καὶ ἀναφέρθηκε στήν ἐπίσκεψή τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος πρὸ διετίας σὸ Παλέρμο, καὶ ὅτι ἀποδέχθηκε τὴν πρόσκληση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νά ἐπισκεφθεῖ τό Φανάρι καὶ τύχει τῆς φιλοξενίας Του.

Στό τέλος τῆς Θείας Εὐχαριστίας εὐχαρίστησε ὁ Πρωθιερέας τοῦ Ναοῦ καὶ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο καὶ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Γρηγόριο, ὁ ὁποῖος Τόν ἐκπροσώπησε στοὺς ἑορτασμούς. Στόν Καρδινάλιο προσφέρθηκε σκουφάκι καὶ ἄλλα δῶρα, ἀκολούθησε δέ μικρὴ δεξίωση, παρόντος καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, στὸν ὁποῖο προσφέρθηκαν, ὅπως καὶ στὸν Καρδινάλιο καὶ τὴν Δήμαρχο τῆς πόλης, ἀναμνηστικὰ δῶρα.

Τό βράδυ τῆς Κυριακῆς τελέστηκε πανηγυρικός Ἑσπερινός καὶ στή συνέχεια ἔγινε πανηγυρικὴ ἔξοδος τῶν λειψάνων καὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἁγίου στήν πλατεία δίπλα στὸν ὁμώνυμο Ναό. Ἐπιστέγασμα τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἦταν ἡ πανηγυρικὴ καὶ φαντασμαγορικὴ λιτανεὶα στοὺς δρόμους τῆς πόλης Βικτωρίας, πρωτεύουσας τῆς νήσου Gozo. Μετὰ τὴν τέλεση σὺντομου Ἑσπερινοῦ ἄρχισε ἡ Λιτανεὶα, μὲ ἐπικεφαλῆς τὰ διάφορα τοπικὰ μουσικὰ ὄργανα καὶ τὴν χορωδία, τὰ λάβαρα, τό ἄγαλμα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὰ ἱερά του λείψανα, τὰ ὁποῖα, ὅπως ἤδη ἀνεφέρθη, εἶχαν μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν Ρώμη, προερχόμενα ἀπὸ τὸν Ἱερό Ναό Ναό Ἁγίου Γεωργίου Al Velabro.

Ἐπικεφαλῆς τῆς ἱερᾶς αὐτῆς πομπῆς ἦταν ὁ Καρδινάλιος τοῦ Παλέρμο Ἰταλίας, ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος καὶ ὁ Οὐνίτης Ἐπίσκοπος Λούγγρου καὶ ἑκατοντάδες Ἱερεῖς, Διάκονοι, Ἱεροσπουδαστές, Βοηθοί, χορηγοί, Ναῖτες καὶ ἄλλοι ἀξιωματοῦχοι τῆς πόλεως.

Πληθος δέ πιστών και επισκεπτών και άλλων προσώπων, ξένων και μή, παρακολούθησαν επίσης την λιτανεία, ή οποία διήρκεσε 2 - 3 ώρας, μέχρι και τις 11 τό βράδυ.

Οι έορτασμοί αυτοί είχαν χαρακτηρη πνευματικό προς ανανέωση της θρησκευτικής, της πολιτιστικής, της κοινωνικής και εκπαιδευτικής παράδοσης του εύσεβους λαού της Μάλτας. Προετοιμάσθηκαν δέ μέ πολλή φρόνηση, σοφία, αγάπη και σεβασμό προς τό σεβάσμιο και χιλιοτραγουδισμένο πρόσωπο του Άγίου και Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου.

Κατ' αυτόν τόν τρόπο ανανεώνεται ή τιμή προς τούς Άγίους και τούς Μάρτυρας και επαναφέρεται τό ιερό παράδειγμά τους στην συνείδηση των πιστών κάθε τάξης και ηλικίας. Ψυχή δέ και νους των έορτασμών αυτών υπήρξε ό πρωθιερέας του έν λόγω Ναού, Δρ. Ίωσηφ Farrugia, ό οποίος διακρίνεται γιά τήν παιδεία, τήν ευρύτητα των σκέψεων και τήν αγάπη του προς τήν Έκκλησία.

Δευτέρα, 21-7-2003

Πολύ πρωί χαιρέτισαν τούς φιλοξενούντας αυτούς π. Ίωάννη και τήν αδελφή του Τερέζα και ανεχώρησαν γιά τή Βαλέτταν της Μάλτας, μέ οδηγό τόν κ. Παύλο, ένα συμπαθέστατο νέο, δικηγόρο, Ρωμαιοκαθολικό Χριστιανό. Στο ξενοδοχείο Meridien τούς υποδέχθηκε ό Έπίτιμος Πρόξενος της Ελλάδος κ. Παντελής Μαϊράγκας.

Στή συνέχεια τούς όδήγησε στην παλαιά πόλη της Βαλέττας, ή οποία είναι κατάμεστη από πολλά ιστορικά μνημεία, μεταξύ των οποίων ό περικαλλής Ναός του Άγίου Ίωάννου του Βαπτιστού των Ναϊτών, οι οποίοι ίδρυσαν τήν πόλη εύθύς μετά τήν ήττα και τήν άποχώρησή τους από τήν Ρόδο, στίς άρχές του 16ου αιώνος (1522). Ό Ναός του Άγίου Ίωάννου είναι ένα επιβλητικό μνημείο, δείγμα της πίστεως, της εύλαβείας, αλλά και της δύναμης και του πλούτου των Ναϊτών, οι οποίοι γιά όλόκληρους αιώνες έδέσποσαν της Μεσογείου μέ τά πλοία, τόν στρατό, τήν πειθαρχία, τή πίστη και τά ιδανικά τους, τά οποία είχαν βάση ό χυρό τήν προστασία της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας και τήν έπιβολή της παραδόσεως και της διδασκαλίας αυτής στους λαούς της Μεσογείου.

Τό μεσημέρι γευμάτισαν στό ξενοδοχείο Meridien, μέ τήν οικογένεια του κ. Παντελή Μαϊράγκα, δηλαδή, τήν σύζυγό του Roseanne και τόν γιό τους Κωνσταντίνο.

Τίς άπογευματινές ώρες, ύστερα από μικρή ανάπαυλα στό ξενοδοχείο τους, μετέβησαν στον Όρθόδοξο Ίερό Ναό του Άγίου Γεωργίου Μάλτας, ό οποίος βρίσκεται στό κέντρο της πόλης και μέσα σέ ύψηλό τετραόροφο κτίριο. Έξω από τό κτίριο του Ναού, ύπάρχει κατοικία γιά Ίερέα, τά γραφεία της Κοινότητας και διαμέρισμα νεωκόρου. Όλα δέ είναι σέ καλή κατάσταση χάρη στην αγάπη και τήν πρόνοια του κ. Π. Μαϊράγκα και του κ. Γεωργίου Σκληβανιώτη.

Έτελέσε εκεί τήν Ίερά Παράκληση της Παναγίας, μαζί μέ τόν διάκονο Μελίτωνα και εύχαρίστησε τούς κηδεμόνες της Κοινότητας, κ.

Π. Μαϊράγκα και κ. Γεώργιο Σκληβανιώτη γιά τό ενδιαφέρον και τήν φροντίδα τους γιά τήν μικρά αυτή Κοινότητα. Ή Κοινότητα σήμερα βρίσκεται σέ μεγάλη παρακμή και μόνο οι Έλληνες τουρίστες τήν ανανεώνουν κατά καιρούς μέ τήν φυσική τους παρουσία και συνδρομή.

Κατόπιν επισκέφθηκαν τήν Έκκλησία της Παναγίας της Δαμασκηνής, τήν οποία ίδρυσαν οι Ρόδιοι, οι οποίοι κατά χιλιάδες ακολούθησαν τούς Ναίτες, μετά τήν πώση της Ρόδου τό 1523. Ό Ναός αυτός άνοικοδομήθηκε κατ' άρχάς τό 1578, αλλά καταστράφηκε από τούς Γερμανούς κατά τήν διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Διεσώθηκε μόνο ή θαυματουργική ιστορική εικόνα της Παναγίας της Δαμασκηνής, ή οποία βρίσκεται μέχρι τώρα μέσα στο Ναό. Ό δέ Ναός αυτός άνήκει στους γραικοκαθολικούς, σήμερα δέ Ίερεύς αυτής είναι ό Ίερομόναχος Βίτος, έλληνο-ιταλικής-άλβανικής καταγωγής, ό οποίος και εξυπηρετεί σχεδόν όλους τούς Όρθόδοξους της Μάλτας, άφού είναι και ό μόνος μόνιμος Ίερεύς, ό οποίος γνωρίζει, έκτός από τήν Μαλτέζικη, τήν Ίταλική, και τήν Έλληνική Γλώσσα στή νήσο.

Τό βράδυ φιλοξενήθηκαν στό ξενοδοχείο Meridien, έτυχαν δέ των εύγενών περιποιήσεων των κ.κ. Παντελή Μαϊράγκα και Γεωργίου Σκληβανιώτη.

Τρίτη, 22-7-2003

Τό πρωί της Τρίτης, συνοδευόμενοι από τόν κ. Π. Μαϊράγκα επισκέφθηκαν τόν Άγγλικανό Ναό Βαλέττας και άλλα ιστορικά μνημεία της μεσαιωνικής πόλης. Γενικά, ή Βαλέττα διαθέτει πολλά αξιοθέατα και ιστορικά μνημεία και πολύ φυσικό λιμάνι μέ διάφορους κολπίσκους, οι οποίοι τό καθιστούν άπρόρρητο και σημαντικό φρούριο σέ περίοδο πολέμου.

Στή συνέχεια επισκέφθηκαν τό Έλληνικό Προξενείο, όπου ό κ. Παντελής Μαϊράγκας μάς έδειξε τό ιστορικό άρχειο της Κοινότητας, ή οποία έχει τήν άρχήν της από τό 1812. Μετά τό γεύμα, πού τρύς παρέθεσε ή οικογένεια Παντελή Μαϊράγκα ανεχώρησαν επιστρέφοντας στό Λονδίνο όπου άφίχθησαν στίς 7.30 τό βράδυ.

Όλοκληρώθηκε έτσι και ήλθε σύν Θεω σέ πέρας ή άποστολή, τήν οποία άνέθεσε ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος στον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ. Γρηγόριο.

Παρατηρήσεις :

Ή επίσκεψη του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Γρηγορίου και της συνοδείας του στή Νήσο Gozo και ή συμμετοχή στους έορτασμούς της 1700 ής έπετείου από τό μαρτύριο του Άγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, υπήρξε μία μεγάλη έμπειρία, έπειδή ή νήσος αυτή έχει πολλές όμοιότητες μέ τίς Έλληνικές Νήσους της Μεσογείου, άφού, όπως και ή Μάλτα, είχε τόσες περιπέτειες κατά τή διάρκεια της μακράς ιστορίας τους. Ή Βρετανική Διοίκηση της Μάλτας τήν όργάνωσεν καταλλήλως και σήμερα οι κάτοικοί της είναι έτοιμοι νά γίνουν μέλη της Εύρωπαϊκής Ένωσης.

EUROPA CHRISTIANA

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι
τὸ κοινὰ ἀποδεκτὸ σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ τὴν Εὐρώπη.

Τῆς Δρος Χριστίνας Κουλούρη, Καθηγήτριας Ἱστορίας στὸ Δημόκратεο Πανεπιστήμιο Θράκης.

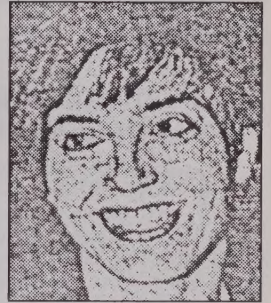
Οἱ συζητήσεις γιὰ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα περιστράφηκαν, μεταξύ ἄλλων, καὶ γύρω ἀπὸ τὸ ζήτημα κατὰ πόσο θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεαι σαφὴς ἀναφορὰ στὶς "ρίζες" τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ στὴν ἱστορικὴ κληρονομιά τῆς σημερινῆς Εὐρώπης. Ἰδιαίτερη ἔμφαση δόθηκε μάλιστα στὴν ἀνάγκη γιὰ ἰδιαίτερη μνεῖα τῆς χριστιανικῆς συνιστώσας. Στὴν προσπάθεια αὐτὴ συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ τρεῖς Ἐκκλησίες - ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ, ἡ Ὁρθόδοξη καὶ ἡ Εὐαγγελικὴ -, παρὰ τίς ἱστορικὲς διαφορὲς πού τίς χωρίζουν. Τὰ ἐπιχειρήματα συνέκλιναν στὸ ὅτι ἡ Εὐρώπη ὁρίζεται πρωτίστως μὲ πολιτισμικὰ κριτήρια καὶ συνεπῶς θὰ πρέπει νὰ δηλώνεται εὐθαρσῶς τὸ ἀξιακὸ περιεχόμενο τῆς ἔννοιας "Εὐρώπη", ὅπως αὐτὸ διαμορφώθηκε ἱστορικὰ. Τὰ ζητήματα πού συνδέονται μὲ αὐτὴ τὴ θέσι εἶναι προφανῶς πῶς περίπλοκα ἀπὸ ὅσο μιὰ ἀπλὴ παραδοχὴ σχετικὰ μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴ ταυτότητα ἀφήνει νὰ διαφανεῖ.

Ἐπάρχει, πρῶτον, ἓνα πολιτικὸ ζήτημα πού προκύπτει ἀπὸ τὴ σύνθεση τῆς σύγχρονης Εὐρώπης, ὅπου εἶναι ἰσχυρὰ ἡ παρουσία ἀλλόθρησκων - μεταναστῶν κυρίως, ἑτερόδοξων καὶ ἀθέων. Οἱ πολιτικὲς ἀκριβῶς συνέπειες μιᾶς ἐνδεχόμενης προνομιακῆς ἀναφορᾶς στὴ χριστιανικὴ θρησκεία φαίνεται πῶς ὡδήγησαν ἐντέλει τοὺς εὐρωπαίους πολιτικούς σὲ μιὰ οὐδέτερη διατύπωση ὅτι ἐμπνέονται ἀπὸ "τὴν πολιτιστικὴ, ἡ θρησκευτικὴ καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴ κληρονομιά τῆς Εὐρώπης". Τὸ πολιτικὸ αὐτὸ ζήτημα εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ἠθικὸ ἂν θεωρήσουμε ὅτι ἡ προνομιακὴ ἀναφορὰ σὲ μιὰ θρησκεία στὸ Σύνταγμα μιᾶς κοινότητος, ἡ ὁποία ὁρίζεται κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὴν πολυμορφία καὶ τὴ διαφορετικότητα τῶν μελῶν τῆς δημιουργεῖ ἀποκλεισμούς καὶ ἱεραρχήσεις. Ὅπως ἔγραφε παλαιότερα ὁ Ἐντγκάρ Μορέν, ὅταν σκεφτόμαστε τὴν Εὐρώπη ἀπὸ τὴ μεριά τῆς Εὐρώπης, θὰ πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ ξεφύγουμε "ἀπὸ τὴν εὐφορικὴ ἐξιδανίκευση καὶ τὴ ματαιόδοξη αὐταρέσκεια".

Ἐπάρχει, δευτέρον, ἓνα ἱστορικὸ ζήτημα σχετικὰ μὲ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τῆς εὐρωπαϊκῆς ταυτότητας. Παρ' ὅλο πού συνήθως ἀναφέρονται μιὰ σειρά στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα διαμόρφωσαν ἱστορικὰ τὴν εὐρωπαϊκότητα, ὅπως ὁ ἑλληνορωμαϊκὸς πολιτισμός, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ὁ Διαφωτισμός καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση κτλ., ἐν τούτοις πρᾶμένουν ἰσχυρὲς ἀμφιβολίες ὡς πρὸς τὴ δυνατότητα ἐνιαίας ἀφήγησης τοῦ εὐρωπαϊκοῦ παρελθόντος καὶ ὡς πρὸς τὰ περιεχόμενα μιᾶς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας. Τὸ πρόβλημα γίνεται περισσότερο κατανοητὸ, ἂν ὑπενθυμίσουμε ὅτι ὡς τὴ δεκαετία τοῦ '90 ἡ εὐρωπαϊκότητα ὁριζόταν ἀποκλειστικὰ ὡς δυτικὴ καὶ ἑτεροπροσδιοριζόταν μὲ ψυχροπολεμικοὺς ὅρους. Σήμερα, ἀντίθετα, πυκνώνουν οἱ ἀναφορὲς σὲ μιὰ Εὐρώπη πού προσδιορίζεται ἀντιθέτικα πρὸς τὴς ΗΠΑ καὶ δίνεται ἔμφαση στὴ σύνθεση πού προκύπτει ἀπὸ τὴ συγχώνευση ὅλων τῶν τμημάτων τῆς Γηραιᾶς Ἠπείρου. Μοιάζει παραδόξοις ὅτι, ἐνῶ ὡς πρόσφατα ἡ Εὐρώπη ἐξισωνόταν μὲ τὴ Δύση, τώρα πλέον εἶναι - μὲ γεωγραφικοὺς ὅρους - Ἀνατολή.

Μιὰ ἐπιπλέον παραδόξοις μοιάζει νὰ εἶναι, σὲ ἓνα πρῶτο ἐπίπεδο, ἡ λειτουργία τῆς θρησκείας. Συστατικὸ στοιχεῖο τῶν ἐθνικῶν

ταυτοτήτων στὶς διαφορὲς ἐκδοχὲς τῆς, ἡ θρησκεία χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ὑπογραμμίσῃ τὴ διαφορὰ καὶ νὰ συντηρήσῃ τὴν ἰδιαίτερότητα - καὶ ὑπάρχουν πολλὰ πρόσφατα παραδείγματα παρόμοιων ρητορειῶν. Στὸν ἀστερισμὸ τῆς εὐρωπαϊκότητας, ὅμως, ἡ θρησκεία φαίνεται νὰ χρησιμοποιεῖται ἐνοποιητικὰ καὶ νὰ προωθείται μιὰ νέα οἰκουμενικότητα. Ἐν τούτοις ἡ παραδόξοις αὐτὴ εἶναι μόνον ἐπιφανειακὴ. Στὴν οὐσία καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ἡ θρησκεία χρησιμοποιεῖται μὲ ὅρους ἔθνους - κράτους γιὰ νὰ τονίσῃ μιὰ νέα ἰδιαίτερότητα, τὴν εὐρωπαϊκὴν, καὶ νὰ προβεῖ σὲ νέους ἀποκλεισμούς. Εἶναι προφανές ὅτι καὶ στὴν περίπτωσιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος ἡ ἐπιδιωκόμενη ἀναφορὰ στὴ χριστιανικὴ κληρονομιά ξεπερνᾷ τὸ συμβολικὸ ἐπίπεδο καὶ ἔχει πολιτικὲς διασφάσεις. Λανθάνει ἄλλωστε σὲ μιὰ παρόμοια ἀναφορὰ ἡ ἔννοια τοῦ χρέους, μὲ ὅτι αὐτὸ συνεπάγεται σὲ ἀνταποδοτικὸ ἐπίπεδο γιὰ τὴ θεσμικὴ ἔκφραση τῆς θρησκείας.

Βεβαίως, ἡ ταύτιση Εὐρώπης καὶ χριστιανισμοῦ δὲν ἀποτελεῖ παραδόξοις. Ἦδη ἀπὸ τὸν 15ο αἰῶνα χάρτες τῆς Εὐρώπης ἐνίσχυαν ὀπτικὰ αὐτὴ τὴν ταύτιση ἀπεικονίζοντάς τιν περικυκλωμένῃ ἀπὸ "ἀπίστους". Στὸν δυτικὸ Μεσαίωνα ὁ χριστιανισμὸς καὶ τὸ ρωμαϊκὸ αὐτοκρατορικὸ ἰδεῶδες ἀποτελοῦσαν ἐνοποιητικοὺς παράγοντες μὲ κοινὴ τὴν προοπτικὴ τῆς οἰκουμενικότητας (βλ. Ι. Χασιώτης, Ἀναζητώντας τὴν ἐνότητα στὴν πολυμορφία. Οἱ ἀπαρχὲς τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνα ὡς τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, Θεσσαλονίκη, Παρηρητής, 2000). Στὸν 19ο αἰῶνα, ὅταν ἐπαναξιολογεῖται ὁ "σκοτεινός" Μεσαίωνας, ἐπανερχεῖται καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς θρησκευτικῆς ἀναγέννησης. "Ἦταν ὑπέροχοι οἱ καιροὶ πού ἡ Εὐρώπη ἦταν ἓνας χριστιανικὸς τόπος", γράφει μὲ φανερὴ ρομαντικὴ νοσταλγία γιὰ τὴν "Europa Christiana" ὁ γερμανὸς ποιητὴς Νοβάλις τὸ 1799. Ὡς τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα ἡ ἀρχὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ τοποθετοῦνταν στὴν πτῶση τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὴν ἐπικράτηση τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀποψη πού συνοψίζεται στὸ ἔργο τοῦ γάλλου ἱστορικοῦ καὶ πολιτικοῦ Φρ. Γκιζό. Καθὼς ὅμως ριζοσπαστικοποιεῖται ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας καὶ διεκδύνεται τὸ αἷτημα γιὰ πολιτικὸν δημοκρατισμὸν, ἡ ἱστορία τῆς Εὐρώπης ἀνάγεται ἀκόμη παλαιότερα, στὴν ἀθηναϊκὴ δημοκρατία (μὲ τὸ ἔργο τοῦ Γ. Γρότε).

Ἡ ἀθηναϊκὴ δημοκρατία φαίνεται πάντως ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι τὸ κοινὰ ἀποδεκτὸ σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ τὴν Εὐρώπη, ἐφόσον στὸ προοίμιο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος περιέχεται ἀκριβῶς ἡ σχετικὴ ρήσις τοῦ Θουκυδίδου πού περιγράφει τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς κλασικῆς Ἀθῆνας. Ἰσως ἐν τέλει αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ἡ ἐπιλογὴ τῶν εὐρωπαίων ἡγετῶν τόσο ὡς πρὸς τὴ σύλληψιν ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὴν προοπτικὴ τῆς Εὐρώπης ἦταν νὰ δοθεῖ μεγαλύτερη ἔμφασις στὸ πολιτικὸν παρὰ στὸ πολιτισμικὸν περιεχόμενον τῆς "Εὐρώπης".

ΤΑ ΠΟΙΗΤΑΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ - ΠΗΓΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

“Αλί τον πού τές ρίζες του τζειϊνον πού ξομακρύζει,
μέ πού τόν ήλιον έσειει φώς, μήτε πατρίδαν ρίζει.”

του Χάρη Μεττή

(Υ' μέρος)

ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΑΝ ΤΗΝ ΞΕΝΙΤΕΙΑ ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Τά Έλληνικά Δημοτικά Τραγούδια, όπως αυτά σμιλεύτηκαν από στόμα σε στόμα και διεκτραγώδησαν τή μοίρα του “Έλληνα νά ξενιτεύεται και νά προκαλεί έτσι μιάν άκατάσχετη έθνικη αίμορραγία, παραμένουν άξεπέραστα ως πρός τήν όμορφιά του στίχου και τά πηγαία αίσθήματα πού τόσο έπιβλητικά άντικαθερφετίζονται σ' αυτά. “Όμως ό ξενιτεμένος σ' όποιαδήποτε γωνιά τής γής νά τόν είχε ρίζει ή άδήριτη άνάγκη τής άποδημίας, δέν έπαψε ποτέ νά διαχέει σε στίχους και ν' άπαθανατίζει έτσι τή δικιά του συμβολή στην διεκτραγώδηση τής “κατάρας” πού όνομάζουμε “μετανάστευση”, όσα καλά κι άν προσφέρει στον μετανάστη ή έγκατάστασή του σε ξένους τόπους, μακριά από τίς άρνητικές βιωτικές και άλλες πιεστικές συνθήκες τής γενέτειράς του. Οί δέ Έλληνοκύπριοι πού μετανάστευσαν κι έγκαταστάθηκαν μόνιμα στό ‘Ηνωμένο Βασίλειο (τήν Άγγλία, τήν Σκωτία, τήν Ουαλία και τήν ‘Ιρλανδία) δέν μπορούσαν ν' άποτελέσουν έξαιρεση στον κανόνα αυτό. Μέ μόνη τή διαφορά ότι τίς ποιητικές τους συνθέσεις (κι έδω περιοριζόμαστε μόνο σ' όσους κατατάσσουμε στην κατηγορία των ποιητάρηδων και των λαϊκότροπων ποιητών) τίς έγραψαν και τίς δημοσίευσαν στό Έλληνοκυπριακό, κάποτε δέ και στό Έλληνοαγγλικοκυπριακό ιδίωμα, στό όποιο μπορούσαν νά κινηθούν άνετότατα, άφου ή πλειονότητά τους έμμένει σταθερά και, θά λέγαμε, πεισματικά στο ιδίωμα και τίς παραδόσεις πού είχαν φέρει μαζί τους οί πρώτοι Έλληνοκύπριοι μετανάστες. Αξίζει δέ νά σημειωθεί έδώ ότι παιδιά τής δευτέρας, τής τρίτης, άκόμη δέ και τής τέταρτης γενεάς Έλληνοκυπρίων μεταναστών μιλούν και συνεννοούνται πολύ καλύτερα στο Έλληνοκυπριακό ιδίωμα των γονιών και των παππούδων και γιαγιάδων τους παρά στην πανελλήνια γλώσσα πού διδάσκονται στα Έλληνικά Παροικιακά Σχολεία. Για τό θέμα, λοιπόν, τής μελέτης μας θεωρούμε έπιβεβλημένο ν' άναφερθούμε και σε μερικές ποιητάρικες συνθέσεις Έλληνοκυπρίων του ‘Ηνωμένου Βασιλείου, από τίς όποιες άρυσάστε αξιόλογες πληροφορίες γύρω από τούς πραγματικούς λόγους πού μετανάστευσαν από τήν Κύπρο.

Στή Βρετανία, λόγω τής μακροχρόνιας κατοχής τής Κύπρου από τούς Άγγλους (1878-1960) έχουν μεταναστεύσει κι έγκατασταθεί μόνιμα οί πío πολλοί άπόδημοι Κύπριοι. “Ένας, μάλιστα, αξιόλογος αριθμός από αυτούς όχι μόνο βελτίωσε τήν οικονομική του κατάσταση, αλλά κι απέκτησε κάποτε τόσο μεγάλη πρeιουσία, ώστε νά έπιζητεί τήν επένδυση - μέ τόν έναν ή τόν άλλο τρόπο - των κεφαλαίων του σε ξενοδοχειακές, προπάντων όμως σε οικιστικές έπιχειρηματικές δραστηριότητες. Άλλά και στον καθαρά πνευματικό -

έπιστημονικό - καλλιτεχνικό τομέα οί έπιτυχίες των μεταναστών αυτών δέν είναι καθόλου καταφρονητέες. “Έτσι, βρίσκουμε γιατρούς, δικηγόρους, αρχιτέκτονες, λογιστές, καθηγητές και δασκάλους Κυπριακής καταγωγής σε όλες τίς βαθμίδες τής ζωής τής χώρας φιλοξενίας και τελικά έγκατάστασης είτε των ιδίων, είτε κυρίως των γονιών τους.

Τό σημείο, όμως, πού ενδιαφέρει έμας έδώ είναι ή έκδοση και κυκλοφορία Έλληνικών έφημερίδων, περιοδικών και γενικά μέσων μαζικής ενημέρωσης. Και τούτο γιατί έτσι δόθηκε ή εύκαιρία σε άνθρώπους πού είχαν κάποια ποιητική ή καλύτερη ποιητάρικη ικανότητα νά χρησιμοποιήσουν τόν έντεχνο λόγο σάν μέσο έκφρασης των συναισθημάτων τους στο καυτό και πάντοτε γιά τούς μετανάστες έπίκαιρο θέμα τής μόνιμής τους “καταδίκης”, νά ζήσουν και ίσως νά πεθάνουν στην ξένη γή. Τό δέ συναίσθημα αυτό είχε καταστεί άκόμη πío όξύ μετά τήν άναγκαστική έκρίζωση χιλιάδων Έλληνοκυπρίων από τίς πατρογονικές τους έστίες λόγω τής Τουρκικής εισβολής και τής μακροχρόνιας κατοχής μεγάλου μέρους τής Κυπριακής γής.

“Όπως άσφαλώς θά δούμε όλοι μας, στα ποιήματα αυτά κυριώτερο, αλλά όχι και τό μοναδικό γνώρισμα, είναι ή νοσταλγία τής μακρινής πατρίδας του μετανάστη και ή άσίστατος πόθος γιά έπιστροφή στα πατρογονικά του χώματα. Ό πόθος, μάλιστα, αυτός λαμβάνει τραγικές διαστάσεις όταν ή μετανάστευση ύπηρξε τό άποτέλεσμα του βίαιου ξεριζωμού και τής άναγκαστικής και γιά πολλούς μόνιμης προσφυγοποίησης μετά τήν τουρκική εισβολή του 1974.

Μέσα, πάντως, και από τά ποιητάρικα αυτά δημιουργήματα διακρίνει κανείς τούς πραγματικούς λόγους πού ή κυπριακή μετανάστευση είχε πάρει τίς τόσο μεγάλες διαστάσεις πού άποστράγγισαν τήν Κύπρο από έκατοντάδες χιλιάδες κατοίκων της, ρίχνοντάς τους στα τέσσερα σημεία του όρίζοντος και καταδικάζοντας τούς πío πολλούς από αυτούς νά όλοκληρώσουν τόν κύκλο τής επίγειας ζωής τους σε ξένα χώματα και κάτω από έναν άγέλαστο και κάθε άλλο παρά γαλανό ουράνο. Και τίς έκατοντάδες αυτές χιλιάδες των μεταναστών νά τίς σιγοτρώνει τό σαρακι του φόβου και τής δικαιολογημένης άμφιβολίας άν θά μπορούσαν τελικά νά κρατηθούν δεμένοι στις πατρογονικές τους ρίζες και νά ξαναγυρίσουν στα χώματα πού γι' αυτούς αποτελούν πάντοτε τή μοναδική κι άναπαλλοτρίωτή τους πατρίδα.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, θά λέγαμε ότι - όσο τουλάχιστον άφορά τό θέμα μας - οί λαϊκοί ποιητές ή ποιητάρηδες, πού έζησαν κι έγραψαν ως μετανάστες, έχουν τώρα σάν πηγές έμπνευσής τους (α) τή νοσταλγία, (β) τήν αγωνία τους γιά τό μέλλον των παιδιών τους, άν δηλαδή θά μπορούσαν νά κρατηθούν μέσα στους κόλπους τής έθνικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς, και (γ) τόν βίαιο ξεριζωμό τους από τά πατρογονικά τους έδάφη μετά τήν τουρκική εισβολή του 1974. Η δέ προσφυγιά αυτή

θεωρείται σάν διπλή - αλλά πολύ πιό όδυνηρή - μετανάστευση, άκριβώς έπειδή στην περίπτωση αυτή άπουσιάζει ή έστω και παραμικρή δικιά τους έπιλογή νά φύγουν από τό σπίτι, τό χωριό, τους οικείους τους, σέ αναζήτηση καλύτερης τύχης στην ξένη γή.

Τό θέμα, βέβαια, τής προσφυγιάς δέν άπασχόλησε μόνο τους ξενιτεμένους πρόσφυγες, αλλά κι εκείνους πού αναγκάστηκαν νά ζήσουν στα έλεύθερα έδάφη τής Κύπρου. Καί τούτο γιατί - όπως και νά τό κάνουμε - "ξενιτειά" είναι κι αυτή μέ τά τοπικιστικά δεδομένα του άγροτοποιομενικού λαού τής Μεγαλονήσου. Νά θυμηθούμε δέ έδώ ότι, όταν κάποιοι ή κάποιες παντρεύονταν σέ άλλο χωριό, έστω και πολύ κοντινό στο δικό τους, τό θεωρούσαν ξενιτεμό, εϊκό δε κάτοικοι του δεύτερου χωριού τούς θεωρούσαν πάντοτε σάν "ξένους", όχι ντόπιους.

Γιά παράδειγμα, ό ποιητάρης Άντώνης Π. Αντωνίου από τό Λευκόνοικο, στή συλλογή ποιημάτων του μέ τίτλο "Πρίν τζιαι τωρά" πού εκδόθηκε στή Λεμεσό τό 1987, γράφει :

Μές σ' τούντην μαύρην προσφυγιάν κιαβήκαμεν
τζιαι φέτος
ραϊκαμεν άππέσσω μας
τζιαι πέρκι πάμεν έσσω μας
μές σ' τούντο νέον έτος.
Γιατί έβαρεθήκαμεν μέσ σ' τούντους ξένους
τόπους
νά πάμεν στα λημέρκα μας
πού φύαν πού τά σιέρκα μας
πού 'χαμεν τόσους τόπους." (Η Προσφυγιά)".

Καί προσθέτει, σέ ένα άλλο του ποίημα, "Οί συνέπειες τής προσφυγιάς" :

Έκφέτουμεν πού μας έφερην η τύχη μας η μαύρη,
εν έσειε πιόν ποδά τζιαι δα το τέλος μας εννά
βρει,
γιατ' εφά μας η προσφυγιά, το άχχα τζαι το κάγρι.
Όσα λαλώ 'ννεν ψέματα, είναι σωστά τζιαι
αλήθεια
εν δέκα χρόνια πού 'μαστιν τζιαι τρώμεν τζιαι
ζοιμούμαστιν μέσα στα ξένα σπίτια.
Όμως ελπίζω στο Θεό τζιαι εύχομαι νύχτα-μέρα
πέρκι γυρίσει ο τροχός τζιαι αλλάξει τούτ' η
σφαίρα.
Νά πάμεν ούλοι έσσω μας, να πάψουν οι καμοί
τας
τζιαι ήρταμεν στ' απροχώρητον, βάσανα πιον κανεί
τας.
Γιατί μες τούτον τον τζαιρόν εν έσειε πρόσφυγαν
ερόν, εφά μας το φεκκίριν
τζιαι είναι κακόν που προχωρεί, αλλά σταξιάν πιον
εν χωρεί,
εν σκάτζια το ποτήριν.
Όύλλα στη μνήμη μο 'ρκουνται την νύχταν τζιαι
εν ζοιμούμαι,
ερωτούμαι τζιαι λαλώ είντα ζωήν περνούμε.
Εντζεν πως επεινάσαμεν να παραπονεθούμεν
αλλά εβαρεθήκαμεν, το ίσιον να το πούμεν
τζιαι με κλαμένην την καρκιάν οι παραπάνω
ζούμεν.
Τούτ' η καρκιά 'σειε δίκαιον όσον πολλά τζιαι αν
λάψει,
τό δίκαιον έν φανερόν τζιαι ώσπου πα' μεν τον
τζαιρόν
εναν πωρόν θα λάμψει.

Προχωρεί δέ άκόμα πιό πέρα στο "Φανταστικόν
ραμαν γιά τόν γιόν μου τής Άγγλιας" :

Μια νύχταν Τζιερχακόνυχταν είδα σε στ' όραμάν
του
πως ήρτες εις τη Λεμεσόν τζιαι αρώτας τ' όνομάν

μου.
Εύκολα ήρτες τζιαι ήβρες με μες στην
τουρκοσπιτιάν μου
τζιαι άμαν έστρεψα πάνω σου, γιόκκα μου, τη
ματιάν μου
πετάχτηκα τζιαι σ' έπιασα μέσα στην αγκαλιάν
μου
τζιαι έκλαψα τζιαι αναστέναξα με ούλλην την καρκιάν
μου.
Τζιαι τρέχαν που τα μάτκια μου τα δάκρυα
καπάλιν
τζιαι είπες μο 'ντα παθες, παπά, τζιαι έγινες έτσι
χάλιν.
Είπουν σου, άχ ρε Παρασκή, έτσι
κλαμουρισμένος,
που 'μαστιν εις τους τόπους μας έστ' ήμουν
μαθημένος;
Που γύριζα στην ύπαιθρον τζιαι είχα χαρές τζιαι
γέλια
τζιαι τώρα εχαθήκασιν τα κκέφκια που 'χα τέλεια
τζιαι εν ήμπορώ να κινηθώ καμιάν μερκάν να πάω,
ούτε να κάμω όρεξην ψουμίν γλυτιούν να φάω.
Από την σκέψην την πολλήν εννά ταραξ' ο νους
μου,
που δεν έχω παρηορκάν γιατ' εν ι-βρίσκω
συντροφικιάν
φίλους τζιαι χωρκανούς μου.
Είπες μου, τούτα έξεχασ' τα έν τζιαι είσαι μανιχός
σους
πικρά γλυτζιά επέρασες, γέρο μου, τον τζιαιρόν
σου
τζιαι τούτα μεν τα σκέφτεσαι που 'φύασιν π'
ομπρός σου.
Τζιαι σαν εναννouriζουμουν τζιαι έκαμνα να
ταράξω
εφάνην μου πως έκαμα πάνω σου για ν' αρπάξω
τζιαι 'κρόννοιξα τα μάτκια μου τζιαι δεν ήσουν
κοντά μου,
Παράσκο μου, να σε χαρώ αλλά 'ν καλά να σε
θωρώ
εις τα ορόματά μου.
Να σου λαλώ τα πάθη μου τζιαι τα προβλήματά
μου
τζιαι να μου κάμνεις συντροφικιάν να 'χω κάποια
παρηορκάν
στ' αναστέματά μου.

Ό Άντώνης Π. Άντωνίου γεννήθηκε στο
Λευκόνοικο στις 4.3.1906. Τελείωσε τό Δημοτικό
Σχολείο του χωριού του και, μένοντας όρφανός
στά έξι του χρόνια, έγινε γεωργός και
κτηνοτρόφος και στή συνέχισα ζωέμπορος μέχρι
τις 14 Αυγούστου 1974 όποτε
προσφυγοποιήθηκε. Σέ συνέντευξη του δέ πού
έδωσε στις 12 Ιουλίου 1987 στήν Κούλα
Παρασκευά, και ή όποια συνέντευξη αποτελεί μία
πολύ ένδιαφέρουσα μαρτυρία γιά τόν τρόπο πού
συνέθεταν τά ποιήματά τους οι λαϊκοί αυτοί
ποιητάρηδες, δήλωσε και τά έξης:

"Τήν πρώτην άφορμήν γιά νά γράψω μου τήν
έδωκεν τό παράδειγμαν του παππού μου Άντώνη,
πού τόν άκουα νά άπαγγέλλει δικά του ποιήματα.
Άλλά τζιαι μόλις άκουα ότι ένας ποιητάρης θα
έκρετον στο Λευκόνοικον, έτρεχα νά τόν
άκούσω τζιαι μάλιστα άγόραζα τά ποιήματά του
[...]. Ήμουν δεκαπέντε χρονών, θθυμούμαι. Δκυό
Λευκονοιτζιάτες, ό Πλάτος τζιαι ό Βαρελλάς,
έτσιάττιζαν με στίχους τζιαι έγιώ δίπλα τους
έπαρακολουθούσα. Γιά μία στιγμήν έταίρκασα
έγιώ έναν σίχον. Αυτό άμέσως τό επρόσεξαν
αυτοί πού έτσιάττιζαν τζιαι είπαν, 'έν καλόν'.
Άρχισα νά γράφω ποιήματα τό 1930. [...] Όταν
έταίρκαζα στίχους, έσηκώννουμουν πού τό
κρεβάτιν νύχτα τζιαι έγραφα. Πολλές φορές
έσκάρωνα μέ εύκολία τσιαττιστά στους γάμους ή
σε άρραβώνες ή σέ άλλα περιστατικά [...]. Τίς πιό

πολλές φορές βκαίννει ή όμοιοκαταληξία μόνη της πού μέσα μου. Άμα δυσκολευτώ, γράφω κάτω τά σύμφωνα της λέξης τζιαί κινουμαι 'πού τά πρώτα σύμφωνα του άλφαβήτου· ώς τά τελευταία, ώστί νά τσιαττίσω τές λέξεις. Παράδειγμαν: ό Πέτρος - τό μέτρος". Καί όταν του ζητήθηκε νά στείλει ένα μήνυμα στους συγχωριανούς του μέ τήν εύκαιρία της συνέντευξης αυτής καί της έκδοσης των ποιημάτων του (πού πραγματοποιήθηκε χάρη στην οικονομική κάλυψη των έξόδων από τό Προσφυγικό Σωματείο "Τό Λευκόνοικο"), έκείνος άπάντησε :

"Νά τό πώ μέ στίχους. Καρτέρα με λλίον νά τό ταιρκάσω, γιατί πνίει !ιε ή συγκίνηση :

Γεια τζιαί χαρά σας χωρκανοί τζιαί πέρκ' άξιωθούμεν, νά πάμεν στό Λευκόνοικον, νά ξανανταμωθούμεν.

Τζιεί πού έγεννηθήκαμεν, νά φάμεν τζιαί νά πιούμεν,

τές πρωτινές μας τές χαρές νά ξαναθυμηθούμεν".

Τό θέμα, βέβαια, της προσφυγιάς, τό όποίο εξακολουθεί νά ταλανίζει τόν λαό της Κύπρου καί νά δίνει τροφή γιά έμπνευση σ' έντεχνους καί σέ λαϊκούς ποιητές καί λογοτέχνες, γιά νά καλυφθεί πλήρως καί νά εξετασθεί σέ όλες τους τίς πλευρές, χρειάζεται ειδική καί όγκώδης μελέτη, πράγμα πού είναι άδύνατο νά γίνει έδω. Ούτε καί είναι, άσφαλώς, δυνατό νά έπικαλεσθούμε τίς μαρτυρίες όλων, όσοι έχουν έμπνευσθεί καί γράψει ποιήματα γιά τήν προσφυγιά. Έπικεντρώνουμε, συνεπώς, τήν προσοχή μας σέ μερικούς από τούς άποδήμους Έλληνοκυπρίους πού έζησαν καί ζουν σάν μετανάστες στό Ήνωμένο Βασίλειο - καί αυτοί δέν είναι, κατ' ανάγκη, καί οί καλύτεροι λαϊκοί μας ποιητές.

Άπό αυτούς, πάντως, ξεχωρίζουμε τόν Παντελή Ν. Κακολή, γιά δυό κυρίως λόγους : Ό πρώτος λόγος είναι γιατί έμεις πρώτοι τόν έντοπίσαμε όταν εργαζόταν σάν μάγειρας σέ έστιατόριο του Γεωργίου Παρτάκη στην πόλη Manchester της Αγγλίας, δημοσιέψαμε δέ καί ειδικό άρθρο στην εφημερίδα της Λευκωσίας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ" στις 10 Νοεμβρίου 1967, αντίγραφο δέ του χειρογράφου των πρώτων του ποιημάτων, πού μάς είχαν δοθεί γιά διόρθωση, βρίσκεται άκόμη στην κατοχή μας. Καί δεύτερο, έπειδή μετά από τό άρθρο μας έκείνο καί χάρη στό ιδιαίτερο ένδιαφέρον πού επέδειξε ό άείμνηστος Φρίξος Πετρίδης, ό Κακολής πήρε τήν άναγκαία εκείνη ένθάρρυνση ώστε όχι μόνο νά έπιδοθεί μέ περισσότερη ζέση στην καλλιέργεια του πηγαίου ταλέντου του, αλλά καί νά έντρυφήσει πιό σοβαρά στην ένδελεχέστερη μελέτη των έργων άλλων όμοτέχνων του. Γι' αυτό άλλωστε καί τά μετέπειτα ποιήματά του μπορεί νά μήν έχουν τήν ποιητάρικη γνησιότητα των πρώτων του συνθέσεων, έχουν όμως περισσότερη ώριμότητα καί τόν μετατάσσουν στην κατηγορία των έντεχνων λαϊκών ποιητών καί όχι των καθαροάιμων ποιητάρηδων.

Έδω παραθέτουμε μερικά από τά ποιήματά του της συλλογής "Στή μέση δκυό πολιτισμών", πού έκδόθηκε στην Λευκωσία τό 1995. Έπιλέξαμε δέ τή συλλογή αυτή, άκριβώς έπειδή τά δημοσιευόμενα πιό κάτω ποιήματα άπαντούν στίς τρεις θεματικές ένότητες πού μάς άπασχολούν : τόν ξενιτεμό, τήν προσφυγιά, καί τόν έπαπειλούμενο άποπροσανατολισμό των

νεώτερων (άλλά καί των παλαιότερων) γενεών των άποδήμων Έλληνοκυπρίων πού ζουν μόνιμα στό Ήνωμένο Βασίλειο, είχαν δέ ξενιτευθεί μεταναστεύσει είτε λόγω των οικονομικών δυσκολιών πού αντιμετώπιζαν στή γενέτειρά τους, είτε λόγω της προσφυγιάς μετά τό 1974 είτε έπίσης λόγω της γνώστης διάθεσης όρισμένων Έλλήνων νά ξενιτεύονται μεταναστεύουν γιατί τούς ώθουσε κάποιο έσωτερικό ρεύμα, κάποια άδιόρατη έπιθυμία νά γνωρίσουν ξένους τόπους καί νά ζήσουν κα δουλέψουν κάτω από ξένους καί πολλές φορές άφιλόξενους ούρανοούς. "Όπως, μάλιστα, γράφει χαρακτηριστικά σ' ένα δίστιχό του ό Κακολής :

"Πατρίδα μέ τήν ξενιδιάν έσ σάν τά σταυροδρόμιν, τζι' έγίώ δκιαβάτης τζιαί περνώ μέ διχασμένην γνώμην",

Πράγμα πού ύποδηλοι ότι, γιά πολλούς μετανάστες, ή ξενιτειά είναι ένα, θά λέγαμε άναγκαίο κακό ή, έστω, μία πραγματικότητα τήν όποια ούτε μπορούμε ν' άρνηθούμε αλλά ούτε κα νά τρέφουμε συνεχές καί άδικαιολόγητο μίσος. Άλλωστε, δέν είναι άμελητέα καί τά πάμπολλα πλεονεκτήματα πού άπολαμβάνουν ο μετανάστες στις ξένες χώρες, όπου, έκόντες - άκοντες, θά ριζώσουν καί, πολύ πιθανόν, νά προσκολληθούν είτε χωρίς έλπίδα είτε, τελικά, χωρίς διάθεση ν' άπαγκιστρωθούν από αυτές κα νά έπιστρέψουν στις πατρογονικές τους έστίες. Τά διπλά αυτά συναισθήματα - της νοσταλγίας γιά τή γενέθλια γή, καί της ύποταγής στην άδήρικη πραγματικότητα της ξενιτειάς - έκφράζεται πολύ παραστατικά στό ποίημα του Κακολή "Ό μετανάστης" :

Ό μετανάστης πάντα ζιεί μ' όρόματα τζι' έλπίδες
γιατί στην γήν όπου τζι' άν πα
μές στή ζωήν του άγαπά
στόν κόσμο δκυό πατρίδες·

Μές στή ψυσινήν του έσαιε μιάν πού 'ν τό γεννητικόν του·

όμως εις τήν ζωήν κρατεί
μιάν δεύτερην τζιαί παρπατεί
νά 'βρει τό ριζικόν του.

Ή γή πού τόν έγέννησεν μεινίσκει πεθυμιά του
τζι' ή άλλη πού 'ν νά τόν δεχτεί
διά του γιά νά μέλ λειφτεί
ψουμίν ή κοφινιά του.

Ή μιά κρατεί τήν σκέψην του, τζι' ή άλλη τό κορμίν του

τζι' έ βκάλλει ρίζαν νά σταθεί,
ώσπου του χάρου τό σπαθίν
νά κόψει τήν όρμήν του.

Καί όμως :

"Μπορεί νά πνίει, νά γλεντά ένας ξενιτεμένος,
μά 'μ πάντα μέ του /τόπου του τά έθιμα
δημμένους",

όπως γράφει σ' ένα από τά δίστιχά του. Άλλά είναι, άραγε, τόσο πολύ δεμένος μέ τά έθιμα του τόπου του, δηλαδή μπορεί ό μετανάστης νά ίσχυρισθεί ότι καμιά Κίρκη καί καμιά Καλυψώ δέν θά μπορέσουν νά του άλλοιώσουν αυτό πού λέμε έθνικό ή πολιτιστικό ή παραδοσιακό χαρακτήρα; Άς άκούσουμε καί πάλιν τόν Κακολή, σ' ένα από τά τετράστιχά του :

Παλαιστραν έχουν τήν καρκιάν ή ξένη τζι' ή πατρίδα

τζι' έ βκαίννει νικητής καμμιά,
γιατί ή μιά έμ πεθυμιά
τζι' ή άλλη έν έλπίδα.

Τό θέμα δέ, μάλιστα, αυτό, δηλαδή του άνισου

ἀγῶνα πού καταβάλλουν οἱ μετανάστες γιὰ νά διατηρηθεῖ, ὅσο τοῦτο εἶναι δυνατό, ἀλώβητη καί ἀδιάφθορη ἡ ἐθνικο-πολιτιστική τους ταυτότητα, ἐκφράζεται στήν πληρότητά του ἀπό τόν Κακολή στό ἐπιγραφόμενο ποίημά του "Ἐπίλογος ξενιτεμένου" (πού ἀποτελεῖ καί τό τελευταῖο ποίημα στή συλλογή "Στημ μέση δκυό πολιτισμῶν), ἀποτελεῖται δέ ἀπό 24 τετράστιχες στροφές. Τό παραθέτουμε ὁλόκληρο, ἐπειδή, κατὰ τή γνώμη μας, ἐρμηνεύει ἐμπειρικά κι ἐπιτυχημένα τήν ψυχρὸν σύνθεση ἀφ' ἐνός τοῦ Ἑλληνοκύπριου μετανάστη, καί ἀφ' ἐτέρου τίς συμπληγάδες πέτρες, μέσ' ἀπό τίς ὁποῖες ἀναγκάζεται νά ταξιθεῖ πρὸς τήν Κολχίδα τῶν ὁραματισμῶν καί τῆς μοίρας του :

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

"Ἐναν ἀσιέλιν ὀμπροστά τζιαί δκυό ἀσιέλια πίσω,
γιατί ὅσον τζι' ἄμ προσπαθῶ
ἐν ἡῦρα τρόπον νά σταθῶ
τζιαί νά προγραμματίσω.

"Ὅπως τήβ βάρκαδ δέρνει με τό τζιύμμαν τζι' ὁ ἀέρας·

σκέβκουμει τό ξενιτεμόν
τζιαί πάσκω νά βρω νεπαμόμ
πού μέραν τῆς ἡμέρας.

Τούς νέους τήν ταυτότητα στέκω τζιαί
δκυόλοοῦμαι

θωρῶ το, ἐν τζι' εἶμαι στραβός,
οὐλλον τζιαί πκιάννουαν ἀκριβώς
τῇ στράταμ πού φοοῦμαι.

Τό πρόβλημα τούς νέους μας ἕνας ἄδ δεῖ μέ
πόνον,

θά 'βρει πώς θ' ἀγγλοποιηθοῦν,
κοντά μας ἐθ θά κρατηθοῦν,
χάννουνται κάθε χρόνον.

Εἶμαι τζι' ἐγώ μ' ἄλλους πολλούς μέσ στήν
γεννιάν τήμ πρώτην·

τζι' αἰσθάννουμει πρὸς τό παρόν
τό πράμαν νά 'ν ὀδυνηρόγ
γιὰ μᾶς τζιαί τήν νεότην.

"Ἄραε νά 'χω ἄδικον τάχα πού μαρτζώννω;

Μόνος μου στέκω τζιαί λαλῶ·
ἔδ δυνατόν νά κουβαλῶ
γομάριμ πού 'ν τό σώννω;

Στῇ ξενιδκιάν οὐλ' οἱ γοννιοί ἄδ δοῦσιν τά μωρά
τους,

καθένας θά βεβαιωθεῖ
πώς ἐμ μπορ' ἄ γεφυρωθεῖ
πκιόν ἡ διαφορά τους.

Καθένας σταθεροποιᾷ τζιαί κάτι τό δικόν του·

στούς τρόπους μέσα στή ζωήμ
πού τόγ γοννιόγ κάθε παιδίμ
παίρνει τό ριζικόν του.

Μά σίουρα ταυτότητα τήν ἴδιαν ἐν ἔχουν·

μπορεῖ νά εἶναι λυπηρόν,
ὅμως σάμ πᾶν, πρὸς τό παρόν,
οἱ δκυό πολύ ἀπέχουν.

Τζιαί ὅπως πᾶν, πρὸς τό παρόν,
οἱ δκυό πολύ ἀπέχουν.

Τζιαί ὅπως πᾶν, τό πρόβλημα ὅπως τό
ἀντικρύζουν

ἐν ἔχουν τόπον νά ὀσταθοῦν,
τζ' ἀντί πού νά συναντηθοῦν,
περίτου ξωμακρύζουν.

Τό ζήτημα ἔσ σοβαρόμ, μά ἐν εὐρέθηλ λύση,

γιατί καθένας πού πονεῖ
ἐλπίζει πώς ἡ πομονή
μπορεῖ νά βοηθήσει.

Μά μέ τά γρόνια πού περνοῦν τό χάσμαμ
μιαλυνίσκει·

γίνονται νέοι πού μωρά,
τζιαί τότε ἡ διαφορά
περίτου πολλυνίσκει.

Μέσα στό παροικιακόσ σχολεῖομ πού πααίννουαν

ἀκούουν τά Ἑλληνικά,
μά προτιμοῦσιν τ' Ἀγγλικά
πού τά καταλαβαίννουαν.

Μήπως νομίζουν ἐγ κακόν ὅ,τι τούς ποῦν οἱ
ἄλλοι,

τζιαί πάσκουν νά ὠφεληθοῦν
μέ τό νά ἀφομοιωθοῦν
μ' ὅ,τι τούς περιβάλλει;

"Ὡστε, λοιπόν, τί κάμνουμεγ γιὰ τόμ πολιτισμόμ
μας;

Δκυοῦμεμ πνευματικήν τροφήν
ἢ φέρνουμεμ καταστροφήμ
μέ τόν ἐγωῖσμόμ μας;

Πού λλόου μας, ἔφ φανερόν, οἱ νέοι
ξωμακρύζουν·

ἔθιμα τζιαί ἱδανικά;
Νναί. Μά διαφορετικά
θέλουν νά τ' ἀντικρύζουν.

"Ὡσπου περνοῦν τά γρόνια μας ἡ ἔγνοια
δυναμώννει·

πρώτη τζιαί δεύτερη γεννιά
ἐθ θά βρεθεῖ ποττέ καμμιᾷ
στράτα νά μᾶς ἐνώννει.

Στά σίουρα ἡ γλώσσα μας τουλάχιστοθ θ' ἀλλάξει·

βέβαια, μέσ στή ξενιδκιάν
καθένας κάτι στήγ καρκιάν
κρυφόν ἐν νά φυλάξει.

Μά πρέπει ν' ἀρκινήσομεν ἔρευνες ὥσπο 'ν ὦρα·

διὰ τό ἐκπαιδευτικόν
νά δοῦμεν ὅ,τι θετικόμ
προσφέρει τούτ' ἡ χώρα.

"Ὅσοι ἐνδιαφέρονται, τότε, ἄς προχωρήσομε
μέ κάπκοιομ προγραμματισμόν,
ὥστε τόν ἀφελληνισμόν
νά τόμ περιορίσομεν.

Πρῶτ' οἱ γοννιοί νά δείγνουσι στούς νέους μας τό
δρόμο·

περήφανοι νά παρπατοῦν
τζιαί τό γομάριμ νά κρατοῦμ
μέ πίστην εἰς τόν νόμον.

Ὅμπρός, λοιπόν, ἄς κάμουμε οὐλοί τό πρώτοβ
βῆμα·

νά φέρουμεμ μιάν ἀλλαγῇ,
πέρκ' εὐρουμεν τῆς συνταγῇ
πρίν νά κοπεῖ τό νῆμα.

Τζι' ἄμα γινεῖ ἡ ἀλλαγῇ, μέμ πεῖτε "ἐπιτέλους!"

Καθένας μας νά τό σκεφτεῖ·
τήν ἀλλαγῇν νά τῇδ δεχτεῖ
σάν τήν ἀρχήν τοῦ τέλους.

Κάθε τζιουνοῦρκομ μήνυμασ σάμ μιὰφ
φουρτούναμ μοιάζει·

βάλλει μας εἰς τῆς συλλογῇν,
ἀλλά τά πάντα στή ζωῇν
ὁ ΧΡΟΝΟΣ τά δαμάζει.

Ἐξάλλου σ' ἕνα ἄλλο του ποίημα, μέ τόν
ἀποκαλυπτικό τίτλο "Γονιοί, παιδικιά τζιαί
ξενιτειᾷ", ὁ Καμολῆς θέτει πραγματικά τόν
δάκτυλον ἐπὶ τῶν τύπων τῶν ἡλῶν ὅταν γράφει :

Λαλοῦσιμ πώς ἡ ξενιδκιᾷ τόν ἄνθρωπομ
μαγεύκει·

μά γίω γιατί νά τ' ἄρνηθῶ;
τῇμ πεθυμιᾷμ μου νά στραφῶ
περίτου ζωντανεύκει;

Μά ἕνας πού 'γεννήθηκεσ σέ κάπκοιομ ξένομ
τόπον

τζι' ἐν ἔσειε γῆν νά τόν τραβᾷ,
ἔφ φυσικόν του ν' ἀντιδρᾷ
μέ τόδ δικόν του τρόπον.

"Ἐν τούτους ἡ ταυτότητα πού 'ναι τό κάτι ἄλλον,
τζιαί ὅσον τζι' ἄβ βασανιστοῦν,
Ἑλληνες ἐθ θά κρατιστοῦν
σέ ξένομ περιβάλλον.

(στό ἐπόμενο τεῦχος ἡ συνέχεια)

ENCYCLICAL LETTER

Of His Eminence Archbishop Gregorios

THE FIFTEENTH OF AUGUST AND THE FEAST OF THE DORMITION OF THE ALL-HOLY THEOTOKOS AND MOTHER OF OUR GOD

And where else then shall I find understanding? Where shall I take refuge? And where shall I be saved? Whose powerful help shall I, shaken by life's sorrows and cares, receive? Woe is me! In you alone do I hope, take courage and boast, and have recourse to your protection. Save me. (Hymn of the Greater Supplications).

My dear Orthodox Christian Brethren,

We have once again been found worthy this year to arrive at this holy period of the first fifteen days of August so as to reverence and praise the person of the All-Holy Mother of Christ, who was honoured by God.

This month, as has been rightly said, is the month of the All-Holy One. Orthodox Christians and, in particular, those who are Hellenes, celebrate the Falling-Asleep of the Mother of our God in a festal way and with especial grandeur.

First of all, the Sacred Supplications to the All-Holy One (in both Greater and Lesser forms) is chanted each day during the first fifteen days of August. This Sacred Service is made up of astonishing lyricism and inspired religious poetry. It consists of hymns dedicated to the All-Holy One; and their meaning and message, as well as the way in which they are chanted, instruct us and elevate us spiritually to the marvellous spheres of faith and virtue.

The poets of these hymns are distinguished writers and theologians and in a wondrous way they know the historical tradition of the Church as regards the person of the All-Holy One and her participation in the work of the divine economy for the salvation of the human Race. It is well-known that the Holy Gospels do not give us much information about the person of the All-Holy One and, in particular, about the events surrounding her death.

What we know about this ultimate event of the death of the Lady Theotokos (who was present at the Crucifixion and the death of the God-Man and whose presence there is testified by all the Sacred Evangelists, being described in a dramatic way), we know from various other indirect, yet trust-worthy, sources.

Today, I wish with this encyclical letter to refer in particular to the fact that we take refuge in the Churches and chant the Sacred Supplications dedicated to the All-Holy One and which are an especial expression of devotion and respect to her. Among the verses of these hymns can be seen our faith in the great, the unique, contribution of the All-Holy One to the human Race.

She is the Mother who with mindfulness and tender affection hears the sighs of man's heart. She is ready and willing to dry the tears and to comfort the sinful and those who are in need of help and assistance in carrying their cross.

The All-Holy One stands as the refuge and hope that cannot be put to shame for all the faithful, renewed and strengthened, to face the storms of life. Her mercy and compassion towards that created by God remain proverbial and continuous.

For this reason, throughout the length and

breadth of the Earth, Christians of every confession and class have enthroned the All-Holy One within their souls and in their everyday activities and, in general, in all their being. Very rightly, the poet of the Church hymns in supplication, "And where else then shall I find understanding? Where shall I take refuge? And where shall I be saved? Whose powerful help shall I, shaken by life's sorrows and cares, receive?"

The life of man remote from faith in God, remote and far from the life and the witness of the Saints, he who estranged has fallen from the divine grace and the overshadowing of the Creator of mankind, remains in suspense, is lost. He is as a reed shaken by the various winds, misadventures and sorrows of life.

For this reason, the All-Holy One, as Mother of Christ the God-Man, as Queen of the Angels, as greater in honour than the Cherubim and beyond compare more glorious than the Seraphim, is a guarantee and unfluctuating compass pointing towards the marvellous path of God. She supports man, enlightens him, elevates him to the realms of grace and of the joy of the Saints, who assist mankind through their faith, their sacrifices and their virtue. These Saints have been endowed by the Triune God with especial and wondrous works, chief of these Saints being the All-Holy Theotokos, praying with them and interceding for us all - those who are near and those who are afar, the righteous and the sinful, the wise and those unlearned, the rich and the poor.

For all of us, the All-Holy One is and remains the graceful and life-receiving source from whose sanctified flesh and blood was effected the mystery of the incarnation of the God-Man Christ, Who for the sake of Mankind, 'poured out Himself' and partaking of its flesh and blood, 'He Himself likewise shared the same things, so that through death He might destroy the one who has the power of death, that is, the devil, and free those who all their lives were held in slavery by the fear of death' (Hebr. 2: 14-15). The inspired hymns of the Supplications which we chant in our churches at this time proclaim this sacred hope, joy and glory. And, indeed, the first fifteen days of August have rightly been called the Second Easter, the summer Easter of Orthodox Christians.

Having all this in mind, the Faithful take refuge with confidence in the All-Holy Mother of our God and ask her intercession. This conviction and this certain hope is proclaimed in a lyrical and marvellous way by the crowned poet of the Supplications, with these lines, "O All-Pure One, I praise and proclaim the sweet river of your mercy, the rich gifts cooling my wretched and humble soul in the furnace of disasters and sorrows burning, and I flee to your protection, save me". For this reason, with faith and piety we take refuge again this year in our churches and chant the Sacred Supplications; and, with compunction of heart, we ask the help and the assistance of the All-Holy One. Let us fast and prepare ourselves to receive the Sacred Mysteries and to celebrate the feast of the Falling-Asleep of the All-Holy Theotokos and Ever-Virgin Mary in peace and with joy and renewed trust.

Through the intercessions and prayers of Your All-Holy Mother, O Lord Jesus Christ, God, have mercy and save Your world and us sinners, for You alone are good, love mankind and are merciful. Amen.

August 2003.

**ADDRESS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN,
EXARCH OF WESTERN EUROPE, IRELAND AND THE MALTESE ISLANDS, ON THE OCCASION
OF THE TRANSFER OF A RELIC OF ST. GEORGE THE GREAT MARTYR FROM ROME TO THE
BASILICA OF ST. GEORGE IN GOZO, Tuesday, 15th July 2003**

*"As noblest of martyrs, assembled to-day we praise you, O
Champion George; for you finished your course, you kept the
faith, and received from God the crown of your victory"*

These words, taken from the service for the feast of St. George the Trophy-Bearer, encapsulate the reason why we are here today. It is to commemorate a Great Martyr and Soldier of Christ who dedicated his life to the service of Almighty God and who sacrificed himself for Him, following his Master. Since the time of the saint's martyrdom, Orthodox Christians have respected his example and have shown him great devotion. His name, fame and spiritual achievements have been spread abroad and have influenced the lives and thoughts of innumerable men and women. This is especially true of Greek Christians, many of whom bear his name. But his is a name that is to be found and is venerated throughout the Christian world; and not only this, for even non-Christians respect him (especially in the Middle East). We all admire his sacrifice, his example, and the way in which his life instructs us - in particular, his shining example to young people - believing that saints like George can help us, can pray for us and can inspire us. But not only this: we believe that he can share the burdens and the anxieties of everyday life.

For me, the lives of the saints show forth in a positive and constructive way that they are benefactors for the whole of humanity. The saints have proved themselves as heroes and 'Friends of Christ' (John 15:14), and it is as such that the Church receives and honours these wonderful people, who are an inspiration to us all. The recognition by the Church of the sanctity of the followers of our Lord and Saviour Jesus Christ, fills the lives of many with joy and happiness and the hope that, despite all the sadness and unhappiness to be found in the world, there is also much grace and goodness in Society, in the Oikoumene. And the Saints are the true 'salt of the earth' (cf. Matt. 5:13) who improve our life, make the world holier and more worthy as a place in which to live and praise our Creator.

Tradition tells us that Saint George was born in Cappadocia of Christian parents. He joined the Roman Army when he was eighteen years of age and his abilities were quickly recognised. However, we also know that during the reign of the Emperor Diocletian at the beginning of the fourth century, many eminent Christian soldiers suffered martyrdom for confessing their faith in Christ, the Risen Lord. One such saint (also honoured on this Island of Gozo) was Demetrius, the Great Martyr and Myrr-gusher of Thessaloniki, who is widely venerated throughout the Orthodox world. Another of those who fell victim to Diocletian's persecution was Saint George. He was subjected to all manner of tortures, remaining faithful to our Lord Jesus Christ throughout. Finally, he was beheaded, finishing 'the course of true religion as a martyr': he was twenty-eight years old. His body was buried at Lydda in Palestine, the home town of his mother, Saint Polychronia.

Saint George remained faithful since he 'despised the body as destined for corruption, but wisely cared for (his) incorruptible soul'. His faith in the Risen Lord was so strong that his 'bold daring' while he was being tortured was compared to 'a lion in contest'. To the lawless he declared, 'I soldier for my King, Christ; for neither wild beasts, nor wheels, nor fire, nor sword have strength to separate me from the love of Christ our God'. He was seen as 'suffering with the Saviour' and, through his death, as 'willingly imitating His death'. Such was his faith! In this way, his sacrifice instructs and inspires us and brings us close to one who is a 'Friend of Christ'.

Given this, it comes as no surprise that since then, up to this very day, Lydda (which may have been where he was martyred) and so many other churches and monasteries have safeguarded his memory, with every day a spiritual sacrifice being offered there to the Triune God in thanksgiving for his servant, George. And, in addition, his life and martyrdom have been the inspiration for many world-famous artists and iconographers to produce some of their best work (as here, in this great Basilica).

Orthodox Christians see Saint George as the friend of those in difficulty and in need, as the protector of captives, the provider for those who are poor and destitute, as one who encourages and heartens the weak and defenceless and who supports all those who suffer and are sick. Seeing his many miraculous virtues, the Faithful have great confidence in him. Indeed, in Byzantine times he was referred to as St. George 'the Quick' (Γοργός) since he quickly answers the prayers of those who invoke him. He is also invoked by those who travel by road

and sea, and as a protector during the night as the Faithful sleep.

And this love and veneration for Saint George is felt by various nations and by various peoples in many ways. Throughout the world, there are churches dedicated to him, there are places of worship and monasteries that bear his name, there are stories and memories of his miraculous intervention in the lives of men and women, rich and poor, rulers and their subjects and of the miraculous phenomena associated with him. Indeed, I should like to share with you the joy I felt when, during a lecture that I attended recently in London, I heard the speaker stress the saint's miracles and the good deeds done not only in the past but also to-day for all those who with faith ask his intercession before the Throne of the Triune God and his protective intervention in their spiritual and mundane needs. Thus are fulfilled the sayings that, 'Those who do the Will of God live for ever'. (1 John 2:17) and that, 'The Lord delighted in his saints that are in the land'. (Ps. 15(16): 3 - Septuagint).

However, in addition to the feast of his martyrdom, or rather the day of his birth to a new life as Christians used to say during the time of persecution (and which we celebrate on 23rd April), the Orthodox Church observes a further feast on 3rd November. On my native island of Cyprus, we affectionately call this day that of St. George of the 'Period of Sowing'. It is inevitable that the Faithful want him to be their collaborator and helper in their farming endeavours: and this shows how deeply they feel about him.

I think that the saint became so popular since he always shows such sensitivity to the everyday needs of the Faithful and to all those who entrust their families and their lives to him as a true and devout servant of God. He is kind and merciful to all those in need since he lived an inspired existence - namely, the triune Mystery of Salvation, Sacrifice and Love, imitating Christ's sacrificial life.

It is within the tradition of the One Holy Catholic and Apostolic Church that the relics of the Friends of Christ, first among whom were the martyrs, are endowed with sanctity, exhibit signs of holiness and have the grace and power to transmit these special gifts to those who need them and who with faith ask for them. For this reason, throughout the long centuries of Christian piety, relics have been the source of joy and hope, as the Faithful trust in the power of those men and women who have glorified Christ in their earthly life. Thus, the hymnographer of the Church emphasises that 'we garland (Saint George's) most radiant memorial with flowers of song and embrace (his) honoured relics'.

And to-day, we give witness to our love and devotion for St. George as we do just that - we are garlanding his memory with songs and prayers of thanksgiving and praise and we embrace and venerate his most holy relics.

Before I bring this short homily to an end, I should like to greet you all in the name of His All-Holiness Patriarch Vartholomaios, the Oecumenical Patriarch of Constantinople, whom I am representing on this joyful occasion; and I extend to you all, his patriarchal blessing and prayers that St. George the Great Martyr and Trophy Bearer (to whom his own cathedral in the Phanar district of Constantinople is dedicated) will bless and keep you and that he will continue to be a fervent intercessor before the Throne of Almighty God for this blessed island of Gozo and its inhabitants who are so devoted to him.

In closing, I should like to read a hymn that the Orthodox Church uses to praise the heroic life of Saint George and the enthusiasm and valour with which he faced his blessed martyrdom. From these, I have chosen the following:

'As liberator of those in chains and defender of the poor, physician of the sick, champion of kings,

O victorious Great Martyr George, intercede with Christ, God that our souls may be saved'.

Glory to the Father and to the Son and to the Holy Spirit, God Three-in-One, Who in His Mercy blessed, ennobled and sanctified Saint George the Great Martyr and Trophy-Bearer to be such a sacred inspiration for the well-being of the Faith, now and for ever. Amen.

Unattributed quotations are taken from Vespers in honour of St. George to be found in Orthodox Service Books for 23rd April.

ARCHBISHOP GREGORIOS' VISIT TO THE MALTESE ISLANDS

(14th - 22nd July 2003)

On the morning of Monday, 14th July, His Eminence the Archbishop, accompanied by a deacon, left Heathrow Airport for the Republic of Malta, to represent His All-Holiness the Oecumenical Patriarch at celebrations on the Island of Gozo in honour of the seventeenth centenary of the martyrdom of St. George the Great Martyr. His Eminence travelled by Air Malta, the Maltese national air carrier.

On arrival at Valletta airport, he was welcomed by the Honorary Consul of Greece, Capt. Pantelis Maïranghas, and George Sklivaniotis (Chairman of the Orthodox Community), as well as by Dr. Paul George Pisani (a notary public, representing the Basilica of St. George in Victoria, Gozo). Dr. Pisani then drove the Archbishop to the port of Cirkewwa, from where they went by ferry to the Gozitan port of Mgarr, a short journey and one which took them past the Republic's third island - that of Comino.

Gozo is known locally as Ghawdex (a name which dates from the time of its occupation by the Arabs). The name 'Gozo' derives from a Spanish translation of the Island's mediaeval Latin name '*Gaudisium*', which also means 'joy', and the Island and its inhabitants certainly exude a happy and joyful spirit, one which transforms itself into remarkable friendliness and affability. From a distance, it appeared that the Island's skyline was dominated by fortifications and stately Baroque churches.

Arriving on the Island, the Archbishop and his companions continued by road to Marsalforn (a seaside resort near Victoria, the capital of the Island of Gozo), where His Eminence was to stay throughout his visit to Gozo, being given hospitality by Mgr. John Dimech and his sister, Teresa. There, shortly after his arrival, Mgr. Joseph Farrugia, archpriest of the Basilica of St. George, visited the Archbishop to welcome him to Gozo. It was explained that festivities in honour of St. George - his '*fešta*' - were held annually on the third Sunday in July, but that this year they had taken on a special significance in that they were celebrating the 17th centenary of his martyrdom - something for which the parish had been preparing for the past three years. He was also told of the great devotion of the inhabitants of Gozo to their Island's patron and of the fact that (since 1996) the Basilica has possessed its own small relic of the saint.

In the evening, His Eminence attended a celebratory concert at the Basilica, at which works by Prof. Joseph Vella were performed by combined choirs accompanied by the National Orchestra of Malta - and these included the world premier of his Symphony No. 3 (The Apocalyptic Verses), op. 105. In addition, a specially-composed poem in honour of Saint George was read by its author, Charles Bezzina. At the concert, His Eminence had his first meeting with Mons. Nicholas Cauchi, Bishop of Gozo, and with the Mayor of Victoria, Mrs. Vivienne Galea Pace.

The following morning, the Archbishop was taken to visit the Marian shrine at Ta' Pinu near Gharb. Here, the voice of the Virgin is believed to have been heard by a local woman in 1883, with the result that a magnificent neo-Romanesque basilica has been built there, incorporating the pre-existing 17th century chapel. He also visited the small seaside village of Dwejra, which is famous for its impressive geological features (including the 'Azure Window' and the 'Fungus Rock'), its fossils and the so-called 'Inland Sea'. In 1866, Edward Lear (the author, painter and humourist) described the Gozitan coast's scenery as being 'pomskizillious and grophibberous, being as no words can describe its magnificence' - something with which today's visitors are sure to concur.

In the evening, His Eminence was present at the reception of the relic of St. George, which consisted of part of his cranium. This had at one time been housed in the Lateran Basilica in Rome, but had apparently become lost. It was rediscovered by the last Greek pope, Calabrian-born St. Zachary (741-752), in 750 - at which time it was solemnly transferred to the Basilica of San Giorgio al Velabro. The relic, brought from Rome to Gozo by the Italo-Albanian-rite Bishop of Lungro in Calabria, Mons. Ercole Lupinacci, was solemnly received by the Bishop of Gozo. There then followed a procession through the streets to the Basilica of St. George. Also present at the reception was the Anglican Bishop of Gibraltar. While waiting for the arrival of the relic, the Archbishop had met Mrs. Rosa Sillato, the Island's only native-Greek-speaking

resident, and who hails from Corfu.

At the Basilica, His Eminence participated in an Oecumenical service, at which he gave one of the addresses and offered a prayer in Greek (*both reproduced elsewhere in this magazine*). At the same service, the deacon accompanying him chanted a passage from the Gospel of St. Luke in Greek. All the

14th July 2003: The Archbishop attending a concert at St. George's Basilica in Victoria (Gozo, Malta). On his right is the Roman Catholic Bishop of Gozo, Mons. Nicholas Cauchi, and on his left is the Mayor of Victoria, Mrs. Vivienne Galea Pace.

four aforementioned hierarchs presided at the service, which was broadcast by the Basilica's radio station. At this and at all subsequent services, there was an impressive participation on the part of young people - whether as servers and altar boys, in the choir, in the Basilica's orchestra or in the congregation.

On the evening of 16th July, the Archbishop was present at the singing of the oratorio-like hymn, "*Georgi Miles Inclyte*", in honour of St. George (composed by Mgr. Giuseppe Farrugia, 1852-1925) and at the Eucharistic Benediction held in continuation and given by Mons. Silvestro Magro, titular bishop of Salde and residents in Benghazi in Libya as Vicar Apostolic.

During the morning of the following day, His Eminence visited the Ggantija Temples (3600-3000 BC, one of the most famous pre-historic sites of the Maltese Islands and recognised as being among the "earliest free-standing stone monuments in the world"), Calypso's Cave (the legendary abode of the nymph Calypso, who bewitched Ulysses there for seven years), the magnificent monumental churches of Xaghra (dedicated to the Nativity of Our Lady) and Nadur (dedicated to Ss. Peter & Paul), and the Marsalforn salt pans.

In the evening, he was represented at the hymn in honour of St. George and the Eucharistic Benediction in St. George's Basilica. Later (in Marsalforn), he received Mgr. George Mifsud, a Maltese priest belonging to the Melchite archdiocese of Galilee.

On Friday morning, he was given a tour of St. George's Basilica ('the most lavishly decorated church on an island of lavish churches'), which was rebuilt between 1672 and 1678, following an earthquake, on the site of the most ancient church in Gozo, with its facade dating from 1818. The interior is dominated by the altar baldacchino, a scaled-down version of that by Bernini in St. Peter's in Rome. Impressive retables by Mattia Preti (1613-99) are to be seen over two of the altars, while an icon of the Nativity of Christ - a gift of His All-Holiness the Oecumenical Patriarch to commemorate the recent Millennium - is displayed for veneration on the Basilica's north transept altar. The archbishop also saw the work being carried out to construct a Byzantine-style chapel attached to the south-east side of the Basilica. There, it was pointed out to him that, until the end of the sixteenth century, the eastern-rite was still being celebrated both in a chapel at St. George's and in the cathedral on the Island of Malta. While at the Basilica, he met Dr. Anton Tabone, Speaker of the Maltese Parliament.

In continuation, he paid an official visit to the Bishop of Gozo at his Curial Offices, where the two hierarchs had a friendly and cordial conversation. Among other things, Mons. Cauchi told the Archbishop that he had translated the Akathist Hymn into Malti (the language of Malta).

Malti is a Semitic language, 'supposedly' Phoenician in origin and modified later by Arabic accretions before AD 1000. Many words in daily use

today however have been taken from more recent rulers and protectors of the Islands. The Knights of St. John introduced Italian and French in the sixteenth century when they arrived, and for many years Italian was considered the language of elegant society. English, of course, became the prominent language after the Islands came under the protection of Britain in 1800. *Malti* is written in Roman characters, with additional adapted letters in the alphabet reputed to have been created by the Knights to accommodate the pronunciation of Arabic sounding words when written in Roman script. As a result, the Maltese alphabet has 29 letters'. (*Malta and Gozo : Blue Guide*) . Interestingly, the word for 'God' is clearly Arabic, namely 'Alla'. The name of St. George ('Gorg') is pronounced as in English.

At midday, His Eminence was a guest at a luncheon offered at a restaurant by Mgr. Farrugia and at which the guests also included Mons. Lupinacci, Mgr. John Dimech and Mgr. George Mifsud. As was to be expected, much of the discussion turned on theological and ecclesiological matters.

In the evening, he was represented at Roman-rite Vespers at the Basilica, at which Mons. Lupinacci presided and at which 'O Joyful Light' (Φως Ἰλαρόν) and the Apolytikion of St. George were sung in Greek. He was later represented at the singing of the hymn in honour of St. George and the Eucharistic Benediction in the same church. This latter service and that of the previous evening were presided over by archpriests from other basilicas on the Island.

On the morning of Saturday, 19th July, he visited the church of St. James in Victoria's Republic Square and that of the Sacred Heart of Jesus in Fontana (a suburb of Victoria). He was then present at the Mass offered by Mons. Joseph Mercieca, archbishop of Malta, in St. George's Basilica, and at which the congregation broke into spontaneous applause when the two hierarchs exchanged the 'Kiss of Peace'. The service was followed by a '*Te Deum*'. Afterwards, he had the opportunity to meet Cardinal Salvatore De Giorgi, archbishop of Palermo, who had arrived during the course of the Mass. The Cardinal spoke enthusiastically about the recent visit of His All-Holiness the Oecumenical Patriarch to Sicily.

In continuation, the Archbishop went to the "Teatru Astra" for a reception given by the "La Stella" Band, which was also attended by the Cardinal, the Speaker of the Maltese Parliament and his wife, and the Mayor of Victoria and her husband, and at which he was welcomed by the Band's president, Dolindo Cassar.

In the afternoon, he was present at Vespers at the Basilica, at which the Bishop of Gozo presided. Enshrined on the altar in the south transept was an icon of St. George, brought from the Russian Chapel in the San Anton Presidential Palace in Attard on the Island of Malta, the gift of Patriarch Alexei II in 1995 and brought to Malta by Valentina Tereshkova, the first woman astronaut. It had been transferred to Gozo especially for the festivities. The Archbishop had had difficulty in reaching the Basilica to attend the service, since most of central Victoria had been blocked off for horseracing along Republic Street - formerly known

as Racecourse Street! Victoria, incidentally, is named after the British Queen, in honour of her 1887 Golden Jubilee - although locally it is referred to as Rabat ('suburb' to the imposing and historic Citadel around which it is built).

In the morning of Sunday, 20th July, the Archbishop was present at the Mass offered at the Basilica by Cardinal De Giorgi, assisted by the Bishops of Gozo and Lungro. At the request of the Basilica's authorities, the Gospel portion at the Mass was chanted in the original Greek by the deacon accompanying the Archbishop. It was then read in Malti by one of the Roman Catholic deacons. Present at the Mass and seated in the sanctuary was the President of Malta, Prof. Guido De Marco.

In the evening, His Eminence was a guest at a house overlooking the square in front of the Basilica, from where he watched the triumphal exit of the venerated statue of St. George, at one point half-hidden among waving palms and a shower of 'tickertape', confetti and silver stars. Later, he participated in the almost-three-hour-long procession of the relic of St. George and his statue through the streets of Victoria (in which procession Cardinal De Giorgi and Mons. Lupinacci also took part). During it, the Apolytikion of St. George was again sung in Greek.

During the week before the celebration, the streets through which the procession would pass had been progressively decorated in honour of the saint. Among those whose statues and banners were displayed were personalities well-known in the Eastern Christian world - Ss. Basil the Great, John Chrysostom and Andrew of Crete - and there were also banners of Ss. Constantine the Great and Theodore of Sykeon, as well as of the Emperor (Alexius?) Comninus. Indeed, in many of the churches on the Island there were depictions of Oriental saints in eastern vestments, testifying to the influence of Greek missionaries during earlier centuries.

Throughout Victoria, flags of St. George (in sizes that ranged from the small to the gigantic) were to be seen prominently displayed (and which might have led a cynic to think that the English football team had a massive supporters' club there). In addition, the streets through which the procession passed had been festally decorated, while many houses had their front doors open to reveal the neatly-arranged interiors. On various occasions during the celebrations, and in particular at both the exit of the saint's statue and during the procession, the festivities were accompanied by the ringing of church bells, shouts of "Viva San Gorg", the deafening explosions of petards and the music of various bands. On the return of the saint's relic to the Basilica, fireworks were let off from the roof.

His Eminence left Gozo early the following morning, being accompanied to Valletta by Dr. Paul Pisani. At the Le Meridien Phoenicia Hotel, he was greeted by the Hellenic Honorary Consul, who then accompanied him to visit the historic St. John's Co-Cathedral in the Old City (constructed between 1573

and 1577, and which had been built by the Knights of Malta as the Conventual Church of the Order of the Knights of St. John). He was particularly moved by the crypt beneath the High Altar in which are buried eleven of the Knights' Grand Masters who served in Malta, among whom are Villiers de l'Isle Adam (d. 1534, the hero of the 1522 defence of Rhodes), Jean Parisot de La Valette (d. 1568, the commander during the 1566 Great Siege of Malta and after whom the city is named) and Jean l'Evêque de la Cassière (d. 1582, the founder of the cathedral). He also spent some time admiring the magnificent depiction of the 'Beheading of St. John the Baptist' by Caravaggio (1573-1610) in one of the cathedral's chapels. Later, he was entertained to lunch at his Hotel by the Consul, his wife Roseanne, and their son Constantinos.

In the afternoon, he sang a Service of Supplications to the All-Holy Mother of God at the Orthodox church of St. George in the Old City (for which church he has episcopal responsibility, being not only the archbishop of Thyateira and Great Britain, but also Exarch of Ireland and Malta). Afterwards, he inspected the clergy house situated above the church. In continuation, he was received at the nearby Greek-rite church of Our Lady of Damascus by the parish priest, Father Vito Borgia (of Italo-Albanian Sicilian origin).

He was entertained to supper at his hotel by the Consul and the Chairman of the Orthodox Community.

On Tuesday morning, he was received at the Anglican Pro-Cathedral of St. Paul by Canon Alan Woods (shortly to take up the appointment of Dean of the Anglican cathedral in Gibraltar). In continuation, he was taken to see the Upper Barrakka Gardens (with their view of Valletta's historic Grand Harbour) as well as the Fortifications (built between 1566 and 1570) that surround the Old City. He also visited the Offices of the Hellenic Consul, where he inspected some of the earlier records of the Hellenic Community in Malta. Later, he was entertained to lunch by the Consul and his family at a nearby restaurant. Following this, he briefly visited Prince Alfred's Courtyard (named in honour of a son of Queen Victoria who had visited Malta in 1858) within the complex of the sixteenth century Palace of the Grand Masters (which today houses the offices of the President of the Republic and Malta's parliament).

The Consul then accompanied the Archbishop to the Airport, where he arranged for his speedy passage through the various formalities. After a friendly and relaxing flight, His Eminence returned to London in the early evening after a nine-day absence. During the flight, he must have reflected on the unfailing kindness and courtesy shown to him during his stay on the Island of Gozo and on the deep piety of its inhabitants, which manifests itself in so many ways - not least being their attachment to their Church and its traditions, and in particular, their enduring affection for their patron, St. George the Great Martyr. And the shouts of "Viva San Gorg" must surely have still been ringing in his ears!

PRAYER

TO SAINT GEORGE THE GREAT MARTYR

Holy George, great martyr and miracle-worker, Victorious saint and true friend of Christ the Saviour, who as a soldier faithfully served the rulers of this world, you who with enthusiasm received the message of the Gospel and who with decisiveness confessed your faith in the Great King, our Lord Jesus Christ, for Whose sake with bravery you espoused a martyr's death, with its harsh tortures and the scorn of your superiors, so as to achieve the Kingdom of the Triune God and to show yourself as a true servant of your Lord and God, humbly receive our prayers and supplications.

With enthusiasm, self-denial and confidence you presented your body and soul and your whole existence and hastened to die and be sacrificed, imitating thereby the sacrifice and passion of our Saviour Jesus Christ. The divine zeal and love for your Lord and God suffused your holy soul and thus you were chosen as a great and wonder-working servant of Him, Who adorned you with the gifts of His divine love.

Not only did you carry the cross of your own martyrdom, but at the same time you became the cause for many to follow you and be inspired by your sanctified and sacrificial example. From the time of your martyrdom to this very day and hour, your brother Christians continuously and without ceasing offer up grateful thanks to Christ Who is Merciful and loves Mankind for your sacrifice and favours to Humanity.

We praise and hymn the Chief Martyr and Lord of the whole world, Christ the Saviour, for His saints and faithful friends, such as you, George, servant of God, Great Martyr and Saint.

Through your martyrdom and sacrifice you were found worthy to work miracles, to perform signs and wonders, to free captives, to cure the sick, to protect the poor and defenceless, to strengthen and inspire Kings and Rulers in the exercise of their high charge, to comfort the sinful and the weak and to help with cheerfulness all those who have recourse to you and ask your help and guidance.

You have boldness before the Lamb, for Whose sake you gave your life and thereby are close to the throne of His majesty, interceding and praying for the peace of the world, for the progress and stability of the holy churches of God, for the education of Youth and for the renewal of the faith of modern man in Jesus Christ, Who through His Incarnation, teaching, death on the Cross and brilliantly-arrayed Resurrection and through the sending of the Holy Spirit to His blessed disciples and Apostles, founded

His Church here on earth.

And, through its establishment, the Church of Christ has become the new hallowed Pool of Siloam for the salvation and rebirth of mankind, has become the place of sanctification and cleansing of the Faithful just as you have shown forth, good and faithful Servant of your Lord, Saint George, great martyr and brave soldier of Christ the King.

Christ, God and Man, has abundantly given to you, His servant George, the fearless martyr, rich talents and has made your name and witness to be praised throughout the world, thus glorifying His All-Holy Name, even to this very hour in which we find ourselves on this blessed island of Gozo to celebrate the natal anniversary of your august martyrdom and we ask you to continue to remember us in your prayers before the throne of God.

Saint of God, George, continue to pour out your miracles and graces on the nations and people who honour your blessed memory, who bear your venerable name, who build places of worship to perpetuate the memory of your martyrdom and your faith in Christ the Lord.

May you richly offer your wonders to all those who take refuge in the name of Christ and ask your intercession and protection. To all of us who today are gathered in this holy temple dedicated in your honour and have the joy and blessing of having with us your holy relics to sanctify us, heal us and revive our hope in your mystical outpouring and true presence by the grace of your sacred relics, pour out upon us and instill richly within us the power of your grace and mercy.

We praise and give thanks to God Who loves mankind for your life and martyrdom, for your rich gifts which so liberally you have spread and continue to spread throughout the world, East and West, North and South.

And all these gifts you have received from Christ, God and Man, the Great High Priest and Overseer of our souls, in Whose name we are here today on this Holy island of Gozo to honour you His servant, Great-martyr George, Trophy-bearer and emulator of His Passion.

Therefore to You, Lord Jesus Christ, God, Who has shown forth Saints and Martyrs and true servants of the Gospel of Salvation of the Human Race, one of whom is your servant George, to you (I say) belongs glory, majesty and infinite mercy to the ages. Amen.

METROPOLITAN ANTHONY OF SOUROZH

(1914-2003)

Metropolitan Anthony (*Andrej Borisovich Bloom*) passed to his rest during the afternoon of Monday, 4th August. Born in Lausanne (Switzerland) on 19th June 1914, he was an only child, and spent his early years in Persia, where his father was serving in the Imperial Russian Diplomatic Service. He was educated in France, where he had settled as a refugee following the Russian Revolution; and, later, he trained as a doctor at the Sorbonne, choosing to specialise in oncological medicine. During the Second World War and after the Fall of France, he joined the Resistance. It was during this time, on 16th June 1943, that He was secretly professed as a monk. After the War, he was ordained to the diaconate (on 27th October 1948) and, a few days later (on 14th November), to the priesthood. The following year, he moved to London to serve the (at that time, Anglican-Russian Orthodox) Fellowship of St. Alban and St. Sergius. In 1950, he was appointed to the (now-demolished) church of St. Philip in London's Buckingham Palace Road. he was honoured with the dignity of hegumen in 1953 and with that of archimandrite in 1956. On 30th November 1957, he was consecrated as an assistant bishop in the western European diocese with the title of Sergievo, being promoted to the rank of archbishop in 1960 and being given the newly-created diocesan see of Sourozh (covering the United Kingdom and Ireland). He served as the Moscow Patriarchate's Exarch of Western Europe from 1965 to 1974, having been acting exarch since 1962. He was elevated to the rank of metropolitan on becoming exarch. Shortly before his death, he had been nominated to head the Moscow Patriarchate's proposed Metropolia for Western Europe, but (due to failing health) he declined the distinction. Among the honours conferred on him was the Oecumenical Patriarchate's 'Order of St. Andrew', which he received in 1963.

Metropolitan Anthony was a man of prayer, with many of his published works exploring this subject. Among his publications are: *'Living Prayer'* (1965), *'School for prayer'* (1970), *'God and Man'* (1971), *'Meditations on a Theme'* (1972), *'Courage to Pray'* (1973), *'Essence of Prayer'* (1986), and *'Creative Prayer'* (1987). In addition, many people will remember his debate on Christianity and atheism with Margharita Laski (the text of which was later published), made all the more pertinent by his having formerly been an atheist himself.

On learning of Metropolitan Anthony's death, His

Eminence Archbishop Gregorios addressed the following letter to Bishop Basil of Sergievo, the Diocesan Bishop (dated 5th August).

LETTER TO BISHOP BASIL OF SERGIEVO

Dear Brother in Christ,

'For we do not proclaim ourselves: we proclaim Jesus Christ as Lord' (2 Cor. 4:5)

One who spent the greater part of his life proclaiming Jesus Christ as Lord and God and witnessing to Him through all he did in thought, word and deed is no longer dwelling among the tents of the living but has gone to his sure reward.

Metropolitan Anthony (*Bloom*) who reposed in the Lord yesterday was, without doubt, one of the great religious and spiritual leaders of the twentieth century. With his death, it is as though a brilliant star has been extinguished in the firmament. However, even in death, his influence will not cease since his teaching will continue to speak to the hearts of the Faithful through his writings and published works.

Those of us who have had the privilege to know him and to enjoy his brotherly companionship will not easily forget his humility and compassionate understanding, his deep wisdom and sound advice, his ascetic life-style and acute spiritual insight, and the way in which he gave freely of himself to all those around him - whether they knew him in person or through his broadcasts and writings. It was characteristic of him that he had time for everybody.

In addition, there was no hiding that he was a man of intense and profound prayer. How many have had their own prayer life enriched through his writings about prayer! And all these various and varied facets contributed to his greatness.

Perhaps it was his experience during the Second World War that gave him the ability to read people's souls and to diagnose their sorrows. Perhaps his humility and unassumingness created an immediate rapport with those who came to him for counselling and spiritual advice. Perhaps it was his evident spirituality that drew people towards not only him but to the unsullied Faith that he represented. How many not only in western Europe and these Islands but elsewhere in the world looked to him as their spiritual father and the cause of their coming to the Truth!

Now this proclaimer of God's Word has gone to his reward and the Faithful entrusted to his pastoral care are orphaned as they mourn their departed father.

How many of those who knew only his voice (from his broadcasts to the Faithful behind the Iron Curtain) will today be mourning his passing. But more than this, it is the whole Christian Church that is poorer through his repose but richer in that we know that we have an intercessor in heaven before the throne of Almighty God.

Metropolitan Anthony once said that he felt at home whenever he visited Thyateira House. On one occasion in the 1960's, my predecessor of blessed memory, Archbishop Athenagoras, invited him to address a meeting of the clergy of the Archdiocese. The clergy at that were not so many in number and the atmosphere was that of a family gathering. Russia was then still under the dark cloud of atheistic communism and the difficulties that the Church was facing were well-known. Metropolitan Anthony spoke frankly about the problems there and revealed yet another side of his character - that of the bold warrior and fearless fighter for truth. He spoke at length, capturing and retaining the attention of his listeners. Then when he had finished, he was overcome with emotion and asked us not to speak about what he had said since, feeling so much at home, he had expressed himself in a way that was perhaps too frank and open. However, we were left wondering whether it was perhaps because he had revealed too much of his own part in the work of retaining the Faith of millions of those in what was then the Soviet Union.

Therefore, on behalf of myself personally and of the entire Archdiocese of Thyateira and Great Britain, I extend our deepest sympathy to his orphaned flock and the assurances of our prayers for his eternal repose where the light of the Risen Lord's glory and brightness does not cease to shine.

May the memory of Anthony the hierarch and one blessed of God be eternal.

I pray for you and your Flock in these sad days and I remain with brotherly love and best wishes.

+ Archbishop Gregorios of Thyateira and Great Britain

THE TRISAGHION

Early in the morning of Tuesday, 12th August, His Eminence (accompanied by a deacon) visited Metropolitan Anthony's Cathedral in Knightsbridge, where he sang a *Trisagion* beside the late Metropolitan's coffin. He was received at the Cathedral by the Very Revd. Mitred Archpriest Michael Fortounatto and other members of the clergy.

THE FUNERAL

The funeral of Metropolitan Anthony was held at

his Cathedral of the Dormition of the Mother of God and All Saints in Knightsbridge on Wednesday, 13th August and was presided over by Metropolitan Philaret of Minsk and Slutsk, exarch of Belarus (representing the Patriarch of Moscow), assisted by Archbishop Gregorios of Thyateira and Great Britain (representing the Oecumenical Patriarch), Archbishop Anatoly of Kerch, Bishop Innokenti of Korsun, and Bishop Basil of Sergievo (the diocesan bishop). Also present were Bishops Kallistos of Diokleia and Athanasios of Tropaeou. In addition to the more than forty vested priests and deacons (mostly from the Diocese of Sourozh), there were a number of clergy from other Orthodox jurisdictions (including some from the Archdiocese). Also present were representatives from a number of Christian traditions in these Islands, headed by the Anglican archbishop of Canterbury, Dr. Rowan Williams. In addition, His Royal Highness the Prince of Wales was represented.

At the end of the funeral service, eulogies were delivered by Metropolitan Philaret, Archbishop Gregorios, Bishop Basil and Dr. Williams. Archbishop Gregorios spoke as follows:

EULOGY

"Blessed are the dead who...die in the Lord;... they may rest from their labours, for their works follow with them". [Rev. 14:13]

Today, dear Brothers and Sisters in Almighty God, we come to meet and greet for the last time our dear Brother in Christ, Metropolitan Anthony Bloom, to give thanks for the life and work of one of the great spiritual mentors of the twentieth century and to pray that Almighty God will give rest to his soul where the righteous rest. In the words of the hymnographer of the Church, "Come, brethren, let us give the last kiss to the departed, giving thanks to God".

Anthony Bloom was a luminary among Orthodox bishops, and it was for his Church that he laboured in so many ways. And yet his influence and spiritual grandeur was not recognised only by those who accepted the teachings of the Master he served, but also by many who will never have entered an Orthodox church in their life. And now today, we join together in being here in the church in which he so often served and preached; and we remember and pay tribute to the fifty-four years that he devotedly served the Russian Orthodox Church from this historic city of London.

He was born outside his beloved country of Russia, was educated in France and served in this country at a time that was very difficult for both Russia and the whole world. However, despite his cosmopolitan character (as one born in the diaspora), he never lost his deep love for the language, culture and traditions of the land of his parents. This was

evident in his way of life and in his teaching. Indeed, it may be said that his soul was broad and immense, just like the Russian land of which he was so proud.

In some ways, he shared the same tragic fortunes of his country. His personality was formulated in such a way - in accordance with the eternal plans of God - to inspire him to serve not only his Mother Country, which he loved immensely; the country in which he was educated, during the dark days of its occupation; and also this country, which was open, free and supportive of people like him. Indeed, it was in this country that he unfolded his potentialities and subsequently served in such a wonderful way. Metropolitan Anthony was gifted and had the faith and stamina to preach the Good News of Salvation in a continuously changing world, one in which 'bright lights' confuse and entice the vulnerable and weak. He sought the depths of the truth of the Gospel under these circumstances and it was under these social and spiritual pressures that he lived and served the Triune God.

His writings on prayer, the fruit of his own spiritual life and experiences, have enriched the lives of countless thousands. From the pages of the books that were either his own or for which he wrote an introduction, one can comprehend the reality of his own spiritual meeting with our Saviour Jesus Christ, His Mother and the saints as well as the depth of his own personal faith. Here is not the weak voice of a carping preacher but the powerful voice of a visionary that speaks directly to the innermost being of man. And, even though he has now fallen asleep, this voice will not be stilled but will continue to speak to man for many generations to come.

Metropolitan Anthony was also renowned for his spiritual advice and many are those who have passed under his *epitrachilion* and *omophorion* and there found salvation and the cleansing of their sins. These uncountable souls, he now presents to Almighty God. What greater gift can a priest or bishop offer to the Living Lord? His counselling was tempered by his life of prayer and asceticism. Like another St. Ambrose, his door was always open to those seeking help and spiritual support.

As a brother bishop and one who on many occasions - especially during the past fifteen years - had the opportunity to discuss spiritual and other ecclesiastical matters with him, I always knew that his views would be considered and his words well-chosen. In my humble opinion, I sincerely believe that he served well and is worthy of now hearing the words of our Lord, Who says to His faithful servants, "Enter into the joy of your master" [Matt. 25:23].

I believe that I am right in saying that it was his last message to me (conveyed from his sick-bed) that spoke of his desire that our two diocese - that of

Thyateira and that of Sourozh - should in future work even more closely together so that we might give a united witness to our common Faith in the face of growing secularism, confusion and the abandonment of spiritual values.

Indeed, His All-Holiness the Oecumenical Patriarch (who has delegated me to represent him at today's sacred ceremony) has told me that he shares in the grief of the sister Moscow Patriarchate at the passing of its shepherd in this country; and he has asked me to extend his condolences to the orphaned flock of the diocese of Sourozh, together with the assurance of his prayers for the repose of the soul of Metropolitan Anthony, whom he knew and whose ministry and contribution to our Faith and the welfare of our Church he valued.

In closing, I should like to repeat some words of comfort taken from our Service Books - first, words that the hymnographer puts into the mouth of Christ and then a reply from the deceased:

Οἱ τὴν ὁδὸν τὴν στενὴν βαδίσαντες,
τεθλιμμένην πάντες οἱ ἐν βίῳ· οἱ τὸν σταυρόν ὡς
ζυγὸν ἀράμενοι καὶ μοί ἀκολουθήσαντες ἐν·
πίστει, δεῦτε ἀπολάβετε, ἃ ἡτοίμασα ὑμῖν
βραβεῖα καὶ στέφη τὰ οὐράνια.

(Those who have trod the narrow and sorrowful path in their lives and as a yoke have taken up the cross and followed Me in faith, come to receive your rewards and the heavenly crowns that have been prepared for you).

Νῦν ἀνεπαυσάμην, καὶ εὖρον ἄνεσιν πολλήν,
ὅτι μετέστην ἐκ φθορᾶς, καὶ μετετέθην πρὸς
ζωὴν. Κύριε δόξα Σοι.

(Now I am at rest and have found much joy, for I am transferred from corruption and am placed in the realm of life. Lord, glory to You).

Anthony, the holy and blessed Metropolitan of the diocese of Sourozh is now at rest from his labours and finds himself face-to-face with the reality of the Lord Whom he so faithfully served since meeting Him whilst reading St. Mark's Gospel. We glorify and thank Almighty God for his long life, for his ministry to the Church and its Faithful, and for his example to us all, and we pray that his memory may be eternal.

-Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε καὶ
ἀείμνηστε ἀδελφεῖ ἡμῶν, Ἀντώνιε.

BURIAL

The interment of Metropolitan Anthony's remains took place later the same day at Old Brompton Cemetery, in which cemetery both his mother and grandmother are buried.

M.R.C. Oakes

ECCLESIASTICAL NEWS AND CHRONICLE

Ecumenical Patriarchate

Archdiocese of Thyateira and Great Britain

On 29th July, His Eminence visited the Greek Orthodox Summer Youth Camp that was held near Llanfair Caereinion in east Wales. There, he celebrated the Divine Liturgy and met those participating in the life of the Camp, afterwards being entertained to lunch there. The campers (who numbered about sixty) were literally living under canvas (even the chapel was in a tent). Later, he travelled to mid-Wales and its valleys to visit Pennant Melangell (situated at the end of a road that went no further except as a track up a mountain) to greet those taking part in the senior camp (who were about twenty in number). He also visited the shrine of St. Melangell, a 7th century Irish saint, that has been beautifully restored in the village's Anglican church, where a brief service in honour of the saint was chanted. Travelling from one camp to the other, he saw the preparations for this year's Eisteddfod near Meifod. Sadly, it poured with rain for most of the day.

During the morning of 14th August, His Eminence Metropolitan Philaret of Minsk and Slutsk, Exarch of Belarus of the Moscow Patriarchate (accompanied by the Very Revd. Mitred Archpriest Michael Fortunatto and Dimitri Petrovski) visited Thyateira House. During his conversation with Archbishop Gregorios, he told His Eminence that his Eparchy consisted of ten dioceses with a total of 1277 parishes and 1269 priests. In his own diocese, there are 319 parishes and 329 priests, as well as two monasteries for men and four for women. Among the educational establishments are a Theological School, a School for Catechists and a School for Bell-ringers. In particular, Metropolitan Philaret stressed the pastoral work that his diocese (and, indeed, all the dioceses of the eparchy) undertakes, and specifically the House of Mercy in Minsk which provides food for the poor, facilities for social and medical rehabilitation and a radiological laboratory (bearing in mind that the effects of Chernobyl are still being felt).

On the morning of Saturday, 23rd August,

His Eminence made his annual visitation to the Monastery of the Dormition of the Mother of God in Normanby (Whitby). He first celebrated the Divine Liturgy in the monastery's chapel and then, in the monastic graveyard, presided at a memorial service for Mother Maria (*Gysi*), foundress of the monastery (which was originally in Filgrave, near Newport Pagnall in Berkshire), to mark the 25th anniversary of her death, as well as for Mother Catherine (*Kidd*). Writing in the Monastery's autumn 'Newsletter', the present abbess, Mother Thekla, recollects that, 'Mother was above all a *unified* person - spirit - mind - body - were at one, working together to the transcendent end-point - hers was a harmony without discord - humour more often directed against herself- and, above all, faith in a living God, a faith which fñ suffering could touch. Her Orthodox faith for herself was stringent but she was no bigot - "God is not an Orthodox Patriarch" was her reproach to a ferociously Orthodox - in theory - convert priest. Mother was a complete and balanced person - she could laugh - and weep - talk on the level of an ordinary visitor - or discuss finer points of Plato with a University professor - be tenderly comforting to me or - "Mother, I'm so miserable". "Why not?" Is there any answer? Where is our right to be happy? As Christians we were promised the Cross for this life with no suggestion of so-called happiness. So often we forget the mystery of

29th July 2003. The visit of Archbishop Gregorios to the Orthodox Youth Camp at Llanfair Caereinion (Wales).

the Cross when we experience any personal discomfort - but Mother never forgot it. Her life was ever at the End-point - the point between life and death, the life of this world and the life beyond this world - temporary into eternal'.

One of Eastbourne's local newspapers, the "Herald", featured the town's Greek Cypriot community in its issue of 8th August. The article, entitled "*Meet Eastbourne's Greek Cypriots*" and written by Matthew Brown, has brief features entitled "Many different types of people", "Church is the heart of the community". "A place of learning" (referring to the church's educational activities) and "Claims of miracle healings at chapel" (referring to a private chapel dedicated to St. Phanourius that is situated in the town's Seaside area). The article also features a colour photograph of the interior of the church. According to Mr. Brown's information, the first Greek to settle in Eastbourne was Kakoulis Nishiotis in 1935, who was joined by his wife two years later. Mrs. Stella Georgiou, from whom much of Mr. Brown's information has been obtained, is also featured in a photograph with her late husband. Of Eastbourne, she says, "(It) is a lovely place".

BOOK REVIEW

"Byzantium and the Crusades" by Jonathan Harris (pp. xvii + 259, Hambledon and London, London and New York, 2003 - ISBN 1 85285 289 4).

One of a series published under the general title of 'Crusader Worlds' (being produced under the general editorship of the author, who is Lecturer in Byzantine Studies at Royal Holloway, University of London), this riveting book describes the relationship between Byzantium and the various crusader armies that swept across the Empire's territory together with the interaction between them and the several Crusader States set up within the territory of the Empire. It is clearly the product of painstaking research (as is witnessed by the Notes and Bibliography, which extend over fifty-six pages).

Despite the specialised nature of the subject, the author never fails to hold the reader's interest - in particular when

examining contemporary documents or ones that are nearly contemporary to the events he is describing. His reading of these primary sources often produces conclusions that differ from the received understanding, itself based on Latin propaganda. Among other things, he shows that the Byzantine Empire at this time had considerable support from Latins living in Constantinople and who joined the Byzantines in defending the interests of the Empire. Particularly useful in this respect is the examination of the Byzantine understanding of the word '*Oikoumene*'.

After an in-depth introduction to the Byzantine Empire in the eleventh century, the author proceeds to describe the First Crusade, raised at the end of that century, before moving on to examine the events that culminated in the Fourth Crusade and the Fall of Constantinople in 1204. However, he continues beyond that to the restoration of Byzantine rule both in the 'Queen of Cities' and elsewhere in the Empire, and also looks at the Byzantine involvement in the Council of Lyons (1274).

The sacking of Orthodox churches in Constantinople and elsewhere and the involvement of high-ranking Latin clerics in the Crusades explains the numerous relics and other treasures to be found in churches in western Europe. On the other hand, it is significant to read that, in 1239, Richard duke of Cornwall and his 'would-be crusaders' courageously took an oath at Northampton to go only to the Holy Land rather than elsewhere "lest their honest vow be hindered by the objections of the Roman Church and diverted to shedding Christian blood in Greece or Italy". The background to this promise is, naturally, explained in detail.

Surprisingly, the book's final chapter (entitled "Survival" and summing up the arguments put forth in the book) is a scant two-and-a-half pages. In a way, after having enjoyed the author's skill in explaining and interpreting the rich tapestry that was the Byzantine Empire at the time he is describing, such brevity comes as somewhat of a shock.

However, this is a book to be unreservedly recommended; and this reviewer, for one, looks forward to reading further books in this series.

M.R.C. Oakes

ALEXANDRIA DURING THE 'ABBASID TIMES

- Translation from Arabic -

Dr. Maria Vaiou

(‘Abd al-‘Azîz Salim, *Muḥāḍarat fî ta’rikh al-Iskandariyya fî al-‘asr al-Islâmî*, ch. 3 “Alexandria from the rising of the ‘Abbasid State in 132 A.H. to the rising of the Fatimid State in 358 A.H. in Egypt” (Alexandria, 1983), 34–39).

The present translation of Chapter Three of the *Muḥāḍarat fî ta’rikh al-Iskandariyya* aims to make accessible some general information about Alexandria in the ‘Abbasid period (132–334 A.H./ 750–946 A.D.). The reason is that there is no detailed study on the subject as far as this particular period is concerned. It also hopes to raise some issues for future research e.g. the date of the city's fortification. I was mainly interested in this source, which was suggested to me by Arab scholars during my visit to Alexandria last March, for its brief and concise description of events for the above mentioned period. However, it has weaknesses such as the lack of footnotes. This translation, though by no means a critical account of events, but a preliminary study on the subject, includes references to various places and names in order to facilitate the reader's understanding.

Background

In the month of Shawwâl 21/September 642 A.D. Alexandria was surrendered to the Arab general ‘Amr b. al-‘Âs¹ who had entered Egypt in 18 A.H./ 639 A.D..² A new Muslim town was established at Fustât and this rather than Alexandria became the new capital.³ At the end of 645/A.H. 25 Alexandria was recaptured by seaborne forces under the command of Manvel. During the ‘Abbasid period Alexandria witnessed a period of turbulence and insecurity. The rule of Andalusian refugees in 202 A.H./817 A.D. was followed by revolts in the years 216 A.H./831 A.D. and in 253 A.H./867 A.D.. The central government put a stop to them by the dispatch of ‘Abd Allâh b. Tâhir,⁴ governor of the province of Khurâsân, the ‘Abbasid general al-Afshîn, and Muzahim b. Khâqân who freed the city from the refugees and rebels. During the Tulunid period Alexandria enjoyed prosperity under the governorship of Aḥmad b. Tûlûn (254–270 A.H./868–884 A.D.) and became fortified.⁵ The new walls included half the area of those which were dated from the Hellenistic-Roman period.⁶ After the fall of the Tulunid state in 292 A.H./905 A.D. the city became under the control of the ‘Abbasids until 322 A.H./934 A.D. when Muḥammad b. Ṭughj al-Ikhsid invaded Egypt.

Translation

In the ‘Abbasid Period

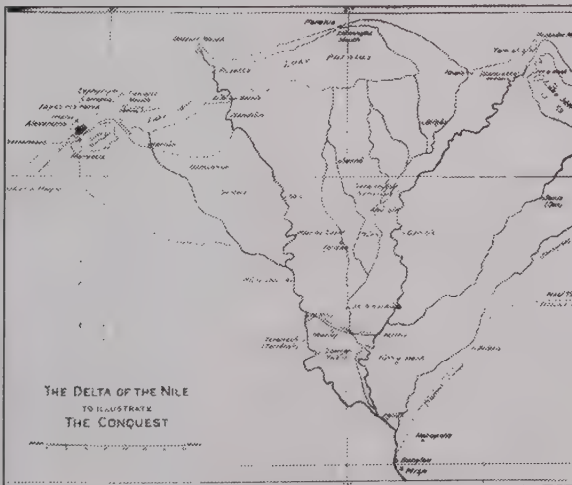
The ‘Abbasid rulers of Egypt were keen on carrying on the interest in the naval base of Alexandria,⁸ which became a strategic centre for military operations against Maghrib (North Africa). Thus it seemed only natural that the ‘Abbasids would try to impose their dominance over Africa that broke away from their allegiance and this was through military expeditions by land and sea. So they assigned the commanders in chief of the navy in Alexandria to prepare the fleet to sail towards North Africa. Consequently, Alexandria became the main naval base in Egypt sending out armies to Africa.

In the first ‘Abbasid period (132–218 A.H./ 750–833 A.D.), Alexandria was greatly influenced by the events that took place in the second century A.H./eighth century A.D. when rebels from Cordova (Muslim Spain) descended on it in a time of disorder and internal strife in their country.⁹ In these circumstances, a number of ships arrived in Alexandria from Andalusia in 199 A.H./815 A.D., as their owners run away from the raids. They went to Alexandria to buy what they needed, and being troubled by the prevailing chaos and the support of some of Arabs against their opponents, they did not hesitate to interfere when they had the chance.¹⁰

The Andalusians¹¹ ruled Alexandria autocratically from the years 202 A.H./817 A.D. to 212 A.H./827 A.D.. ‘Abd Allâh b. Tâhir succeeded in besieging Alexandria in the month of Rabî‘ I in this year and the siege lasted for two weeks until its people surrendered on *amân* (guarantee of safe-conduct).¹² The Andalusians had no other choice but to make peace with him. Thus he agreed to reconcile with them provided that they would leave Alexandria to go to any country they wished, as long as it was not under the ‘Abbasid authority, and without taking any of the natives or slaves aboard. Should they violate this condition they would be punished. So the Andalusians left Alexandria in the beginning of the year 212 A.H./ 827 A.D. under the leadership of Abû Ḥafs ‘Umar b. Shu‘ayb al-Ballûtî.¹³ Abû Ḥafs chose an island called Crete (*Ikrîtish*) to settle the people. It was one of the most fertile Byzantine islands and important for its strategic position located in the middle of the eastern Mediterranean sea.¹⁴ (see map 1)

was founded in the time of Aḥmad b. Tūlūn. The second wall was erected in the time of Salāh al-Dīn and circled more than one third of the old city, leaving out the eastern, southern, and north-eastern districts.

Ibn Tūlūn opened in the new wall four gates in the same place of old gates or in front of them. The eastern gate was called *al-Bāb Sharqī* (the eastern gate) or gate of *Rashīd* (the Rosetta gate). The Arab gate was called *Bāb al-Qarāfa* (the cemetery gate) due to the existence of a cemetery outside it; it was also known as *Bāb al-Gharī* (the western gate) as it was located in the west of the city. The southern gate was called *Bāb al-Shajara* (the tree gate) or *al-Sadr* (the lotus tree) as a huge lotus tree was planted just beside it. It was also known as *Bāb al-ʿAmūd* (the pillar gate)³⁰ as it overlooked the *Pompey Pillar* which was outside the city's walls. As to the northern gate, it remained known as the *Bāb al-Bahr* (sea gate) overlooking the eastern harbour; it was called the *Astūm* gate as well.³¹ The wide road outstretching between the eastern gate and the cemetery gate penetrated the middle of the city and was known as *al-Mahajja al-ʿuzma* (the greatest shrine). As to the splendid monuments that adorned Alexandria, they were by that time outside the city, such as *Pompey Pillar* that stood amongst a number of columns topped by a dome, and the old stadium located in the southern part of the Canopic road, in the east of the Banum region. (see map 2)

Map 2: Butler, *The Arab Conquest of Egypt*.

The works of restoration of Ibn Tūlūn did not stop at the walls for he restored the lighthouse of Alexandria. Since its upper floor was destroyed by an earthquake in 180 A. H./797 A.D., Ibn Tūlūn restored it and erected a wooden dome on top of it, which did not take long before it fell due to the winds. One of the lighthouse's corners was destroyed, the western part from the seaside, by a violent

earthquake in 271 A.H./ 884 A.D.. It was restored by Abu'l Jaysh b. Khumārawayh.³² In addition, Ibn Tūlūn worked on the urbanisation of the city. He ordered that Alexandria's canal be dug in the month of Rabī' I which had been subterranean since 245 A.H./ 859 A.D.. It seems that this canal was subterranean again as Ibn Tūlūn re-dug it. This resulted in the re-planting of the regions that were excluded from Islamic Alexandria and their transformation into orchards and gardens.

The sons of Aḥmad b. Tūlūn inherited their father's fondness of the city. His son Rabi' stayed in it for a long time. Khumārawayh b. Aḥmad b. Tūlūn³³ took great care of it and paid a special attention to the fleet, by visiting it and inspecting it. He went to Alexandria on the 4th Shawwāl, 276 A.H./ 890 A.D.. and stayed there for a while before leaving for al-Sham on the 17th Dhū'l Qa'da, 277 A.H./ 891 A.D.. He also travelled to Marut, one of the villages of Alexandria distinguished by the large number of its orchards and fruits, journeying for the last time in his life, before departing from Egypt heading for al-Sham.

After the fall of the Tulunid state in 292 A.H./905 A.D., Egypt passed to the 'Abbasids.³⁴ The Fustāt rulers had an interest in Alexandria in the period in which the city was once again under the control of the 'Abbasid state.³⁵ Dhukā al-Rūmī (Dukas) visited the city on the first of Muḥarram, 304 A.H./ 916 A.D. and inspected its walls. He assigned his son, al-Muzaffar b. Dhukā, to its governance instead of al-Qāsim b. Sima. In 306 A.H./918 A.D. Alexandria witnessed a Fatimid attempt to seize the city,³⁶ but it failed as the previous attempt in 301 A.H./913 A.D..³⁷ The 'Abbasid caliph al-Muqtadir sent the 'Abbasid fleet stationed in Tarsus to the Alexandrian water, which it engaged with the Fatimid fleet under the leadership of Sulaymān al-Khādim³⁸ and Ya'qūb al-Kitāmi in a violent battle in Rosetta, (Rashīd) on 20th Shawwāl, 307 A.H./919 A.D..³⁹ The fight resulted in the destruction of the Fatimid fleet and the capture of the North African sea commanders.⁴⁰

Rulers of Egypt followed in succession appointed by the 'Abbasid caliphate. The third Fatimid attempt to invade Alexandria in 322 A.H./934 A.D. was crushed by Muḥammad b. Tughj al-Ikhshīd⁴¹ succeeding, thus, in wiping the *Maghāriba*⁴² movement once and for all.

¹ See *EI*, I, 451.

² For a detailed account of the surrender of Alexandria under treaty which was made between the patriarch Cyrus and 'Amr, see A. J. Butler, *The Arab Conquest of Egypt* (Oxford, 1902), 310ff.; for additional information on the date of Alexandria's capitulations, and on Alexandria at the period of the conquest, see

Butler, *The Arab Conquest of Egypt and the Last Thirty Years of the Roman Dominion* (Oxford, 1978), lxxii, lxxiii–lxxvi; D.R. Hill, *The Termination of Hostilities in the Early Arab Conquest A.D. 639-656* (London 1971), 48–53.

³ For a bibliography of the topography of the first Arab settlement at al-Fuṣṭāṭ, see A. J. Butler, *Babylon of Egypt. A study in the History of Old Cairo* (Oxford, 1914), p. lxxi

⁴ *EI*, I, 52–3.

⁵ On the Tulunids, see *EI*, X, 616–8.

⁶ Ancient Alexandria was enclosed to the east and west by walls which extended to Lake Mareotis where there was an important harbour linked by canals to the city's sea harbour; see *Alexandria*, ed. M. Von Haag (Cairo, 1993).

⁷ The Tulunids and Ikshidids were adhered to 'Abbasid legality; see H. Kennedy, *The Prophet and the Age of the Caliphates* (N. York, 1986), 311ff.

⁸ *EI*, IV, 131–7.

⁹ There is no information as to the exact date the Andalusians revolted against their caliph Ḥakam (796–822) as well as the time they left Spain. Among these political rebels were some of the learned Arab Muslims the fuqahā', townspeople and skillful artisans. On the expulsion of the Andalusians from Spain to Egypt, see V. Christides, *The Conquest of Crete by the Arabs* (ca. 824): *A Turning Point in the Struggle between Byzantium and Islam* (Athens, 1984), 81ff.

¹⁰ On the Andalusians' route which started from southern Spain–Ifriqiyah–Aegean islands–Crete–Alexandria, see Christides, *The Conquest of Crete by the Arabs*, 84.

¹¹ *EI*, I, 486–503.

¹² Christides, *The Conquest of Crete by the Arabs*, 84, 21b.

¹³ *EI*, I, 121.

¹⁴ On the date of the conquest of Crete, see Christides, *The Conquest of Crete by the Arabs*, 85ff. Christides argues that the Muslim conquest of Crete was 'a natural consequence of the increasing naval power of Egypt' which sought through the Andalusians to extend its influence to the Aegean. Based on the Arab historian al-Nuwayrī (d.1332) he points out that it was the Egyptian navy which transported the Andalusians to Crete.

¹⁵ Christides argues that among the causes for the fall of Crete to the Andalusians was the vacuum which existed in the Aegean Sea because of Thomas the Slav's revolt. For a full discussion, see *The Conquest of Crete by the Arabs*, 94–5. On the Andalusians' first invasion of Crete which took place before they arrived in Alexandria, see Christides, *The Conquest of Crete*, p. 202. On the development of civilization of the Muslims in Crete in terms of their literary activities, administrative and judicial system, economy, craftsmanship and art, see Christides, *The Conquest of Crete*, 97–156. On the raids of the Muslim fleets of North Africa and Syria in the Eastern Mediterranean in the ninth and tenth centuries, and the temporary and permanent conquests by the Muslims of Crete, see Christides, *The Conquest of Crete*, 157–172.

¹⁶ See Kennedy, *The Prophet and the Age of the Caliphates*, 156; on the causes of the fall of Crete and a detailed account of N. Phokas' expedition and itinerary, see Christides, *The Conquest of Crete*, 172–91.

¹⁷ Salim, *Muḥāḍarat*, 35.

¹⁸ *EI*, II, 837–8.

¹⁹ Salim, *Muḥāḍarat*, 35–36.

²⁰ On the Tulunids, see E. W. Randa, *The Tulunid dynasty*, (Ph.D

diss. Univ. of Utah 1990).

²¹ On the autonomous Egyptian state which was a first stage that led to the development of a unique form of society and government in Egypt in later centuries, see Randa, *The Tulunid dynasty*, 29ff.

²² *EI*, III, 1715.

²³ On Barqa which belonged to the administrative region of Egypt, see *EI*, I, 1048–9; al-Ṭabarī, III, 2288.

²⁴ On this event, see *EI*, X, 617.

²⁵ Al-Ṭabarī, III, 1932.

²⁶ On al-'Abbas' revolt, see Randa, *The Tulunid dynasty*, 189–201.

²⁷ This probably happened in the year 263/877 when the caliph attempted to control Egypt because he needed the resources of the province for campaigning against the Zanj; see Kennedy, *The Prophet and the Age of the Caliphates*, 311.

²⁸ On the monuments, see *Alexandria*, 26–27; on the Pompey Pillar also known as *Diocletian's Column*, see Butler, *The Conquest of Egypt*, 291, 373, 380ff.

²⁹ The statement that Aḥmad b. Tūlūn built (banâ) walls must be taken with caution as the verb banâ means built and restore. It was rather that Ibn Tūlūn added improvements to the existing walls. On the issue, see Salim, *Muḥāḍarat*, 49; *EI*, IV, 132.

³⁰ Butler, *The Conquest of Egypt*, 388, n. 5.

³¹ Salim, *Muḥāḍarat*, 37.

³² Ibn Taghribirdī, *al-Nujūm al-zahira*, III, 88.

³³ *EI*, V, 49–50.

³⁴ H. Halm, *The Empire of the Mahdi. The Rise of the Fatimids*, tr. M. Bonner (Leiden, 1996), 90.

³⁵ Halm, *The Empire of the Mahdi*, 205 mentions that in 915 al-Qā'im, during his first attempt to seize Alexandria, negotiated with defectors from al-Fuṣṭat who were prepared to hand Egypt over to the Fatimids. In April of 915 Mu'nis the chamberlain entered al-Fuṣṭat and appointed Dhukā al-Rūmī as a new governor over Egypt removing any thoughts of capitulation.

³⁶ Halm, *The Empire of the Mahdi*, 207, 209 gives the date as 9 July 919 (Friday 8 Ṣafar 307).

³⁷ See al-Ṭabarī, III, 2291, 2292, 2293; on al-Qa'im's unsuccessful march into Alexandria in 914, and his comeback in 915 see, Halm, *The Empire of the Mahdi*, 200, 202–3.

³⁸ Halm, *The Empire of the Mahdi*, 207 mentions him in the context of the Fatimid attempt to sieze the city in 919.

³⁹ Halm, *The Empire of the Mahdi*, 208 gives the date as 12 March 920 (Sunday 18 Shawwāl 307). See n. 237. He adds, 211 that the admiral Thamal conquered Alexandria, drove away the Kutama garrison, and had the inhabitants of Alexandria evacuated to Rashid.

⁴⁰ On Fatimid operations to gain possession of Alexandria in 922, see Halm, *The Empire of the Mahdi*, 213.

⁴¹ *EI*, VII, 411; see Halm, *The Empire of the Mahdi*, 284 gives the date as Rabi' II, 324/March 936.

⁴² On the term *Maghāriba* applied to the Berber troops of the Fatimid army, see S. Assaad, *The Reign of al-Hakim Bi Amr Allah* (386/966 – 411/1021). *A Political Study* (Beirut, 1974), 44, n.5.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1. Τό μεσημέρι παρέστη σέ ἐκδήλωση γιά τόν Κώστα Καραμανλή, στό Gibson Hall τοῦ Bishopsgate, τοῦ ὁποῖου, τό βράδυ, παρακολούθησε διάλεξη στό Cash Business School τοῦ City University, μέ θέμα "Greece in the New European Setting".
2. Τόν ἐπισκέφθηκαν, τό πρωί, διαδοχικά, ἡ κα. Ἑλένη Φίλιππου καί τό ἀπόγευμα ὁ Ἡλίας μέ τήν Ζαφείρα Βλαχάκη. Τό βράδυ παρακολούθησε διάλεξη μέ θέμα "Κύπρος καί Εὐρωπαϊκή Ἑνωση", πού ὀργάνωσαν ἀπό κοινοῦ στό Portcullis House, ὁ Ἀγγλος Ὑπουργός γιά τή Εὐρωπαϊκὰ Θέματα Denis MacShane μέ τόν Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων Δημήτρη Χριστόφια.
3. Τό πρωί τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Πρωτοπρ. Alexander Cherney. Τό μεσημέρι παρέθεσε γεῦμα στόν Ἀγγλικανό Ἀρχιδιάκονο τοῦ Hackney καί στόν Ἀρχιμανδρίτη Σιδερά & τόν ἐξάδελφό του. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίας τῶν Κηδεμόνων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.
4. Τό πρωί τόν ἐπισκέφθηκαν ὁ ἱερεύς Σταμάτιος Σκληρῆς μέ τήν πρεσβυτέρα του Μαρία. Τό ἀπόγευμα παρέστη καί εὐλόγησε ἐκδήλωση πού διοργάνωσε τό Ἑλληνικό Κολλέγιο μέ τή λήξη τῶν μαθημάτων τῶν, στήν αἴθουσα τοῦ St. Columba, στό Knightsbridge. Στή συνέχεια τόν ἐπισκέφθηκαν στήν Ἀρχιεπισκοπή ὁ ἱερεύς Ἰωσήφ Παλιούρας μέ τόν πατέρα του καί τόν Κωνσταντῖνο Δαρδανάνη. Τό βράδυ παρακολούθησε τήν ἀγρυπνία "The Veil of the Temple" τοῦ συνθέτη Sir John Tavener, στό Temple Church τοῦ City Λονδίνου.
5. Τό πρωί τέλεσε Θ. Λειτουργία στό Κοιμητήριό τοῦ Southgate. Τό ἀπόγευμα εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ Στέφανου Καββάδα & τῆς Ἑλένης Μούσκα στόν Καθεδρ. Ναό τῆς Ἁγίας Σοφίας Bayswater, παρέστη δέ στή δεξίωση πού ἔγινε μετά στό Dorchester. Τό βράδυ παρέστη στό χορό τῶν ἀποφοίτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου, στό Ξενοδοχεῖο Rembrandt.
6. Τό πρωί τέλεσε Θ. Λειτουργία στόν Καθεδρ. Ναό Γενεσίου τῆς Θεοτόκου στό Camberwell καί παρεκάθησε μετά στό γεῦμα τῆς Κοινότητος.
7. Τό ἀπόγευμα τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Κωνσταντῖνος Δαρδανάνης καί τό βράδυ παρέστη σέ ρεσιτάλ τῆς Δίδος "Ἐφ' Χριστοδούλου (βιολί) καί τοῦ Anthony Davie (πιάνο). Στή συνέχεια παρέστη σέ δεξίωση πού ἔδωσαν μετά ἡ Matti & ὁ Nicholas Egon.
8. Τό μεσημέρι παρέθεσε γεῦμα στόν Ἱερέα Δημήτριο Δημόπουλο & τήν πρεσβυτέρα του Μαρίνα καί τό ἀπόγευμα ἐπισκέφθηκε στό Addenbrooke's Hospital τοῦ Cambridge τήν κα. Γεωργία Habib.
9. Τό πρωί τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ ἀποχωρῶν, πρῶν Ἐπιτετραμμένους τῆς Ἑλληνικῆς Προσβείας Κωνσταντῖνος Μπίτσιος καί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Σάββα.
10. Τό πρωί τέλεσε στόν Ἱερό Ναό Ἀγ. Δημητρίου Edmonton τή Νεκρώσιμο Ἀκολουθία γιά τόν Ἀνδρέα Μάρκου. Τό ἀπόγευμα τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ ἱερομόναχος Σπυρίδων Μαϊκαντῆς μέ τόν Ἀγιορείτη Μοναχό Εὐσέβιο (συνοδευόμενοι ἀπό τοὺς Μιχαήλ Χριστοφί, Σῶτο Λουκά καί Χριστοφόρο Ἀσλανίδη), ὁ Θεόδωρος Παπαβασιλείου, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Μπιζαοῦρη (συνοδευόμενος ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Ναζιανζοῦ Θεοδῶρητο) καί ἡ Δρ. Μαρία Βασιλειάδου.
11. Τό πρωί τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά μέλη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπ' τήν Κοινότητα τῆς Ὁξφόρδης, ὁ Πάννης Κοντοφρυός καί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παντελεῖμων Τσορμπατζόγλου.
12. Τό ἀπόγευμα παρέστη σέ δεξίωση πού δόθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ Κύπρου Χρυσοστομίδη, Κυβερνητικοῦ Ἐκπροσώπου τῆς Κύπρου στό Γραφεῖα τῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος στό North Finchley Λονδίνου, στήν ὁποία ἔγινε ἐπίσης παρουσίαση τοῦ βιβλίου "Embracing Cyprus, The Path to Unity in the New Europe" τῆς Pauline Green καί τοῦ Ray Collins.
13. Τέλεσε τῇ Θ. Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Παναγίας Χρυσελεούσης & Ἁγίας Μαρίας στό Stoke-on-Trent καί μετά παρεκάθησε στό γεῦμα τῆς Κοινότητος.
14. Τό πρωί ἀνεχώρησε ἀπ' τό ἀεροδρόμιο τοῦ Heathrow γιά τή

- Μάλτα, ἐκπροσωπώντας τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη στοὺς πανηγυρικοὺς ἑορτασμοὺς τῆς νήσου Gozo, γιά τήν συμπλήρωση 1700 χρόνων ἀπ' τόν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Γεωργίου. Τόν ὑποδέχθηκε, κατὰ τήν ἀφίξη του στό ἀεροδρόμιο τῆς Βαλλέττα ὁ Ἑλληνα Πρόξενος Παντελῆς Μαϊράνακς, ὁ Γεώργιος Σκληρβανίτης (Πρόεδρος τῆς ἐκεῖ Ὁρθόδοξης Κοινότητος) καί ὁ Δρ. Paul Pisaní (ἐκπρόσωπος τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἀρχῶν τοῦ Gozo). Μετά τήν ἀφίξη του στό Gozo τόν ἐπισκέφθηκαν στή θερρινή κατοικία τοῦ μονασιέρ John Dimech, ὅπου φιλοξενεῖτο κατὰ τήν παραμονή του ἐκεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Πανιερ. Joseph Farrugia, πρωθερέυς τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στή Βικτώρια (πρωτεύουσα τοῦ Gozo). Τό ἀπόγευμα παρέστη σέ κονσέρτο πού ἔγινε στή Βασιλική.
15. Τό πρωί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθηκε τό ὀστεοφυλάκιο τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Τα' Pinu καί τό χωριό Dwejra. Τό βράδυ παρέστη σέ ἐκδήλωση πού ἔγινε στή Βικτώρια γιά τήν ὑποδοχὴ καί παραλαβὴ τῶν κρανιακῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καί, στή συνέχεια, συλλειτοῦργησε σέ Οἰκουμενικὴ Λειτουργία πού ἔγινε στή Βασιλική τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅπου καί ἀπηύθυνε χαιρετισμό καί προσευχὴ στὰ Ἑλληνικά.
16. Τό βράδυ παρέστη σέ ἀπογευματινὴ τελετὴ, στή Βασιλική.
17. Τό πρωί ἐπισκέφθηκε τὰ Τεμένη Ggantija καί τὰ Μνημεῖα τῶν Xaghra καί Nadur. Τό βράδυ τόν ἐπισκέφθηκε ὁ μονασιέρ George Mifsud.
18. Τό πρωί ἐπισκέφθηκε ἐπίσημα τόν Σεβασμ. Nicholas Cauchi, Ἐπίσκοπο τοῦ Gozo, στό Ἐπισκοπεῖο καί τό μεσημέρι παρεκάθησε σέ γεῦμα πού παρέθεσε ὁ Πανιερ. Farrugia σέ ἐστιατόριο.
19. Τό πρωί παρέστη σέ Θεία Λειτουργία καί σέ πανηγυρική Δοξολογία, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμ. Joseph Mercieca, Ἀρχιεπισκόπου Μάλτας, στήν Βασιλική τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Στή συνέχεια παρέστη σέ δεξίωση πού ἔγινε στό "Teatru Astra" μέ τήν χορωδία "La Stella" καί τό ἀπόγευμα σέ Ἑσπερινό στή Βασιλική, προεξάρχοντος τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Gozo.
20. Τό πρωί παρέστη σέ πανηγυρική Θεία Λειτουργία στή Βασιλική, προεξάρχοντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Παλέρμο Salvatore De Giorgi, συλλειτουργούντων τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Gozo καί Lungro καί τό βράδυ ἔλαβε μέρος στήν πανηγυρική ἐξοδο τῶν λειψάνων καί τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἁγίου, στοὺς δρόμους τῆς Βικτωρίας.
21. Νωρὶς τό πρωί ἄφησε τό Gozo, μέ προορισμό τὴ Βαλλέττα. Τόν ὑποδέχθηκαν στό ξενοδοχεῖο Le Meridien Phoenicia ὁ Ἑλληνας Πρόξενος τῆς Μάλτας, ὁ ὁποῖος τόν συνόδευσσε μετὰ στόν Καθεδρ. Ναό τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, στήν παλιὰ πόλη. Στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεῦμα μέ τόν Πρόξενο, τὴ σύζυγό του Ροζάννα καί τόν γιό τους Κωνσταντῖνο. Τό ἀπόγευμα τέλεσε Παράκληση τῆς Παναγίας στόν Ὁρθόδοξο Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στή Βαλλέττα καί ἀργότερα ἐπισκέφθηκε τήν παρακείμενη Ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῆς Δαμασκηνῆς, ὅπου τόν ὑποδέχθηκε ὁ ἱερεύς αὐτῆς π. Vito Borgia. Στή συνέχεια παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσαν ὁ Πρόξενος καί ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁρθόδοξης Κοινότητος στό ξενοδοχεῖο.
22. Τό πρωί τόν ὑποδέχθηκε στόν Ἀγγλικανικὸ Προκαθηδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Παύλου ὁ ἱερεύς αὐτοῦ Allan Woods. Στή συνέχεια ἐπισκέφθηκε τό Ἑλληνικὸ Προξενεῖο καί παρεκάθησε σέ γεῦμα, σέ ἐστιατόριο, μέ τόν Πρόξενο καί τήν οἰκογενεῖά του καί τό βράδυ ἐπέστρεψε στό Λονδίνο.
24. Τό πρωί τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Ἱερέας Ἰωάννης Edmond-Hookway καί τό ἀπόγευμα, διαδοχικά, ὁ Θεόδωρος Παπαβασιλείου καί ὁ Καθηγ. Ἰωάννης Πάγκος. Τό βράδυ ἐπισκέφθηκε τόν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ Λονδίνου (L.G.R.) καί παρέστη μετὰ σέ παρουσίαν μέ θέμα "Innovation: From Experimentation to Realisation" (τοῦ Δρος. Ἀνδρέα Παπαδάκη & τῆς θυγατέρας του Ἀλεξάνδρας).
25. Τό ἀπόγευμα τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ Ἱερέας Γεώργιος Ματαράς καί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰγνάτιος Κεράνης. Ἀργότερα ἐπισκέφθηκε στήν Κλινικὴ Λονδίνου τήν κα. Εἰρήνη Καδῆ.
26. Τό πρωί τόν ἐπισκέφθηκε ἡ Δρ. Μαρία Βαῖου. Τό ἀπόγευμα τέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Χώλλ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Κοσμά &

Δαμιανού στο Gospel Oak και τό βράδυ παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε τό ζεύγος Όρθόδοξου & Ρεβέκκας Όρθόδοξου.

27. Τό πρωϊ τέλεσε πανηγυρική Θ. Λειτουργία στόν Όερό Ναό Όάγίου Παντελεήμονος στό Kenton (Harrow), έπί εύκαιρία τής έορτής του πολιούχου Όάγιου του, και παρεκάθησε μετά στό γεύμα τής Κοινότητος. Τό άπόγευμα εύλόγησε τούς γάμους του Anthony Mullen και τής Βαλεντίνας Δημητρίου στόν Καθεδρ. Ναό τών Όάγιών Πάντων στό Camden Town.

28. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά, τό πρωϊ ό Γεώργιος Γιώργος και ό Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Σούλας και τό άπόγευμα ό Παναγιώτης Γιώργος μέ τήν οικογένειά του, οι κυρίες Παναγιώτα & Έλένη Ζαχαρίου και ό Άρχιμανδρίτης Άθηνάγορας Κωνσταντίνου μέ τόν Όερό Γεώργιο Ματαρά.

29. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία σέ θερμήν κατασκήνωση νέων, στό Llanfair Caereinion τής Άνατολ. Ουαλλίας, παρεκάθησε δέ μετά στό γεύμα τους. Άργότερα έπισκέφθηκε τό όστεοφυλάκιο μέ τό λείψανα του Όρλανδού Όάγιου του 7ου αιώνας Melangell στό Pennant Melangell, όπου και συνάντησε μέλη άπό τήν κατασκήνωση τών Νέων.

30. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά, τό πρωϊ ό Όερομόναχος Σπυρίδων Μαϊκαντής (συνοδευόμενος άπό τόν Σώτο Λουκά) και ό Όπίσκοπος Κυανένων Χρυσόστομος, και τό άπόγευμα οι Κλεάνδης Κουρτουμπειδής και Μάριος Μηναιδής.

31. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά, τό πρωϊ οι Άνδρέας Δομετάκης και Καθηγ. Όιάννης Χαλαλάμπους μέ τήν Δίδα Στέλλα Όδυσσέως και τό άπόγευμα ό Γιάννης Βούρος, ή Δίς Λία Παύλου και ό Αίδσα. Άνθιμος Παπανδρέου.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ό Φοίβος Σταυρινίδης. Τό άπόγευμα, προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας, πρώτα στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής (όπου είχε τελέσει προηγούμενως Όγιασμό) και, στή συνέχεια στόν Καθεδρ. Ναό τής Όάγίας Σοφίας Bayswater. Άργότερα προήδρευσε συνεδρίας του Ε.Φ.Ε.Π.Ε.

2. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν Όερό Ναό τής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στό Welling (Woolwich) και παρεκάθησε μετά στό γεύμα τής Κοινότητος. Τό άπόγευμα τέλεσε τή Βάπτιση τής Σοφίας Έλένης, κόρης του ζεύγους Χρήστου & Μισέλ Νιάρχου, στόν Καθεδρ. Ναό τής Όάγίας Σοφίας Bayswater, παρεκάθησε δέ μετά στή δεξίωση πού δόθηκε στό Orangery του Kenwood House.

4. Τό βράδυ, προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας, πρώτα στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής και μετά στόν Καθεδρ. Ναό Όγ. Όποστ. Άνδρέου στό Kentish Town.

5. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά, τό πρωϊ ό Κώστας Παπαδόπουλος και Θεόδωρος Νιάρχος και τό άπόγευμα ό Κρέγκορ και ή Χριστιάνα Wellington. Τό βράδυ προέστη σέ Όεπερινό, στόν Ναό του Όάγιου Δημητρίου στό Edmonton.

6. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν Ναό Όάγιου Όιάννου Βαπτιστή στό Hornsey και παρεκάθησε μετά στό γεύμα τής Κοινότητος. Τό άπόγευμα τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά οι Άνδρέας Φώτη, Γεώργιος Γιακουμής και οι κυρίες Θεοδώρα Πατεράκη & Αικατερίνη Βεζυργιάννη. Τό βράδυ προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής και στή συνέχεια τόν έπισκέφθηκε ό Κώστας Παπαδόπουλος. Άργότερα, συνοδευόμενος άπό τόν Κύπρο Νικόλα, εύλόγησε τό σπίτι του Παύλου & τής Άννας Ογουσμα, παρεκάθησε δέ μετά στό δείπνο πού άκολούθησε.

7. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ό Άρτέμιος Παπαχρυσόστομου (συνοδευόμενος άπό τόν Παντελή Γρηγοσθένους), ή Δίς Έλένη Άνδρέου και ό Αίδσα. Δρ. Timothy Macquiban. Τό βράδυ προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας, πρώτα στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής και μετά στόν Καθεδρ. Ναό Γενεσίου τής Θεοτόκου στό Camberwell (όπου συνάντησε μέλη του Όκκλησιαστικού Συμβουλίου και παρεκάθησε στό δείπνο πού άκολούθησε).

8. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκαν οι Γεώργιος Κουνής & Μάριος Δημητρίου. Τό άπόγευμα προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας στόν Ναό τών Όάγιών Άθανασίου & Κλήμεντος στό Cambridge, στή συνέχεια δέ έπισκέφθηκε τήν οικία του ζεύγους Serif & και Γεωργίας Habib. Άργότερα, παρεκάθησε σέ δείπνο τής Κοινότητος.

9. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία του Χρυσόστομου Γεωργίου στόν Καθεδρ. Ναό του Όάγιου Νικολάου Shepherd's Bush.

10. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν Ναό τής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στό Coventry και παρεκάθησε μετά στό γεύμα τής Κοινότητος.

11. Τό πρωϊ προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής. Στή συνέχεια, τόν

έπισκέφθηκε τό ζεύγος Λαυρέντιος & Εύγενία Σπανού.

12. Τό πρωϊ τέλεσε Τριάγιο, γιά τόν άποδημήσαντα (4/8) Μητροπολίτη του Sourozh Άντώνιο (Bloom), στόν Ρωσικό Καθεδρ. Ναό Κοιμήσεως τής Θεοτόκου και Όάγιον Πάντων στό Knightsbridge. Τό άπόγευμα προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας στόν Καθεδρ. Ναό τής Όάγίας Τριάδος & Όποστ. Λουκά στό Erdington και παρεκάθησε μετά στό δείπνο τής Κοινότητος.

13. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ό Όάκωβος Τσουνής. Άργότερα, παρέστη στήν κηδεία του Μητροπολίτου του Sourozh Άντώνιου, στόν Ρωσικό Όρθόδοξο Ναό Κοιμήσεως τής Παναγίας και Όάγιον Πάντων στό Knightsbridge, όπου διάβασε δέηση. Τό βράδυ προέστη στίς Παρακλήσεις τής Παναγίας στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής.

14. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ό Μητροπολίτης Minsk και Slutsk και Όεξαρχος του Belarus, του Πατριαρχείου Μόσχας Φιλάρετος (συνοδευόμενος άπό τόν Πανοσιολ. Michael Forlunato και τόν Dimitri Petrovski). Τό άπόγευμα τόν έπισκέφθηκε ή Δίς Malicha Camal μέ τήν μητέρα τής Shireen). Τό βράδυ προέστη σέ Όεπερινό στόν Καθεδρ. Ναό Κοιμήσεως τής Παναγίας στό Wood Green και παρεκάθησε μετά στό δείπνο πού παρέθεσε ή Κοινότητα Όποστ. Βαρνάβα.

15. Τό πρωϊ τέλεσε πανηγυρική Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρ. Ναό Κοιμήσεως τής Παναγίας στό Wood Green έπί εύκαιρία τής έορτής τής πολιούχου Όάγίας τής και παρεκάθησε μετά στό γεύμα πού παρέθεσε μετά ή Κοινότητα του Όπ. Βαρνάβα.

17. Τό πρωϊ τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρ. Ναό Κοιμήσεως τής Παναγίας και Όποστ. Άνδρέου στό Birmingham και παρεκάθησε μετά στό γεύμα τής Κοινότητος.

18. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ό Όπίσκοπος Άνδίδων Χριστοφόρος και, στή συνέχεια, παρέθεσε γεύμα στόν Χάρη Σοφοκλειδή. Τό άπόγευμα τόν έπισκέφθηκε τό ζεύγος Λαυρέντιος & Εύγενία Σπανού.

19. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ή Άδελφή Σιλουανή, άπό τήν Κορέα. Άργότερα τόν έπισκέφθηκε ό Όεράς Γεώργιος Ματαράς μέ τήν πρεσβυτέρα του, στους όποιους, άργότερα, παρέθεσε γεύμα.

20. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά ό Όπίσκοπος του Σεργίεβο Βασίλειος και ή κα. Πατρίτσια Εύαγγελου. Άργότερα παρέθεσε γεύμα στόν Άρχιμανδρίτη Άθηνάγορα Κωνσταντίνου.

21. Τό μεσημέρι παρέθεσε γεύμα στόν Αίδσα. Άνθιμο Παπανδρέου και τό βράδυ παρεκάθησε σέ δείπνο του Niki Hotel στό Paddington.

22. Νωρίς τό άπόγευμα άνεχώρησε γιά τό Middlesbrough όπου παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσε στό ξενοδοχείο Baltimore ό Άντώνιος Ζυβανάρης.

23. Τό πρωϊ τέλεσε, πρώτα Θ. Λειτουργία στή Μονή Κοιμήσεως τής Παναγίας στό Whitby τής Νορμανδίας και στή συνέχεια Όπιμνημόσυνη Δέηση στό κοιμητήριο του μοναστηρίου. Άργότερα παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσαν οι μοναχές.

24. Τό πρωϊ τέλεσε Θ. Λειτουργία στόν Καθεδρ. Ναό τής Όάγίας Σοφίας Bayswater. Τό άπόγευμα εύλόγησε τούς γάμους, πρώτα του Robert Harot & τής Έλένης Ζαχαρία, στόν Καθεδρ. Ναό τής Όάγίας Σοφίας Bayswater και μετά του Bradley Noel Ferguson & τής Έλεονώρας Χαριτίνας Δομετάκη, στόν Καθεδρ. Ναό Γενεσίου τής Θεοτόκου στό Camberwell.

25. Τό μεσημέρι παρέθεσε γεύμα στόν Καθ. Όλία Μουτσούλα και τό άπόγευμα τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά μέ τίς συζύγους τους οι Λάμπρος Τσόνγκας και Θεοκόλης Νικολαΐδης.

26. Τόν έπισκέφθηκαν, τό πρωϊ, διαδοχικά, ό Αίδσα. Kevin Cummings και ό Άνδρέας Χατζηχρυσάνθου, Βοηθός Όγματος Άρμυστής Κύπρου και τό άπόγευμα ό Γεώργιος Κουνής.

27. Τό πρωϊ τόν έπισκέφθηκε ή κα. Σουλτάνα Παλαματζόγλου-Οκoro.

28. Τό πρωϊ άνεχώρησε άπό τό άεροδρόμιο του Heathrow γιά τήν Κύπρο, όπου, τό βράδυ, παρεκάθησε σέ δείπνο μέ τό ζεύγος Σώτου & Άθανασίας Παναγιώτου.

29. Τό πρωϊ έπισκέφθηκε τόν Παναγιώτη & τή Δέσποινα Θεοχάρους και τό βράδυ παρεκάθησε σέ δείπνο μέ τόν Προκόπη & τήν Έλένη Παναγιώτου.

30. Τό πρωϊ έπισκέφθηκε τόν Όπίσκοπο Νικηφόρο, Όγούμενο τής Μονής Κύκκου. Τό βράδυ εύλόγησε στόν Ναό του Όπ. Βαρνάβα, στή Δασούπολη, τούς γάμους του Παναγιώτη Παναγιώτου & τής Μισέλ Κασιτή, παρέστη δέ μετά στή δεξίωση πού άκολούθησε.

31. Νωρίς τό πρωϊ έπέστρεψε άπό τήν Κύπρο. Άργότερα τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν Ναό του Όάγιου Νεκταρίου στό Battersea, όπου και χειροβέτησε εις ύποδιάκονο τόν Χριστόδουλο Χριστοδούλου. Στή συνέχεια παρεκάθησε στό δείπνο πού παρέθεσε ή Κοινότητα.

JULY

1. At midday, His Eminence the Archbishop was a guest of at a luncheon given in honour of Kostas Karamanlis at the Gibson Hall in Bishopsgate. In the evening, he attended the lecture on the subject of *'Greece in the New European Setting'* delivered by Kostas Karamanlis at the Cass Business School of City University.

2. He received Mrs. Heleni Phillipson in the morning and Elias & Zaphera Vlachakis in the afternoon. In the evening, he attended the lecture on *'Cyprus and the European Union'* delivered jointly by the United Kingdom's minister for Europe, Denis MacShane, and the President of the Cyprus house of Representatives, Demetris Christophias, at Portcullis House.

3. In the morning, he received Protopresbyter Alexander Cherney. At midday, he entertained the Anglican archdeacon of Hackney and Archimandrite Nikolaos Sideras & his cousin to lunch. In the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese.

4. In the morning, he received Father Stamatios Skliris and his presbytera, Maria. In the afternoon, he was present at the Hellenic College of London's Speech Day at St. Columba's Hall in Knightsbridge, at which he gave blessing. Returning to Thyateira House, he received Father Iosif Paliouras and his father and Konstantinos Dardamanis. Throughout the night, he was present at Sir John Tavener's Vigil, entitled *"The Veil of the Temple"*, and held at the Temple Church in the City of London.

5. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at Southgate Cemetery. In the afternoon, he blessed the marriage of Stephanos Kavadas and Helle Mouskas at the Cathedral of Divine Wisdom in Bayswater, attending the reception held afterwards at the Dorchester. In the evening, he was present at the Hellenic College of London's Graduation Ball, held at the Rembrandt Hotel in Knightsbridge.

6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell, being entertained to lunch by the Community afterwards.

7. In the afternoon, he received konstantinos Dardamanis. In the evening, he was present at a recital at the Wignmore Hall given by Miss. Efi Christodoulou (violin) and Anthony Davie (piano) and at a reception given there afterwards by Matti & Nicholas Egon.

8. He entertained Father Demetrios Demopoulos and his presbytera, Marina, to lunch. In the afternoon, he visited Mrs. Georgette Habib, a patient at Addenbrooke's Hospital in Cambridge.

9. During the morning, he received Constantinos Bitsios, departing Minister Counsellor at the Hellenic Embassy, and Archimandrite Iakovos Savva.

10. In the morning, he presided at the funeral of Andreas Markou at the church of St. Demetrios in Edmonton. During the afternoon, he received Hieromonk Spyridon Maikandis & the Haghiarite monk Evsevios (who were accompanied by Michael Christophi, Sotos Louka & Christophoros Aslanidis), Theodoritos of Nazianzos), and Dr. Maria Vassiliadou.

11. During the morning, he received members of the Committee of the Community in Oxford, Yiannis kondophrys and Archimandrite Panteleimon Tsombatzoglou.

12. In the evening, he was present at a reception given in honour of Kypros Chrysostomidis, Government Spokesman of the Republic of Cyprus (and at which there was a presentation of Miss. Pauline Green and Ray Collins' book *'Embracing Cyprus, the Path to Unity in the New Europe'*) at the headquarters of the Cyprus Brotherhood in North Finchley.

13. He celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Mary and Marina in Stoke-on-Trent, being entertained to lunch by the Community afterwards.

14. In the morning, he left Heathrow Airport for Malta, to represent His All-Holiness the Oecumenical Patriarch at celebrations on the Island of Gozo in honour of the seventeenth centenary of the martyrdom of St. George the Great Martyr. On arrival at Valletta airport, the Archbishop was welcomed by the Hon.Consul of Greece, Pantelis Mairanghas, and George Sklivaniotis (Chairman of the Orthodox Community), as well as by Dr. Paul Pisani (representing the Roman Catholic authorities in

Gozo). Following his arrival in Gozo, he received Mgr. Joseph Farrugia, archpriest of the Basilica of St. George in Victoria (capital of Gozo), at the summer residence of Mgr. John Dimech (where he was offered hospitality throughout his stay). In the evening, he attended a celebration concert at the Basilica.

15. In the morning, the Archbishop visited the Marian shrine at Ta' pinu and the village of Dwejra. In the evening, he was present at the reception of the relic of the cranium of St. George in Victoria and, in continuation, participated in an ecumenical service at St. George's Basilica, at which he gave one of the addresses and offered a prayer in Greek.

16. In the evening, he was present at one of the evening services at the Basilica.

17. During the morning, he visited the Ggantija Temples and the monumental churches of Xaghra and Nadur. In the evening, he received Mgr. George Mifsud.

18. In the morning, he paid an official visit to Mons. Nicholas Cauchi, Bishop of Gozo, at his Curial Offices. At midday, he was a guest at a luncheon offered at a restaurant by Mgr. Fagguria.

19. In the morning, he was present at the Mass and *'Te Deum'* celebrated by Mons. Joseph Mercieca, archbishop of Malta, at St. George's Basilica. In continuation, he attended a reception given by the 'La Stella' Band and the 'Teatru Astra'. In the afternoon, he was present at Vespers at the Basilica, at which the Bishop of Gozo presided.

20. In the morning, he was present at the Mass offered at the Basilica by Cardinal Salvatore De Giorgi, archbishop of Palermo, who was assisted by the Bishops of Gozo and Lungro. In the evening, he participated in the procession of the relic of St. George and his statue through the streets of Victoria.

21. His Eminence left Gozo for Valletta in the early morning. At the Le Meridien Phoenicia Hotel, he was greeted by the Hellenic Honorary Consul, who then accompanied him to visit St. John's Co-Cathedral in the Old City. He had lunch at the Hotel with the Consul, his wife Roseanne, and their son Constantinos. In the afternoon, he sang a Paraclesis at the Orthodox church of St. George in Valletta. In continuation, he visited the nearby Greek-rite church of Our Lady of Damascus, being received by the parish priest, Father Vito Borgia. He was entertained to supper at his hotel by the Consul and the Chairman of the Orthodox Community.

22. In the morning, he was received at the Anglican Pro-Cathedral of St. Paul by Canon Alan Woods. He then visited the Offices of the Hellenic Consul, later being entertained to lunch by the Consul and his family at a restaurant. He returned from Malta in the evening.

24. He received Father John-Edmund Hookway in the morning and Theodoros Papavassiliou and Prof. Ioannis Yiangos during the afternoon. During the evening, he visited the studios of London Greek Radio (*L.G.R.*) and was present at the launch of *'Innovation: From Experimentation to Realisation'* (edited by Alexandra & Andreas Papadakis).

25. During the afternoon, he received Father Georghios Mataras and Archimandrite Ignatios Keranis. Later, he visited Mrs. Eirini Kadi, a patient at the London Clinic.

26. In the morning, he received Dr. Maria Vaiou. In the afternoon, he was present at the inauguration of the Hall of the church of Ss. Cosmas & Damian in Gospel Oak. In the evening, he had supper at the house of Orthodoxos & Rebecca Orthodoxou.

27. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Panteleimon in Kenton (Harrow) on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Anthony Mullen and Valentina Demetriou at the Cathedral of All Saints in Camden Town.

28. During the morning, he received Georghios Yiorkas and Protopresbyter Georghios Soulos. During the afternoon, he received Panaghiotis Yiorkas and his family, Mesdames Panaghiota & Heleni Zachariou, and Archimandrite Athenagoras Constantinou & Father Georghios Mataras.

29. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Greek Orthodox Summer Youth Camp held near Llanfair Caereinion in east Wales, being entertained to lunch there afterwards. Later, he

visited the shrine of St. Melangell, a 7th century Irish saint, at Pennant Melangell, where he met senior members of the Youth Camp.

30. He received Hieromonk Spyridon Maikandis (who was accompanied by Sotos Louka) and Bishop Chrysostomos of Kyanea during the morning and Kleanthis Kourtoumbelidis and Marios Minaidis during the afternoon.

31. He received Andreas Dometakis and Prof. Ioannis Charalambous & Miss Stella Odysseos during the morning and Yiannis Vouras, Miss. Lia Pavlou and the Revd. Anthimos Papandreou during the afternoon.

AUGUST

1. In the morning, he received Phivos Stavrinidis. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese (prior to which he celebrated an *Aghiasmos*) and, in continuation, at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. Later, he presided at a meeting of EPEPE.

3. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ the Saviour in Welling (Woolwich), being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he baptised Sophia Heleni, infant daughter of Christos & Michelle Niarchos at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, afterwards attending the reception held in the Orangery of Kenwood House.

4. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese and then at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town.

5. He received Costas Papadopoulos and Theodoros Niarchos during the morning and Gregory & Christiana Wellington in the afternoon. In the evening, he presided at Great Vespers at the church of St. Demetrius in Edmonton.

6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Baptist in Hornsey, being entertained to lunch by the Community afterwards. During the afternoon, he received Andreas Foti, Georgios Yiakoumis, and Mesdames Theodora Pateraki & Aekaterini Vezyghianni. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese. Afterwards, he received Costas Papadopoulos. Later, accompanied by Kypros Nicholas, he blessed the house of Pavlos and Anna Ogoouma, being entertained to supper there afterwards.

7. During the morning, he received Artemios Papachrysostomou (who was accompanied by Pantelis Demosthenous), Miss. Heleni Andreou and the Revd. Timothy Macquiban. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese and at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell (where he afterwards met members of the Committee and was entertained to supper).

8. In the morning, he received Georgios Kounis & Marios Demetriou. In the evening, he presided at the Service of Supplications at the church of Ss. Athanasius & Clement in Cambridge, afterwards visiting the home of Serif & Georgette Habib. Later, he was entertained to supper by the Community.

9. In the morning, he presided at the funeral of Chrysostomos Georgiou at the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush.

10. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ the Saviour in Coventry, being entertained to lunch by the Community afterwards.

11. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese. Afterwards, he received Lavrentios & Eugenia Spanos.

12. In the morning, he visited the Russian Orthodox Cathedral of the Dormition of the Mother of God and All Saints in Knightsbridge, where he read a *Trisagion* beside the coffin of Metropolitan Anthony (*Bloom*) of Sourzh (who had died on 4th August). During the evening, he presided at the Service of Supplications at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God and St. Andrew in Birmingham and at the church of the Holy Trinity & St. Luke the Evangelist in Erdington, being entertained to supper by the latter Community.

13. In the morning, he received Iakovos Tsounis. Later, he represented His All-Holiness the Oecumenical Patriarch at the funeral of Metropolitan Anthony of Sourzh at the Russian Orthodox Cathedral of the Dormition of the Mother of God and All Saints in Knightsbridge and delivered a eulogy. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

14. In the morning, he received Metropolitan Philaret of Minsk and Slutsk, Exarch of Belarus of the Patriarchate of Moscow (who was accompanied by the Very Revd. Mitred Archpriest Michael Fortunatto and Dimitri Petrovski). In the afternoon, he received Miss Malicha Camal and her mother, Shireen. In the evening, he presided at Great Vespers at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green, being entertained to supper afterwards by the Community of St. Barnabas.

15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community of St. Barnabas afterwards.

17. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Mother of God & St. Andrew in Birmingham, being entertained to lunch afterwards by the Community.

18. He received Bishop Christophoros of Andiaee in the morning. He entertained Haris Sophoklidis to lunch. In the afternoon, he received Lavrentios & Eugenia Spanos.

19. He received Sister Silouani from Korea in the morning. He entertained Father Georgios Mataras and his presbytera to lunch.

20. During the morning, he received Bishop Basil of Sergievo and Mrs. Patricia Evangelou. He entertained Archimandrite Athenagoras Constantinou to lunch.

21. He entertained the Revd. Anthimos Papandreou to lunch. In the evening, he was entertained to supper at the Niki Hotel in Paddington.

22. He left for Middlesbrough in the early afternoon and was entertained to supper by Antonios Zivanaris at the Hotel Baltimore there in the evening.

23. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the monastery of the Dormition of the Mother of God in Normanby (Whitby), following which he presided at a memorial service in the monastic graveyard. Later, he was entertained to lunch by the Sisterhood.

24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the afternoon, he blessed the marriages of Robert Harot and Heleni Zacharia at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater and of Bradley Noel Ferguson and Eleonora Charitini Dometakis at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell.

25. At midday, he entertained Professor Ilias Moutsoulas to lunch. In the afternoon, he received Mr. & Mrs. Lambros Tsonghas and Mr. & Mrs. Theoklis Nikolaïdis and their family.

26. He received the Revd. Kevin Cummings and Andreas Hadji-Chrysanthou, Cyprus Deputy High Commissioner, during the morning and Georgios Kounis in the afternoon.

27. He received Mrs. Soultana Palamatzoglou-Okoro in the morning.

28. In the morning, he left for Cyprus, flying from Heathrow Airport. In the evening, he had supper with Sotos & Athanasia Panaghiotou.

29. He visited Panaghiotis & Despoina Theocharous in the morning and had supper with Prokopis & Helle Panaghiotou.

30. In the morning, he visited Bishop Nikephoros, abbot of the Monastery of Kykkos. In the evening, he blessed the marriage of Panaghiotis Panaghiotou and Michelle Katsies at the church of St. Barnabas the Apostle in Dasoupolis and attended the reception held afterwards.

31. He returned from Cyprus in the early morning. Later, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nectarius in Battersea, during the course of which he conferred the subdiaconate on Christodoulos Christodoulou. He was entertained to lunch by the community afterwards.